Budapest, 1903. Nyolcadik évfolyam. 319. szám. Szombat, november 21.

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Kerepesi-út 25.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF. Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR. Kiadja: A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt). Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Közjogi rablóhadjárat.

Budapest, november 20.

(v.) Az előkelő idegen ma elkotyogta mondókáját arról a kemény rendreutasításról, amelyet a magyar kormányelnöktől kapott; persze kapott is a Reichsrathtól tüntetően zajos tapsokat, nem kevesebbet, mint ellenfele a magyar parlamenttől. Már ez a külső hatás is mutatja, hogy Koerber ur nem retirált, hanem tovább legénykedett. Szavai még fulánkosabbak voltak a minapiaknál is. Csupa epe, csupa perfidia és csupa szemtelenség volt az egész emberke. A mi 1867: XII. törvénycikkünkről ugy beszélt, mint a *monárkia egyik alaptörvényéről*, ebből pedig a maga számára, minden osztrák ember számára és az osztrák parlament számára azt a jogot deriválta megint, hogy igenis nekik szabad ezt a mi törvényünket illetékesen magyarázniok, mivelhogy az a monárkia alaptörvényeinek egyike.

Ennél válogatottabb közjogi szamárságot, isten bizony, még Ausztriából sem hallottunk soha. A monárkiának — ennyit nálunk még az utolsó disznópásztor is tud — nincsenek törvényei. Nem is lehetnek. Egy nagyon egyszerü okból. A monárkiának azért nincsenek törvényei, mert a monárkiának nincsen törvényhozása. Vannak magyar törvények, amiket a magyar törvényhozás alkot. És vannak osztrák törvények, amiket az osztrák törvényhozás alkot. Közös törvények pedig nincsenek, mert nincs közös állam. Amikor a kiegyezés készült s a delegáció hatáskörébe az udvar előbb csalafintasággal, majd erőszakos nyomással bele akart csempészni egy pirinyó darabkát a törvényhozási jogkörből, akkor Deák Ferenc visszavonulással fenyegetőzött s inkább hajlandó volt az abszolutizmus visszatérését megkockáztatni, semhogy a magyar országgyülés ősi jogterületéből csak egy talpalattnyit is feladjon. Kimondta nyiltan, hogy inkább ne legyen kiegyezés, semhogy a magyar törvényhozás függetlenségének teljessége akár hajszálnyi csorbát is szenvedjen. Pedig akkor látszólag csupán egy csekélységről volt szó: a közös vasutakról való rendelkezés jogának a delegációkra ruházásáról. Ám Deák Ferenc ezt a csekélységet sem koncedálta, mert e réven, bár parányi téren, de létrejött volna egy közös törvényhozási hatalom. Ő pedig a magyar törvényhozás teljes függetlenségének teljes megóvását tette részünkről a kiegyezés elvi feltételévé. Közös törvényhozás tehát nincs a legcsekélyebb vonatkozásban sem. S ennélfogva nincs sem nálunk, sem Ausztriában, sem sehol olyan törvény, amelyet *a monárkia alaptörvényének* lehetne mondani. Az 1867: XII. törvénycikk kizárólag *magyar* törvény, amely a magyar király s a magyar nemzet együttes akaratából folyt, amelyet a magyar nemzet s a magyar király összhangzó akaratából előálló szuverén magyar állami akarat bármikor módosithat s amelyre nézve az értelmezés joga is kizárólag Magyarország parlamentjét és királyát illeti meg, rajtuk kivül pedig senkit ezen a teremtett világon, még Koerber urat sem, sőt azt a legkevésbé. S hogy Koerber ur ma egy *magyar* törvény értelmezésének jogát immár ismételten reklamálta, sőt gyakorolta is, ez olyan kapitális disznóság és akkora vakmerőség, amely többé nem intézhető el bármily éleshangu visszautasitással sem, hanem amelyért Koerber urnak példásan lakolnia kell. Önérzetes és jogtisztelő magyar kormány ezzel a lustkandlkodó, tyukeszü osztrák bürokratával, aki minduntalan belegázol jogainkba, többé szóba sem állhat. Tessék az osztrák császárnak arról gondoskodni, hogy örökös tartományainak élére olyan kormányférfiu kerüljön, aki ismeri és elismeri a magyar király és a magyar országgyülés jogait. Koerber urral szemben már sztrájkolt egyszer egy magyar miniszterelnök. Ez Széll Kálmán volt, aki hónapokon át szóba sem állt vele, amig otromba prepotenciájáról le nem tett. De akkor csupán gazdasági érdekeinkről volt szó, amelyek ellen Koerber ur fenekedett. A mostani eset sokkalta sulyosabb. Most a magyar törvények értelmezésének jogát a magyar parlamentből az osztrák törvényhozásba cipeli át Koerber ur. Ezért a közjogi rablóhadjáratért más elégtétel jár nekünk: *a Koerber elcsapatása*. Semmi kétségünk, hogy Tisza István fel fogja vetni a kabinetkérdést. Ha ugyan már eddig fel nem vetette. Az a férfias hang, amelyet Tisza István megütött s amely lelkes és hálás visszhangot keltett az egész nemzetben, jogosulttá teszi azt a reménységet, hogy a kormányelnök véges-végig magyaros bravurral fogja megtenni kötelességét.

De nini, hiszen ez valóságos háborut jelent Budapest és Bécs között. Hát persze, hogy azt jelenti. Valóságos politikai háboru biz ez, kifakadása a régóta gennyedő sebnek, a lappangó ellenségeskedések nyilt összeütközése. Amit Chlopy jelzett, imhol valósággá válik. Chlopy volt az ultimátum, amelyet e hadjáratnak nyomban kellett követnie. Két ellentétes felfogás végső leszámolása ez. Az egyik, a Koerberé, az *egységes monárkia* közjogi gondolatából indul ki, amely a kiegyezésben Magyarországnak csupán holmi tartományi autonómiát adott, valamivel szélesebb körüt, mint aminőt az örökös tartományok nagyobbjai — Csehország és Galicia — élveznek. E felfogás szerint az egységes osztrák monárkia megengedi, hogy az autonóm magyar tartomány az állami önállóság külsőségeivel parádézhasson, de mihelyt külön államiságát érvényesiteni akarná, tüstént lefülelik, hol ravaszkodással, hol hatalmi szóval, hol — mint Chlopyban — az erőszakra való hajlandóság osztentativ hangsulyozásával. A másik felfogás, a magyar nemzeté, elveti az

TÁRCA

Szenvedések hatása.

— A *Budapesti Napló* eredeti tárcája. —

Irta: *Feszl Géza.*

Bujósdit játszanak a természet titkai az ember-észszel és — mintha zavarba akarnák ejteni a keresőt, a kutatót: ellentmondások labirintusai közt rejtőzködnek el.

Mialatt a balsors nemesitő hatásáról gondolkozom, a nép egyik természetes gyermekének, egy román parasztnak érdekes naivitása jut eszembe.

...Dermesztő hidegben kullogott le a havasokról Juon. Valami jelenteni valója volt az uraságnál. A román népviselet szerint rövid ing takarta be félig a parasztnak hatalmas, szőrös mellét, mig fedetlen részéről az egyes szőrszálakon valóságos jégcsapok himbálóztak alá.

— Te Juon — szólott a földesur — hogy járkálhatsz ilyen időben csupasz mellel, hiszen tüdőgyuladást kaphatsz?!

— Uram, hisz ez *jég*, ettől csak nem kaptatok *gyuladást* . . .

— Dehogy nem, éppen ettől.

— Már uram — hitetlenkedik fölényesen mosolyogva a paraszt — sok mindent elhiszek én az uraknak. de azt, hogy a jégtől meggyuladjon valami, már ezt, bocsáss meg — nem tudom elhinni.

A Juon esze előtt már az által is ellenmondás mögé bujt a fizikum titka, hogy a *hideg* következtében olyan betegség fejlődik ki az emberben, melyet *forróság* jellemez és amelyet *gyuladásnak* nevezünk. Minthogy pedig a hideg és a forróság nem szomszédok, hanem vis-â-vis-k, azért nem tudta elhinni Juon azt, amit mi mindnyájan hiszünk és tudunk.

A balsors — kulturemberek közt is divó felfogás szerint — nemesitő hatással van a lélekre. Az a *rossz* tehát, melyet az emberfiának elszenvednie kell, lelkének hámorában kifakasztja az ellentétet — a *jóság* forrását! . . .

Igaz-e ez?

Nem kinálkozik-e itt számunkra is a Juon filozófiája, mely ez esetben ugy alakul, hogy a rossz nem válthatja ki az ember lelkéből a jót, minthogy azok nem szomszédok, de vis-à-vis-k.

Talán — igen!

Talán — nem!

Nézzünk szemébe egyszerü, parasztos okoskodással annak a nagy kérdésnek, hogy a szenvedés csakugyan nemesitő hatással van-e az ember lelkére és ha igen, miért? . . .

Ha van a pszichológiára nézve próbakő, ugy a gyermek lelke az. Az egészen kicsiny, a képmutatás járványától még teljesen tiszta érintetlen gyermeké.

Ismer-e mást a gyermeklélek mint egyenes alkut, megfelelő érzelemcserét? Nem ismer! Mosolyra, becézgetésre hasonlóval reagál. Durvaságra, haragra sirással, válaszol. E tiszta tükörből az ragyog vissza ami beléje sugárzik. A komor, mogorva arc ijedelmet, a fájdalom érzete haragot, a várakoztatás türelmetlenséget ébreszt benne és a tápláló emlő iránt kifejlődik benne az első szeretet.

A kicsiny gyermek őszinte és igaz és nem ismer megalkuvást. Nem ismer megalkuvást azért, mert föltétlenül — urnak, más szóval abszolut hatalomnak érzi magát. Ez az ereje is a gyöngeségéből fakad; — motoszkáló kis agyvelejében még nem fejlődhetett ki az a farizeus vonás, mely a felnőtt ember lelkében uralomra jut az által, hogy a saját kifejlődött erejében is parányi gyöngeséget lát, mikor ez a rajta kivül álló hatalmakkal szemben áll.

De alighogy fejlődésnek indul a gyermeklélek, alighogy megérti a „csecse“ és „csunya“ jelentőségét, máris szemben áll akaratával, szeszélyeivel valamelyes gondozási és nevelési rendszer, vagyis egy olyan tulerő, mely engedelmességre kényszeriti őt. És mentül tovább halad a kezdődő ember a fejlődés fokozatain, annál inkább meg kell győződnie arról, hogy vágyai és vágyainak objektumai közt torlaszok emelődnek.

Tehát már itt kezdődik a megalkuvás.

Innentől kezdve azután az egész életen át részben tudatos, részben félig-meddig öntudatlan számitások játszanak bele az ember összes elhatározásaiba. Az emberi lélek a saját erejét és a külviszonyok hatalmát veti össze egymással, valahányszor egy-egy merészebb célja, vágya, terve kérdésében határoz. Gyáván alkalmazkodik a fontolgató a viszonyok hatalmához és bátran szembenéz az akadályokkal az, akiben a temperámentum a számitóképességet lefokozza valamelyes minimumig. De a befejezett és megmásithatatlan tényekkel és sorscsapásokkal szemben megszünik minden latolgatás és minden mérlegelés s helyébe lép az, amiben nem kevésbé különböznek az emberi lelkek egymástól — a szenvedőképesség.

Ha van normativum az ember lélekbeli világában, ugy a normativum az, ami már a kicsiny gyermek hamisitatlan hangulataiban és reagálásaiban megnyilatkozik. Minden baj, minden szen-

Lapunk mai száma tizennyolc oldal.

egységes monárkia gondolatát, állandóan küzd ellene, követeli a törvényesen kikötött teljes *paritást*, reklamálja a dualizmusban a magyar állam önállóságának elismerését és érvényesitését. A kiegyezés óta negyedfél évtized telt el s e hosszu idő alatt a magyar felfogás minden erőfeszitése csaknem meddő maradt. Sem a külügyben, sem a hadügyben nem alakult ki a paritás. Mind a két téren egységesen osztrák maradt a szellem, egységesen osztrákok maradtak az intézmények. Most is, tizenhárom hónap keserves küzdelme után csak nagynehezen tudtuk kivivni a hadseregben a régi osztrák jelvények eltörlésének igéretét s a magyar tisztképzés némely előfeltételeit. De e vivmányok fejében ime mit követel most tőlünk Ausztria? Azt, hogy a magyar országgyülés mondjon le a hadügyi felségjogok gyakorlására való alkotmányos befolyás jogáról. S azt, hogy az osztrák parlament ragadja magához a magyar törvények értelmezésének jogát. E közjogi rablóhadjárat célja egészen világos. Ha teljesül e két pretenzió, ha a hadügyi felségjogok nálunk is abszolut felségjogokká alakulnak át és a mi törvényeink értelmét a Reichsrath magyarázhatja, akkor holnap könnyen visszavehetik tőlünk a ma adott engedményeket. A mi feleletünk erre ez: majd ha fagy.

Jogainkhoz váltig ragaszkodunk. A ránk erőszakolt háborutól nem riadunk vissza. S ha a Reichsrathban ma csaknem valamennyi szónok azt hangoztatta, hogy *igy* nem érdemes nekik a kiegyezést fenntartaniok s jobb a mostani állapotnál a különválás, akkor az egész magyar nemzet erre azt feleli, hogy *amugy* meg neki nem kell a közjogi alap s inkább váljunk szét ma, mint holnap, mert arra, hogy Ausztriával dualisztikus és paritásos szövetségben éljünk, kapható ebben az országban többség, ámde arra, hogy az állami önállóság külsőségei mellett de facto beleolvasztassunk a birodalmi egységbe s hogy Ausztriának ne szövetségesei legyünk, hanem balekjai maradjunk, erre Magyarországon egyetlen szál ember sem kapható.

Hogy gróf Tisza István mit fog Koerber mai beszédére felelni, azt e pillanatban csak remélhetjük és sejthetjük. De a magyar parlament ellenzéke ma este már megadta válaszát: az obstrukciós-lakomára ötvennél többen jelentek meg s csapongó hangulat közepette tüzelték egymást az ernyedetlen küzdelemre. Ha Koerber urat hamarosan el nem csapják, cifra dolgokat fog a Burg és a Reichsrath minálunk tapasztalni.

Csöndes obstrukció.

***Budapest*, november 20.**

Tisza István megjött Bécsből s idehaza mindjárt dolga is akadt. Az ellenzék harci frakciója ugyanis, mint már napok óta, ma is megismételte azt a manővert, hogy a jegyzőkönyv kifogásolásával, kérvényekbe való kapaszkodással s a jelenlevők megszámlálásának követelésével leőröljön valamit az ötórás ülésből. Tisza István bélyeget öntött erre az ismétlődő manőverre s nyiltan kijelentette, hogy semmiféle más kérdést nem enged napirendre tüzetni, mig az obstruktorok mesterkélt furfanggal kompromittálják a parlamentárizmust s gáncsot vetnek a legsürgősebb ügyek elintézése elé.

Kemény volt az obstrukcióval szemben, mint tegnapelőtt Koerberrel szemben. De az obstruktorok a mai kemény beszédet már zokon vették s *Ugron* Gábor maliciózusan jegyezte meg:

— Ha nem tetszik a szelid manőver, majd nyersek leszünk s aztán elmegyünk mi is az ellenfelünkhöz — *mentegetőzni.*

A harci párt tapsolt.

— Elment Koerbertől bocsánatot kérni!

Tisza István nyugodtan válaszolt:

— Már nekem az a természetem, hogy minden kényes ügyet *szemtül-szembe* szeretek elintézni. Mint Magyarország miniszterelnöke neheztelősdit nem játszhatom. Érintkezem, mert érintkeznem kell, a monárkia másik államának miniszterelnökével. *De már azt csak tessék előbb b várni, hogy változtatok-e valamit azon, amit tegnapelőtt mondottam*

Ez az ujabb férfias nyilatkozat s pláne a bécsi utazás után, megint igen jól hatott s az egész törvényhozás megtapsolta a miniszterelnököt. S maga Ugron is azt mondta később a folyosón, hogy most legalább mindenki nyugodt, mert ezekután ki van zárva, hogy Tisza visszaszivjon valamit férfias nyilatkozatából.

Még egyszer, napirend előtt, felszólalt röviden *Tisza* István, hogy személyes kérdésben helyreigazitsa Zboray Miklósnak az Iparbankra vonatkozó nehány állitását. Aztán begyürte irásait a miniszteri táskába s otthagyta az obstrukciót obstrukciónak, ment dolgozni.

Az obstrukció pedig ma derültségben dolgozott.

Előbb *Lengyel* Zoltán olvasta fel a válaszra váró interpellációk hosszu jegyzékét, nem mulasztván el, még a számot is megemliteni, mely alatt az egyes interpellációk igtatva vannak. A felolvasás végeztével megsürgette a miniszterek válaszát s aztán hátrafordult Gabányi Miklóshoz:

— No most már egy félórával kevesebbet kell beszélned.

— Köszönöm — szólt *Gabányi* s aztán kibeszélte, kiolvasta és kitréfálta az egész ülést délután három óráig. Legtöbbet olvasott. Élőszór felolvasta, hogy hány községből hány deputáció s hány ember jött fel annak idején a nemzeti jogok mellett tüntetni. Majd felolvasta az összes deputációk összes kérvényeit. De ekkor az elnöklő *Jakabffy* Imre mégis figyelmeztette:

— Kérvények felolvasása csak nem tartozik a tárgyhoz?

Gabányi Miklós egy anekdotával felelt:

— Egy református pap mezei munkát végeztetett munkásaival, mikor egyszerre rettenetes vihar támadt. A katholikus és görög-keleti munkások egy árokba menekültek s ott vetették a keresztet, reszketve mormolván: az atyának, a fiunak, a szent léleknek nevében, ámen! A református pap is megijedt a menydörgős menykőtől s a munkások mellé kuporodott. Ő is vetette a keresztet, de ő egyre azt hajtogatta: *ha nem használ, nem árt — ha nem használ, nem árt!* Hát kérem szépen, a kérvények felolvasása is ha nem használ, nem árt.

A t. Ház nevetett s aztán Gabányi kiolvasta az ülést s a publikumot is...

A képviselőház ülése november 20-án.

— Kezdete délelőtt 10 órakor. —

Elnök: *Perczel* Dezső.

A kormány részéről jelen vannak: *Tisza* István miniszterelnök, *Nyiri* Sándor, *Piósz* Sándor, *Hieronymi* Károly.

(Bejelentések.)

Elnök: Jelenti, hogy Gulner Gyula és nemeskéri Kiss Pál á lamtitkári állásukról lemondottak. Bemutat több kérvényt, többek között Bernáth Béla országgyülési képviselőét, a boritaladó leszállitása érdekében. Az utóbbit kiadják a kérvényi bizottságnak.

Ugron Gábor: Kéri, hogy a kérvényt a pénzügyi bizottságnak is adják ki. Továbbá szóvá teszi azt is, hogy az elnök az államtitkárok lemondását bejelentette. Szóló szerint ehhez semmi köze a Háznak.

Szederkényi Nándor: Kéri, hogy Bernáth Béla által benyujtott kérvényeket a közgazdasági bizottsághoz is utasitsák s hogy erről ez már holnap jelentést tegyen a Háznak.

Gróf **Tisza** István kijelenti, hogy mindaddig, amig a legsürgősebb állami szükségletet képező kérdések... (Zaj a baloldalon. Ugy van! Ugy van! a jobboldalon és felkiáltások: Ne komédiázzanak! Elnök csenget.) ... tárgyalását a képviselő urak mindenféle ilyen eszközökkel, amilyen ez és a jegyzőkönyvi vita is, mesterségesen akadályozzák... (Élénk ellentmondások a baloldalon. Felkiáltások a jobboldalon: Igaz! Ugy van! Komédiások! Elnök csenget.)

Gajári Géza: Ugy van! Ugy van! Interpellációkat bejelentenek és nincsenek itt! Lopják az ország idejét! (Nagy zaj és élénk ellentmondások a baloldalon. Ugy van! Ugy van! a jobboldalon. Elnök csenget.) Nyolc interpellációt jelentenek be és nincsenek itt! Lopják az ország idejét! Szégyeljék magukat! (Nagy zaj a baloldalon. Rendre! Igaz! Ugy van! a jobboldalon. Elnök csenget.)

---

vedés, minden hátrány, minden veszteség, minden megbukott remény: haragot, gyülölködést, keserüséget, dühöt, bosszuságot, ellenséges indulatokat vált ki az emberből. És ha ennek ellenére mégis vannak emberek, kiket a fájdalom megnemesit, ugy ez nem a természet *törvényét* illusztrálja, hanem a *kivételt*. Mert az nem lehet, hogy a kicsinyes célok és apró önző érdekek után baktató embert a szenvedés megnemesitse, fölemelje, jobbá tegye. Hiszen ha azt tüzte volna ki szabályul a természet, hogy minden sziv, mely kínok között ég, éppen ez által legyen tiszta érzésekben gazdagabbá, céljaiban nemesebbé, inspirációiban önzetlenebbé, akkor tömegestül és seregestül bolyonganának e földön az apostolok és a megváltók.

Amig az egyénnek nincs nemesebb célja, drágább eszménye, fényesebb csillaga, mint a saját közvetlen *énje* és személyes érdeke, addig a szenvedés nem a nemes ércet váltja ki a lelkéből, hanem az ellenkezőt, a salakot. Düh, gyülölet, bosszu dagasztja az ember keblét, ha „Egy Isten" gyanánt imádja önmagát és a sors hatalma arra kényszeriti őt, hogy nélkülözzön, türjön és sirassa meg és hantolja el a lehetetlenségek nagy temetőjében legszebb reményeit és legédesebb vágyait. És ha azután még azt is letépi szivéről a végzet, ami félig öntudatlanul odatapadt, odanőtt és azzal összeforrt, akkor az ember- és világgyülöletnek furiái csapongnak az ő fájdalma körül — de mert szilárdan van megépitve a világ — tehetetlenül.

És ha nem a saját *énje* az ember lelkének az oltárképe?... Akkor másképpen hat reá az elszenvedett kín és fájdalom?... A kérdésben benne van a válasz, majdnem számtani határozottsággal. Mentül magasabban álló eszménynek hódol az ember, annál messzebb esik az ő személyes érdekköre az eszménytől. Aki családjában birja lelke minden ideálját, az éppen azért áll közelebb a veszteséghez, mert intenziv örömökben a leggazdagabb. Aki egy nemzet sorsához kapcsolja érzelem-világát, az sokkal messzebb esik attól a lehetőségtől, hogy gyászolnia kelljen azért, amit szeret. Aki pedig az emberben, a jóban és a rosszban, a boldogban és a boldogtalanban találja fel az örök eszményt, a szent klenódiumot, azt eszménye tekintetében nem érheti végzetes veszteség soha. Ha tehát az emberszeretet vallásának hivét sujtják a sorscsapások és az ő személyes érdekkörén ejt csorbákat a végzet, akkor enyhiti a szenvedést az a tudat, hogy nem a legszentebb az, ami elveszett... Szerelmes gondolatok, melyek a nagy emberiséget zsongják körül!... Látszatra oly végtelenül messze esnek ezek az életbüség eleven szinétől és az elhizott materializmusnak kézzelfogható valóságaitól. Pedig annyira igaz bennük a lényeg, hogy akár matematikai alapon is bizonyitható. A kézzelfogható valóságok, vagyis az, amit két kezünkbe zárhatunk és amit átkarolhatunk, ez az, ami intenziv gyönyörökben gazdagit, mámorit. De nem ezerszer gazdagabb-e szemünk világa, látóképességünk ereje, *mely messze tul a kézzelfoghatónak szük határain, lelkünkbe kapcsolja át a Végtelent?*... Az a merészen kialakult rajongás pedig, mely a nagy emberiséget a maga osztatlan egységében birja ideál gyanánt és amely épp ezért szerető gonddal kiséri a jelennek és a jövőnek összes alakulásait, ez a mesésnek látszó rajongás: kétségtelenül a szenvedésekben birja tápláló gyökerét. Tápláló gyökerét birja a szenvedésekben — fölteszi ugyanis, hogy megelőzőleg a nevelés vagy más életkörülmények behatása alatt meglogamzott lelkünkben az emberszerető részvét. Mert ha akkor érik az embert a sors csapásai, mikor a részvét magja még nem fogamzott meg és nem fejlődött ki érzelemvilágában, akkor harag és gyülölet támad a szenvedések nyomán. De ha szülői gond vagy az átöröklött hajlam már megelőzőleg beleplántálták az ember szivébe azt a nemes illuziót, hogy a más szemében rezgő könny az ő lelkét is égeti, akkor éppen a szenvedések folytán válik benne igazabbá és erősebbé az általános emberszeretet.

Igy kell kialakulnia a lélekbeli procedurának, aligha lehet a sorrendje más.

Két képlet az, mely e komplikált kérdés fejtegetése révén mint eredmény bontakozik ki előttünk:

Akit átöröklött hajlam nem tett fogékonnyá és anyai szó soha nem oktatott a szeretetre, aki tehát előbb tanulta meg a legkönnyebb mesterséget, a gyülöletet, és azután mérte rá a sors a legnehezebb feladatot, vagyis a szenvedést, az a szenvedések láncolata által csak a gyülöletében öregbedik.

Viszont az, aki előbb tanulta meg az embert sajnálni és szeretni és csak azután járta végig a szenvedések kálváriáját, az a benne élő agilis részvét folytán a saját fájdalmainak tömegén keresztül itéli meg az emberélet tragikus értékét és annál szenvedélyesebben öleli magához a saját énjének milliomszoros mását: — az embert.

Az a kérdés tehát, hogy a szenvedések nemesebbé avagy vadabbá teszik-e az embert, tulajdonképpen nem egyéb, mint sorrendi kérdés. Olyan probléma az, melynek ilyen vagy amolyan megoldása attól függ, hogy milyen kapcsolatban és milyen egymásutánban jelentkeznek az emberi szivben: szenvedés... gyülölet... szeretet...

Bakonyi Samu: Szégyeljék magukat? Micsoda kifejezés ez!? (Nagy zaj a jobb- és a baloldalon.)

Gajári Géza: Fenntartom! Igen, szégyeljék magukat! (Nagy zaj a baloldalon. Halljuk! Halljuk! a jobboldalon.)

Elnök: Csendet kérek, t. Ház! Méltóztassanak a miniszterelnök urat nyugodtan meghallgatni. (Halljuk! Halljuk! a jobboldalon.) A miniszterelnök úré a szó.

Kubik Béla: Látjuk, hogy milyen az elnöki intézkedés. Odaát azt a gorombaságot mondják, amit akarnak. (Nagy zaj.)

Szőts Pál: Nem türünk tovább!

Elnök: Csendet kérek! A miniszterelnök ur kiván nyilatkozni. Kérem a t. képviselő urakat minden oldalon, legyenek szivesek csendben lenni.

Kubik Béla: Hogyne! Természetes! (Zaj balfelől.)

Gróf **Tisza István:** Mindaddig, amig ily mesterkélt időtöltéssel kompromittálják a magyar parlament méltóságát, (Igaz! Ugy van! a jobboldalon. Élénk ellenmondás a bal- és szélsőbaloldalon) mindaddig lehetetlennek tartom azt, (Nagy zaj a szélsőbaloldalon. Felkiáltások: Ki komromittálja?(hogy e Ház mást tárgyaljon, mint a legégetőbb szükséget képező törvényjavaslatokat. (Élénk helyeslés a jobboldalon. Zaj a bal- és a szélsőbaloldalon.)

Ugron Gábor: Rövid megjegyzést tett, nem is a jegyzőkönyvhöz, hanem az elnöki előterjesztésekhez. Mind a kettőhöz joga volt. A miniszterelnök vegyen időt magának s nézzen utána, mily ügyek jelenthetők be a Háznak. Egyszersmind kéri a miniszterelnököt, ne használjon éles hangot az ellenzék ellen, mely a tárgyilagosság fegyverével küzd, mert különben az ellenzéknek is azt kell tennie, hogy a legelső vonattal el kell mennie ellenfeleihez, hivják azt Koerbernek vagy Tiszának. (Derültség balfelől.)

Gróf **Tisza István:** Személyes kérdésben kérek szót. En nem akarok válaszolni arra, amit a képviselő ur felhozott, csakis miután szives volt megemlékezni arról, hogy én meglátogattam az osztrák miniszterelnök urat...

Pozsgay Miklós: Bocsánatot ment kérni! (Zaj jobbfelől.)

Gróf **Tisza István:** ... erre nézve kivánok egy rövid nyilatkozatot tenni és igen egyszerüen megjegyzem azt hogy először — már mindhiába — az én természetem olyan, hogy az élet minden vonatkozási között, ha valakivel valami kényes vagy kellemetlen dolgom van, azt szeretem az illetővel szemtőlszembe megbeszélni és a kérdést tisztázni. A második az, hogy én mint Magyarország miniszterelnöke kell, hogy az osztrák miniszterelnökkel az ország érdekében számos fontos közügyben tárgyaljak, érintkezzem és beszéljek, és azt hiszem, egyenesen az ország érdeke ellen vétenék, ha bármi apprehenzió vagy bármily személyes viselkedés által ezt lehetetlenné tenném. Hogy az én magamtartása azon kérdésben, amelyben itt szerencsém volt nyilatkozni, változott-e vagy fog-e változni, arra nézve legyenek szivesek a képviselő urak bevárni, hogy teszek-e bármi olyant, ami ellentétben áll tegnapelőtti nyilatkozatommal. (Helyeslés jobbfelől).

Elnök: Az elnöki székből is akarok néhány szóval válaszolni a képviselő ur imént tett megjegyzéseire. En azt hiszem, hogy nekem elnöki kötelességem, hogy mindazon beadványokat, amelyek a Házhoz érkeznek, bejelentsem. Ezt megtettem oly esetben is, midőn egyes városok részéről helyi ünnepélyekre szóló meghivások jöttek s ebből közjogi hátrány a Házra nézve nem háramlott. En tehát csak elnöki kötelességet teljesitek, midőn egy miniszterium részéről érkező átiratot bejelentek, amit a Ház egyszerüen tudomásul vesz. Hogy abból micsoda közjogi gravámen áll elő, ha a miniszterek az államtitkárok személyében beállott változásokat bejelentik, azt nem tudom, de azt hiszem, hogy ez egyszerü udvariassági tény a Házzal szemben, ami ellen a Háznak egyáltalában nem lehet kifogása. (Helyeslés jobbfelől.) Azt hiszem, ugy fogok helyesen eljárni, ha nem válogatok a beadványok között, amelyek a Házhoz érkeznek és mindazokat, amelyek a Házhoz beadatnak, bejelentem, miután abhoz, hogy ezek közül válogassak és egyeseket ne jelentsek be, jogom sincs, hanem egyszerüen minden beérkező átiratot a Háznak tudomására hozok. (Helyeslés jobbfelől.)

Elnök fölteszi a kérdést.

Kubik Béla: Kéri a Ház határozatképességének konstatálását (Megtörténik.)

Elnök: Jelenti, hogy a Ház határozatképes.

Ezután a Ház az elnök javaslatát fogadta el.

(Napirend előtt.)

Gróf **Tisza István:** A hirlapokból látta, hogy a képviselőház tegnapelőtti ülésének egy oly időszakában, midőn hivatalos ügyek miatt nem lehetett a Házban, Zboray olyan nyilatkozatokat tett, amelyeket szó nélkül nem hagyhat. Egész röviden és egész tárgyilagosan kivánja Zboray két állitását rektifikálni és kiván a harmadikra nyilatkozni. (Halljuk!)

Zboray azt mondja, hogy ő nem keresi azt, hogy az államnak az Ipar- és Kereskedelmi Banknál elhelyezett pénze megtérült-e vagy biztositva van e, erre nézve egész kereken kijelentheti szóló, hogy az államnak az Ipar- és Kereskedelmi Banknál áttuto természetü jelentéktelen betétei voltak. Nem emlékszik, mikor szüntek meg, de azt feltétlenül állithatja, hogy visszafizettettek. Arról, hogy az államnak bárminő veszélyeztetett pénze lett volna ott, szó sem lehet, annyival kevésbé, mert egyáltalában a hitelezők pénze soha az Iparbanknál veszélyben nem forgott.

Másik nyilatkozata Zboraynak az, hogy szóló azon beszédében, amelyet az Iparbank egy közgyülésén mondott, a veszteségnek, mely a részvényest érheti, maximális határát részvényenként 8 forintban jelezte. Zboray tévedésben van, mert akkor tartott beszédében, amely kinyomatva a képviselőház tagjainak megküldetett, a magyar értékekben elhelyezett pénzeknél előforduló veszteséget jelezte és hozzátette, hogy a romániai üzletnél minden valószinüség szerint igen tetemes veszteség fog beállani, amelynek számszerü összege azonban meg nem állapitható. 8 millió korona körüli összegben jelezte a veszteségnek maximális határát, tehát részvényenkint 80 koronában azon veszteséget, amely ezen üzlet révén az Iparbank részvényeseit érheti. Végül pedig egy felhivást intézett a részvényes közönséghez, hogy a további bizalmatlan magatartás abbanhagyásával tegyék lehetővé azt, hogy az Iparbankot további veszteségek ne érjék.

Az utolsó észrevétele vonatkozik arra, hogy Zboray Miklós kifogásolja azt, miszerint szóló nem nyilatkozott arra vonatkozólag, hogy azon hirlapirónak, ki ellen sajtóper van folyamatban, bizonyos pénzbeli ajánlat tétetett. Meglehet, hiba, hogy nem nyilatkozott, de annyi minden fordul elő a lapokban, hogy csakugyan kevés volna 24 óra napjában arra, hogy minden kósza hir, amely a lapokban felmerült, részéről dementáltassék. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.) Miután azonban ez a kérdés itt e Házban szóvá tétetett, kötelessége szólónak kijelenteni, hogy erről az egész históriáról nem tudott, csak hetekkel később értesült, és a legnagyobb mértékben helytelenitette azt a beugrást, amely egy ugratás folytán némelyek részéről megtörtént.

Ezeket tartotta kötelességének elmondani. (Helyeslés a jobboldalon.)

Lengyel Zoltán a házszabályokhoz kér szót.

Nyegre László: Jó a házszabály!

Lengyel Zoltán: Utal arra, hogy a miniszterek az interpellációra harminc nap alatt válaszolni kötelesek. Felolvassa a hátralékos interpellációkat. Kéri különösen a kereskedelemügyi miniszternt, hogy az államvasutak tisztviselőinek fizetésrendezése ügyében tett interpellációra válaszoljon.

Elnök: Az elnökség nevében jelenti, hogy a hátralékos interpellációkat időnként megsürgetik.

(Az ujoncjavaslatok.)

Gabányi Miklós: Lehetetlennek tartja a harc abbanhagyását. Ezután felolvasásokat rendez hozzá érkezett levelekből, feliratokból és kérvényekből.

Elnök: Figyelmezteti a szónokot, hogy felolvasásaiban is ragaszkodjék a tárgyhoz.

Gabányi Miklós erre elmondja a jászárokszállási ref. pap anekdotáját, ki keresztet vetett, mondván, ha nem használ, sem árt. Szóló felolvasási sem ártanak. (Derültség.)

Foglalkozik az általános választási jog kérdésével, azt hiszi, hogy ha a választási jog általános volna, egészen más többség ülne a Házban. Majd a kilences-bizottság megállapodásait birálja s nevetségesnek tartja a szabadelvüpárt mostani programmiát. Menjen a miniszterelnök már a jövő héten a királyhoz és világositsa fel a helyzetről, ha ezt meg nem teszi, akkor elviszi kormányostul együtt a Mikulás. Inditványt terjeszt be a katonaság mostani létszámának leszállitása végett. Ezután azt mondja, hogy a király ezután ne gerinctelen politikusokat hallgasson meg. Hallgassa meg Kossuth Ferencet, a reménybeli miniszterelnököt, gróf Zichy Jenőt Eötvös Károlyt Beöthy Ákost, Ugront és Polónyit együttesen! (Zajos derültség.) Vagy Széll Kálmánt és Apponyit. Ezek csinálnak majd kibontakozást. Tisza Istvántól tél. (Derültség jobbfelől.) Lelketlenség volt a tisztviselőket elütni a fizetésrendezéstől. Nem fogadja el a javaslatot. (Zajos helyeslés a szélsőbalon.)

Elnök: A vitát holnapra halasztotta s az ülést 8/48-kor bezárta.

BELFÖLD

A földmivelésügyi államtitkár üdvözlése. A földmivelésügyi minisztérium uj államtitkára, *Makfalvay* Géza, ma vette át hivatala vezetését s ebből az alkalomból a minisztérium tisztviselő-kara testületileg üdvözölte. *Tormay* Béla miniszteri tanácsos szives szavakkal köszöntötte az uj államtitkárt, aki megköszönte a meleg fogadtatást s kérte tisztviselőtársainak támogatását. Ezután áttért a minisztérium föladatainak taglalására s hangsulyozta, hogy elsősorban az ügymenetet kell egyszerüsiteni, mert — ugymond — nem a közönség van értünk, hanem mi vagyunk a közönségért. Ezután a magyar mezőgazdaság fölkarolásának szükségét hangoztatta s e téren főleg a kisember támogatását tüzte ki elsőrendü föladat gyanánt. Nagy sulyt kiván fektetni az uj államtitkár az egyes vidékek megmentésére irányuló akciókra s a szövetkezeti ügyre. Mindezt oly módon akarja irányitani, hogy a minisztérium munkássága ne legyen agressziv, sőt hogy a többi kereseti ágakkal harmonikusan intézze a földmivelési ügyeket.

Az államtitkár beszédét zajosan megéljenezték. Makfalvay azután a hivatalfőkkel beszélgetett s a tisztelgés az államtitkár éltetésével végződött.

Az ugrai választás. *Ugráról* jelentik, hogy gróf *Tisza* István miniszterelnöknek második ellenjelöltje is támadt. *Erl* Ferenc budapesti hivatalnok, az ujjászervezett szociáldemokrata-párt hive lépett fel képviselőjelöltként az ugrai kerületben. A jelölt e hó 15-ike, vasárnap óta járja a kerület községeit. *Less* községben, mint a *Magyar Hiradó* értesül, csendőrök akadályozták meg a jelöltet beszéde elmondásában s *Nagy* Márton főszolgabiró állitólag azzal fenyegette Erit, hogy eltolonccoltatja.

A helyzet.

— A *Budapesti Napló* tudósitójától. —

Budapest, november 20.

Az osztrák miniszterelnök mai beszéde kétségtelenné tette, hogy a két kormányelnök között a konfliktus teljes élességében megvan. Ma ugyan még lappang, mert a király ma még nem volt Bécsben, de már órák mulva teljes nyilttsággal és egész mérgével ki fog törni. Egészen nyilvánvaló ebből most már az is, hogy gróf *Tisza* István tegnapi látogatása Koerbernél semmiképp sem jelentett visszaszivást, hanem csakugyan ugy történt, amint Tisza hivei előre megmondották, hogy a magyar miniszterelnök, akinek a közös konferencia előtt természetszerüen érintkeznie kellett osztrák kollegájával, ezt az alkalmat arra is felhasználta, hogy amiket a képviselőházban mondott multkori beszédéről, azt szemtől-szembe is, esetleg még nyomatékosabban megismételje.

A konfliktust természetesen elmérgesitette az osztrák miniszterelnök mai beszédje, amelynek hatására jellemző egy alldeutsch képviselőnek ez a nyilatkozata:

— Koerber a saját halotti beszédét mondotta el.

A bécsi sajtó nyilatkozataiból is az a vélemény szürődik le, hogy Koerbert általában bukott embernek tartják. Különösen határozottan fejezi ki ezt a felfogást a *Neue Freie Presse*, amely Koerber beszédét *elegáns visszavonulás*nak mondja.

A magyar politikai körök tulnyomó részének az a felfogása természetesen, hogy az egész magyar parlamentnek és közvéleménynek kötelessége a miniszterelnököt ebben a kérdésben egységesen támogatni, mert ebben a kérdésben gróf Tisza István a nemzet vezére. Az ellenzéknek békére hajló elemei kétségtelen többségben vannak ugyan, de az obstruáló tábor semmivel sem törődik, hanem csak ugy obstruál tovább, mintha semmisem történt volna.

Volt alkalmunk beszélni a függetlenségi párt egy előkelő tagjával, aki igy nyilatkozott:

— Ez a helyzet tovább nem tartható többé. Hiszen a pártnak leszerelésre hajló többsége és az a kisebbség, amely a mindenáron való harcot kivánja, már csak külsőleg alkotnak egy pártköteléket, a valóságban semmi érintkezés nincs többé közöttünk. Ezt a dolgot tisztázni kell a pártban. Vagy mi megyünk ki a pártból, vagy őket szoritjuk ki onnan. Akkor legalább tiszta helyzet lesz. Leszünk két tábor és mindegyik halad a maga utján.

A szabadelvüpártban a hangulat váltig lelkes és reménykedő. A klubban nagy számmal egybegyült párttagok általában nagyon kedvezően itélik meg a helyzetet gróf *Tisza* Istvánra nézve, aki a Koerber-ügyben határozottan felül van. A miniszterelnök különben holnap, nyilván még a napirend előtt felszólal, hogy megadja a választ Koerber mai beszédére. A beavatottak azt mondják, hogy gróf Tisza ujabb felszólalása tegnapelőtti nyilatkozatainak nem visszaszivása, hanem megerősitése lesz.

A miniszterelnök különben hosszasan értekezett a klubban *Perczel* Dezső házelnökkel és ebből sokan azt következtették, hogy gróf Tisza István valóra váltani készül azt a mai nap folyamán elterjedt hirt, hogy már a holnapi ülésen megteszi a párhuzamos ülésekről szóló inditványát. Akik azonban a miniszterelnök intencióit ismerik, ugy tudják, hogy holnapra sem ilyen, sem hasonló inditványt nem tervez, hanem *még vár néhány napig*...

Szájpadlás nélküli amerikai müfogak!! Fölöslegessé teszik az inylemez használatát. — A szájból kivenni nem kell, nem is lehet Egy óra idő alatt tökéletesen lehet vele beszélni és rágni. 10 évi jótállás. egyedüli specialista a szájpadlás nélküli müfogak készitésében. **BARNA J. Budapest, VII. ker., Kerepesi-ut 26. sz.**

Koerber válasza.

A birodalmi tanács mai ülésén mondotta el *Koerber* egy interpellációra adott válasz alakjában azt a beszédét, amelylyel gróf *Tisza* István beszédére akart válaszolni. A beszédet nagy tetszéssel kisérték a parlament pártjai, a csehek és szocialisták kivételével, de az uralkodó felfogás mégis az, hogy Koerbernek ez a beszéd hattyudala volt.

Közvetlenül Koerber beszéde után a német néppárt egyik legkiválóbb vezére a folyosón következőleg nyilatkozott:

— Koerber beszédének a benyomása egyszerüen fényes, olyan fényes, hogy e beszéd után ma még sokkal határozottabban lehet tudni, mint tegnap, hogy Tisza és Koerber egymás mellett aligha kormányozhatnak. Mivel pedig kettőjük közül az uralkodónak ez időszerint inkább Tiszára van szüksége, Koerber mai beszéde elegáns visszavonulásnak, szép hattyudalnak tekintendő.

A Reichsrath mai üléséről tudósításunk a következő:

Dr. *Gross*, dr. *Baerenreither*, dr. *Derschatta*, dr. *Kathrein* és dr. *Lueger* a következő interpellációt nyujtották be a miniszterelnökhöz a magyar miniszterelnök e hó 18-án mondott beszédét illetőleg:

A magyar képviselőház e hó 18-án tartott ülésén a magyar királyi miniszterelnök dr. Koerber miniszterelnök 17-én tartott beszédének fejtegetéseire reagált és beszéde, ugy alakját, mint tartalmát tekintve, Ausztriában méltó feltünést kellett, hogy előidézzen. Ezen beszéd igy hangzik: (Következik Tisza nyilatkozatának szószerinti szövege.)

E beszédből kiviláglik, hogy a magyar miniszterelnök a magyar országgyülés számára a korona felségjogaira vonatkozólag alkotmányos befolyást vindikál, mig az ilyen befolyásolás az osztrák közjog szerint ki van zárva. Ha el is tekintünk a magyar miniszterelnök felfogásától, amelyet nem osztunk, kétséget még sem szenved, hogy ez alkalmas a közös hadsereg vezérletére, vezényletére és belszervezetére oly hatást gyakorolni, mely az osztrák országgyülésnek épp ugy jogává, mint kötelességévé teszi ezt a hatást minden irányban fontolóra venni és ezt annál inkább, mert Ausztria a közös hadsereg költségeihez több mint kétharmadrészben járul hozzá.

A magyar miniszterelnök azonban ez alkalommal olyan hangon szólott, amely már egymással idegenül szemben álló államok kormányai között is elidegenedést keltene, azonban ez esetben hallatlannak mondandó, mert az osztrák miniszterelnök kétségkivül feltétlenül udvarias hangon beszélt és a magyar miniszterelnök beszéde olyan kormánynak szól, mely ugyanazon uralkodó alatt gyakorolja alkotmányos kötelességeit és amelylyel épp a jelen pillanatban mindkét állam érdekében a legfontosabb ügyek tárgyalandók. Alulirottak tehát azt kérdik, milyen álláspontot foglal el a miniszterelnök ur gróf Tisza magyar miniszterelnök idézett nyilatkozataival szemben?

(Koerber beszéde.)

Koerber miniszterelnök az interpellációra a következőket válaszolta:

Tisztelt ház! Kötelességemnek tartom dr. Gross, dr. Baerenreither, Derschatta, Kathrein, Lueger képviselők és társaik interpellációjára azonnal válaszolni. A midőn a tisztelt ház mult ülésében — mint azt az országgyülés minden ülésszaka kezdetén tenni szoktam — a belpolitikai helyzetet vázoltam, természetesen a monárkia legégetőbb sürgősségi ügyét, a katonai kérdést is érintenem kellett és ki kellett fejtenem nézetemet ennek törvényes alapjára vonatkozólag. Ezen kérdés elkerülésénél a t. ház nemcsak hiányosnak tartotta volna fejtegetéseimet, hanem prerogativáinak komoly elhanyagolását láthatta volna benne.

Az osztrák kormány állásfoglalását indokolandó, hivatkoztam a kiegyezési törvények szó szerint való szövegére, melyek a monárkiának az idők folyamán, sajnos, sokszor elhomályositott alapjai és amelyekre adott alkalommal hivatkozni a két törvényhozás mindegyikének, a két kormánynak és mindkét államfél minden egyes polgárának joga van. (Helyeslés.) Ezt tettem én *a tisztességes interpretáló lelkiismeretességével* és ez alkalommal természetesen azon határozatokból indultam ki, melyekben *a magyar törvény* ő felsége e házban képviselt tartományairól szól és amelyek *szorosan a hadsereg kérdésére szoritkoztak.* A magyar királyi miniszterelnök ur beszédében mindenesetre hangsulyozta a magyar országgyülés azon jogát, hogy a kiegyezési törvényt, melynek ugyan tartósan érvényben kell lennie, formája azonban nem ugy, mint az időszerü vámés kereskedelmi szövetségé, szerződésszerü, a koronával egyetértőleg önállóan módosithatja.

Azonban neki is meg kellett engednie, hogy az ilyen módositásnak gyakorlati érvénye nincs addig, amig azt törvényes uton Ausztriában is el nem határozzák. (Helyeslés.) Tehát, legalább az utolsó napokban, amidőn *a magyar országgyülési események iránt kötelességszerüen érdeklődnöm kellett*, alkalmam volt aziránt érdeklődnöm, *mit neveznek a magyar királyságban alkotmánynak és közjognak, ha arról már előbb nem volt némi tudomásom.* (Helyeslés és derültség.) Sem én, sem más osztrák nem elég nagy soviniszta, hogy ily nagy horderejü ügyben, mint amilyen most a katonai kérdés, *egy formulával megelégedném.* Én csak a dolog lényegéhez tarthatom magamat, (Helyeslés.) mely abban áll, hogy a kiegyezési törvények tartalma mindkét részre addig kötelező marad, mig azt mindkét rész törvényes uton meg nem változtatja. (Élénk tetszés, taps. Zaj. Zajos rendre-kiáltások.)

Ezen megingathatatlan — talán meglehetősen „polgárinak" tetsző (Tetszés és taps.) — de a valóságban gyökerező *meggyőződésemhez ragaszkodom* és utalok arra, hogy a magyar királyi kormány feje, egy önálló államterület miniszterelnöke, ugy mint én, akkor, amidőn theoriáját felállitotta, *az osztrák-magyar kiegyezési törvényre* hivatkozott és kellett, hogy hivatkozzék (Tetszés.), mert ez a legyőzhetetlen akadály, mely, a monárkia előnyére, utjában áll minden egyoldalu törekvésnek. Való az, hogy a monárkia érdekében *gyakran fájdalmas izgalommal engedtünk Magyarországnak* a végső határig. (*Kiáltások*: Tulsokat engedtünk! *Komisszág!* A cseh radikálisok kiabálnak.)

Choc: Egy miniszterelnöknek szégyelnie kellene, hogy ilyen hülyeségeket mondjon.

Klofac: Félre a német szolgálati nyelvvel!

Elnök: *Choc* képviselőt rendreutasitom. (Állandó zaj.)

Koerber miniszterelnök: Folytatni fogom beszédemet, ha lehetséges. A monárkia érdekében engedtünk Magyarországnak a végső határig, *de azt a jogunkat, hogy megmagyarázzuk és bebizonyitsuk jogainkat, nem hagyjuk elvitatni* s egyáltalán sohasem fogunk egy osztrák jogot feladni, és épp oly kevéssé, mint ahogy *nem szabad jogunkhoz hozzányulni*, épp ugy nem engedjük (a miniszteri székre mutatva) e helyeket becsmérelni, (Élénk tetszés.) mert ezeket az állam nevében bizták ránk és azokat védenünk kell, mint a katonának zászlaja becsületét. (Élénk helyeslés.) Ha — amitől az Isten mentsen — az *idegen* szó e monárkián belül valaha érvényesülne (Nagyon jó!), emlékeztetnünk kell arra, hogy *a magyar királyi miniszterelnök ur volt az első, aki kimondotta.* (Zajos tetszés, taps. A miniszterelnököt számosan üdvözlik. *Bravó Koerber!* kiáltások. Közbeszólások a cseh radikálisok részéről. Fressl fütyül. Általános nagy mozgás.)

(A csehek interpellációja.)

Beérkezett *Stransky* és képviselőtársainak a miniszterelnökhöz érkezett következő tartalmu interpellációja:

A magyar országgyülés utolsó üléseinek egyikén gróf Tisza magyar miniszterelnök excellenciád e hó 17-én mondott politikai expozéját illetőleg, nevezetesen a koronának a hadsereg ügyében való állami felségjoga felfogásában, valamint excellenciád személyére vonatkozólag olyan alakban és olyan hangon nyilatkozott, mely világosan és drasztikusan mutatja Ausztriának és jelenlegi kormányának Magyarországtól való függését, valamint a magyar kormánynak az osztrák fölé való emelkedését megvilágitja. A magyar miniszterelnök kétségkivül csak ugy bánhatott el ilyen módon excellenciáddal, hogy állását Magyarország alkotmánya megokolja, excellenciád állása pedig csak a hivatalnok-kormány csekély jelentőségével bir; hogy a magyar miniszterelnök parlamentáris kormány élén áll, excellenciád pedig néhány hivatalnoknak élén, hogy a magyar miniszterelnök mögött országgyülésének többsége, excellenciád mögött pedig senki sem áll. A két kormány állásának ezen különböző volta hozza létre Magyarországnak Ausztria fölött való nagy tulsulyát és pedig nemcsak Ausztria anyagi érdekeinek nagy kárára és hátrányára, hanem erkölcsi és politikai presztizsének rovására.

Ezen körülményre való tekintettel interpellálók azt kérdik, hajlandó-e excellenciád a korona elébe terjeszteni Magyarországgal szemben való hátrányos helyzetünk ezen okait és ajánlani a koronának egy alkotmányos kormány alakitását?

Stransky megokolja interpellációját. Kérdést intéz az elnökhöz. Ő ugyanis a maga, mint társai nevében interpellációt adott be a miniszterelnökhöz. Azon panaszkodik, hogy a miniszterelnök a ház baloldalának interpellációjára néhány szóval válaszolt, hisz jól érti a szavakkal való operálást, azonban a *skandalum* igazi okára, mely Ausztria és Magyarország között tört ki, állása gyengeségének igazi okára, egy szóval sem utalt. Tehát azt kérdi az elnöktől, hajlandó-e felszólitani a miniszterelnököt, hogy valamint a német pártokéra, ugy az ő interpellációjára is válaszoljon.

Elnök kijelenti, hogy közölni fogja a kérdés tartalmát a miniszterelnökkel.

A sürgősségi inditványt benyujtó összes képviselők beleegyezésével áttérnek a napirend első pontjának tárgyalására és megnyitják a miniszterelnöknek a ház november 17-iki ülésén adott nyilatkozataira vonatkozó vitát.

Herold (cseh) nem lát egyebet azon lelkesedésben, amely a miniszterelnök mai beszédét követte, mint választ a magyar parlament lelkesedésére, mely Tisza beszédét követte. A miniszterelnök azt hiszi, hogy minden esemény ellen egyetemes szérumot talált fel, vagyis beszédet. Azonban ez az egyetemes szérum sem változtathat a valóságos állapoton, melyet a miniszterelnök beszédeivel akar elfedni. A kormány eddig még nem oldotta meg programmjában elvállalt sulyos feladatait. A Bécs és Budapest között folyó harc azt jelenti, hogy a viszonyok tarthatatlanok. Azt hiszi, hogy e harc költségeit végre is Ausztria népeinek kell megfizetniök. Sajátságos, hogy a birodalomnak ez a fele, bár lakói számát illetőleg többségben van, kénytelen mindig a háboru költségeit fizetni. 1867-ben Ausztriában olyasmit teremtettek, minek nincsen tartóssága és nem állhatja meg eredménynyel az önálló magyar állammal való küzdelmet. Ezután szóló a magyar és osztrák közjogról szól. Ausztria 1804. óta kénytelen anyagi és politikai áldozatokat hozni, hogy fenntartsa a monárkiának bárcsak teoretikus egységét is. 1867-ben alkotmányt adtak nekünk, amelylyel még szabad parlamentáris állam jellegét sem nyertük, mig Magyarország parlamentáris állam.

A miniszterelnök ma kijelentette, hogy Ausztria befolyását ugy katonaügyekben, mint minden közösügyben egész erejével védelmezni fogja. Mit használ mindez, ha a korona kijelenti, hogy felségjogairól Magyarország javára le akar mondani. Ha azon álláspontot foglaljuk el, hogy az osztrák parlament nem gyakorolhat befolyást a felségjogokra, akkor nincs befolyásunk. Szóló nem látja a miniszterelnök befolyását a magyar katonai programmnak a korona és Magyarország között történt létrejövetele alkalmával sem. Maga a hadsereg 1867 óta az lett volna, aminek lennie kellett volna, ha a hadsereg német nyelvét nem mondták volna feltétlenül szükségesnek. Ha számoltak volna a nemzeti követelésekkel, ez a küzdelem Magyarországban nem keletkezett volna. Ha a szláv nyelv nemcsak Ausztriában, hanem Magyarországban is érvényesült volna. Magyarországban nem keletkeztek volna katonai követelések. E kérdésben olyan állást fogunk elfoglalni, amely nemzeti igényeinknek legjobban megfelel.

A hadsereg nem állhat fenn, ha németesitő eszközül használva, visszaélnek vele. A Magyarországgal való kiegyezés nem jöhet létre, mert nem gazdasági, hanem politikai. Ha a kiegyezés létrejő, követelnünk kell, hogy megteremtessenek a politikai és nemzeti előfeltételek. Ha a miniszterelnök kijelenti, hogy a nemzetiségek szabad fejlődését a birodalom létesitési feltételének tartja, ugy ezt senki sem hiszi el neki. Szóló utal a cseh néppel szemben elkövetett számos igazságtalanságra. A mostani kormány axiomája az, hogy semmit sem szabad engedni a szláv népeknek, ha a küzdelemre térnek át más nemzetiségekkel. A nemzeti vétó, amelyet a németek e házban a kormánytól csikartak ki, képezi a punctum salienst. Ily rendszert azonban mi csehek nem ismerhetünk el. Ezen rendszer ellen nekünk is van vétónk és ez az obstrukció. *Fontolja meg a miniszterelnök, hogy nem-e ő az akadálya, a legnagyobb akadálya a birodalom fejlődhetésének.*

Baernreither mindenekelőtt kijelenti, hogy nem akar a magyar közjogról beszélni, mert ezen a téren nincs elég jártassága. Ezután vázolja az osztrák sereg fejlődését. Ez ma közös sereg, de nem mindig volt ilyen. Azelőtt vallonokból, olaszokból, horvátokból és magyarokból állott, ugy ahogy Schiller irta le Wallensteins Lager cimü müvében. Ma azonban a sereg közös. Amely pillanatban megszünik ez a közösség, vagy esetleg a sereg magyarországi részét külön jogokkal ruháznák fel, Ausztria sem járulhat többé hozzá a nem közös hadsereg terheihez. A szónok ezután rátér a kiegyezésre, amelyet Magyarországon is hamisan itélnek meg. Mit szóljon az ember ahhoz, hogy egy nagyipari társaság, amely évenként 67 millió korona értékü árut visz Magyarországba, a külön vámterület mellett beszél? Az ilyen politikát nem lehet helyeselni, mert nem tárgyilagos. Ausztria nem tud magának tekintélyt szerezni, mert a nemzetiségi torzsalkodások megakadályoznak minden rendes tevékenységet. Ennek az állapotnak meg kell változnia. Ezután nem szabad a kormánynak apró kérésekkel és engedményekkel dolgoznia, hanem tettekkel. Mutassa ki végül az osztrák parlament az élethez való akaratát.

Zazvorka cseh nyelven kezdi és németül folytatva beszédét, megjegyzi, hogy legjobb volna, ha a miniszterelnök a lakosság érdekében kormányának

végét vetné, hogy ismét rendes viszonyok legyenek Ausztriában. Szónokot, miután a jelen kormány tevékenységét, cseh radikális pártfelei tetszése közben, *csirkefogó-fogásoknak* mondja, az elnök rendreutasitja.

Wolf képviselő kijelenti, hogy a jelenlegi vitában a politikai sulypont nem a két miniszterelnök vitájában keresendő, nem is az uralkodói jogok körüli vitában, mely már régen eldőlt azáltal, mit gróf Tisza miniszterelnöknek engedményeztek, az ismeretes katonai programmal. A németeknek ezen vita adjon ujból alkalmat arra nézve, hogy hangsulyozhassák feltétlenül visszautasitó magatartásukat ezen kiegyezéssel szemben. Avval végzi beszédét, hogy csak azt kivánhatja, hogy a miniszterelnök ugyanazon kitartó szenvedélyességgel, amelylyel eddig az ügyeket vezette, száljon szembe a cseh nagyzási hóborttal.

Dr. **Ellenbogen** képviselő a magyar támadásokban csak méltó büntetését látja a kiegyezési kérdésben előfordult sok hazudozásnak. A szemére hányja a miniszterelnöknek, hogy sajátságos magatartásával nemcsak magát a koronát, hanem az osztrák hazafiakat is kompromittálta. A miniszterelnök kijelentéseiből az következik, hogy magát az uralkodóház ügyészének tekinti, mig Tisza a magyar nemzet képviselőjeként szólott, midőn a magyar állami intézményekbe való minden beavatkozás ellen tiltakozott. Szóló nem tudja, hogy ki mondott valótlanságot, Tisza vagy Koerber. Az a benyomása, hogy itt kettős játékot üztek. Tisza miniszterelnök támadásaira nem kellett volna Koerbernek mást tennie, mint hallgatnia és nem továbbszolgálnia. Az uralkodó káoszból csak egy ut vezet ki: az általános, egyenlő és közvetlen szavazati jog behozatala.

Dr. **Scheicher** képviselő energikusan visszautasitja előtte szólónak az egyes pártok és a miniszterelnök ellen intézett támadásait és a fölött való sajnálkozásának ad kifejezést, hogy e házban olyan beszédet mondottak, amely legfeljebb a budapesti országgyülésen lett volna helyénvaló. Ausztriának a jelen káoszból való kiszabaditására egy Bismarck ereje szükséges, mert engedékenységgel és szelidséggel a politikában egyáltalán nem lehet sokra vinni. Szóló pártja csak akkor szavaz a kiegyezés mellett, hogyha ugyanezen törekvést látja a birodalom másik felében is.

Ülés vége 3 óra 50 perckor. A legközelebbi ülés kedden lesz.

Lueger a hátérben.

Bécs. november 20.

(Saját tudósitónktól.) *Koerber* miniszterelnök válasza igen természetesen teljes mértékben kielégitette a német pártokat, hiszen előzetesen megbeszélte velük, hogy mit fog válaszolni.

Figyelemreméltó dolog, hogy a keresztény-szocialisták köréből indult ki a mozgalom, amely a mai választ eredményezte. A katholikus centrum csatlakozott az akcióhoz e jelszó alatt: *Le a protestántizmussal!*

A német pártok abban a reményben ringatóztak, hogy a lengyelek és a csehek is csatlakozni fognak a mozgalomhoz. Jellemző körülmény, hogy a lengyelek, a par excellence kormánypárt, amely ilyes alkalmakkor mindig a kormánynyal szokott tartani, a Tisza-kormánynyal szemben tartózkodott a demonstrációtól. A képviselőháznak csak harmadrésze angazsálta magát Koerberért: a végrehajtó-bizottságban képviselt német pártok, a katholikus centrum és a keresztény-szocialisták, a magyaroknak legádázabb ellenségei.

Hogy a keresztény-szocialisták már jóelőre ismerték Koerber válaszát, azt az is bizonyitja, hogy lapjaik, amelyek tudvalevőleg egy idő óta szoros összeköttetésben állanak a kormánynyal, mai reggeli számukban hirdették, hogy ma lesz a végleges leszámolás napja a kálvinista Tiszával. *Lueger* és hivei mától fogva Koerbert vezérüknek tartják a Magyarország ellen megindult harcban.

Azok az inditó okok, amelyek a katholikus centrumot az interpelláció aláirására és a mozgalomhoz való csatlakozásra birták, a legjobban kiviláglanak közbeszólásaikból:

— Ma megadtuk a kálvinistáknak, ez az övék! — hangzott *Koerber* beszéde közben.

A német pártok vezérei a miniszterelnök mai beszéde után hirdették, hogy őket a válasz teljesen kielégitette, és az az álláspont, amelyet Koerber hangsulyozott, egész teljességében megóvja Ausztria méltóságát Magyarországgal szemben.

A németek azt tartják, hogy Koerber mai beszédével megszilárditotta helyzetét a parlamentben, de a személyes ellentét a két miniszterelnök közt annyira kiélesedett, hogy lehetetlen lesz mindkettőjüknek tovább megmaradni a kormány élén.

A német pártok vezérei és a katholikus centrum nevében Kathrein elnök a válasz után elismerésüket fejezték ki a miniszterelnöknek, aki viszont megköszönte támogatásukat.

Parlamenti körökben általános különben az a vélemény, hogy a mai beszéd egyáltalán nem változtatott a parlamenti helyzeten, mert a csehek mindaddig nem hagynak fel az obstrukcióval, amig a cseh egyetemet Morvaországban meg nem kapják.

A mai válasz külsőségeiből figyelemreméltó, hogy Koerber beszéde közben csak a németek helyeseltek és tapsoltak, majd később a katholikus centrum szinte tullicitálta őket ebben, ellenben a lengyelek és a feudális nagybirtokosok feltünően tartózkodva viselkedtek, a csehek pedig teljesen passziv maradtak.

Bécs, november 20.

Hogy milyen jó a viszony most a kormány és a keresztény-szociálisták között, annak legeklatánsabb bizonyitéka az az interpelláció, amelyet *Lueger* a községtanács mai ülésére megrendelt magának. Egy *Wurm* nevü elvtársa volt az interpelláló. Előrebocsátotta, hogy szeptemberben egy határozati javaslatot terjesztett elő a közös hadsereg egysége ellen irányuló támadások ellen. Azóta napvilágot látott a chlopyi hadparancs, de a harc a monárkia léte és a közös hadsereg egysége ellen még szenvedélyesebb lett, sőt a magyar miniszterelnök hallatlan provokációt engedett meg magának Ausztria ellen, Ilyen körülmények közt kell, hogy Ausztria összes népei felemeljék szavukat a tulkapásokkal szemben s főként Bécs városa nyilatkozzék méltóságteljesen. Kérdi tehát a polgármestert, nem tartja-e most elérkezettnek az időt a manifesztációra s nem hajlandó-e megtenni a lépéseket, hogy Bécs városa álljon a mozgalom élére, amelyhez azután a városok egytől-egyig csatlakoznának.

Lueger természetesen nyomban válaszolt. Hangsulyozta, hogy Tisza miniszterelnök beszéde minden osztrák hazafira kinosan hatott, de azt hiszi, hogy e támadás ma az osztrák miniszterelnök részéről olyan visszautasitással találkozott, amelylyel minden osztrák hazafi meg lehet elégedve.

— Én nagyon ritkán vagy talán sohasem hallottam ilyen szavakat miniszterelnök ajkáról, — folytatta Lueger. — Koerber miniszterelnök válasza maga volt az erő és a hatalom. (Tetszés.) Végtelenül hálásak vagyunk a miniszterelnöknek mai fellépéséért, csak azt kivánjuk, hogy ne álljon meg a szavaknál, hanem következzenek már most a tettek is. Ily módon meg fognak győződni a birodalom magyar részében, illetőleg meg fog győződni az a bizonyos uralkodó klikk, hogy vannak még osztrákok és nem engednek magukkal packázni.

Szivesen eleget teszek az interpelláló kivánságának, de meg kell jegyeznem, hogy azok a katonai engedmények, amelyek a chlopyi hadparancs óta Magyarországnak tétettek, nagyon messzemenők és veszélyeztetik a hadsereg egységét. Ezt meg kellett emlitenem, nehogy ugy tünjék fel a dolog, mintha mi mindennel meg volnánk elégedve. Ha a tisztikart kettéosztják, ezzel felosztották a hadsereget is, mert nemcsak a vezényleti nyelvtől, hanem az egységes tisztikartól is függ a hadsereg egysége.

A polgármester azzal végezte, hogy a miniszterelnök erős fog maradni Ausztria jogainak védelmében. Mai beszéde olyan volt, mint a ragyogó napsugár, mely a felhők közül előtör.

Zajos éljenzés és taps támadt, Lueger mellett percekig tüntetett táborkara, Bielohlawek pedig pártfeleinek nagy gaudiumára elkiáltotta magát:

— Neveletlen idegen!

Aztán áttértek a napirendre.

Beszélgetés Kossuth Ferenccel.

Kossuth Ferenc, a függetlenségi és 48-as párt elnöke tegnap beszélgetést folytatott a *Neue Freie Presse* budapesti szerkesztőjével a politikai helyzetről. Kossuth Ferenc behatóan nyilatkozott a jelenlegi politikai viszonyokról s az obstrukcióval szemben kifejtett álláspontját ezuttal is hangoztatta.

Arra a kérdésre, milyen hatással volt az ellenzékre az a nyilatkozat, melyet gróf Tisza István Koerber fejtegetéseire a képviselőházban tett, *Kossuth* Ferenc előbb egy megjegyzést tett, kijelentette ugyanis, hogy az a gyüjtőnév, hogy ellenzék, Magyarországon nem helyes kifejezés. Az ellenzéken van, ugymond, a függetlenségi párt, mely leghatározottabban liberális és demokratikus irányzatu s amely Magyarország függetlenségéért küzd a personálunió alapján; ezt kivihetőnek is tartom a nem távoli jövőben, ha Ausztria föderális állammá változik át, amely átváltozás nélkül nem is hiszem, hogy Ausztriában állandó béke helyreállitható lenne. Az ellenzéken van a néppárt is, mely erősen katholikus jellegü s a liberális irányzat határozott ellenfele, továbbá a 67-es alapon áll, amely alap az én felfogásom szerint már több év óta megszünt rendesen működni s azt az igen sajnálható eredményt idézte elő, hogy Ausztria népei és a magyar nemzet egymástól elidegenedtek, holott a magyar nemzet azelőtt oly meleg rokonszenvvel volt Ausztria népei iránt, hogy 1848-ban is, 1867-ben is Magyarország követelte Ausztria népei számára a teljes alkotmányosságot és szabadságot; 1867-ben a XII. törvénycikk 25-ik §-a ezt egyik alapfeltételeül is kötötte ki a közösügyek fenntartásának. Ily sajnosan képesek elrontani bizonyos rossz törvények a jó viszonyt a barátságra és jó viszonyra utalt népek közt.

Ezeknek előrebocsátása után nincs okom tagadni, hogy gróf Tisza István nyilatkozata az ellenzék pártjaira is, a kormánypárt árnyalataira is jó hatással volt, mert mindenki a legerősebben elítéli dr. Koerber vállalkozásait a magyar törvények magyarázására és félremagyarázására; és mert nem tehető fel ily foku ügyetlenség egy kipróbált képességü miniszterelnök részéről, nagyon közel fekszik az a feltevés, hogy a magyar közjognak ilyetén hajánál fogva való előrántása valami célzattal történt, ami Magyarország ellen csak ellenséges szándékból eredhet, mert csakis komplikációkra vezethet, amelyekért alig mondhatna köszönetet osztrák miniszterelnökének az uralkodó, minthogy Magyarországon minden párt, az egész nemzet kész a legerélyesebben visszautasitani minden idegen beavatkozást. Midőn tehát ezt megtette gróf Tisza István, kötelességét teljesitette az egyhangu magyar felfogás szerint.

Koerber fellépése sokakra azt a benyomást tette, mintha a magyar-kérdést arra akarta volna használni Koerber, hogy a Reichsrath pártjait egy rövid időre *összeenyvezze* egy oly kérdéssel, amelyben együttéreznek, még pedig *ellenünk*; amit igen helytelenül cselekesznek, mert a magyar állam egy törvényesen különálló állam és Ausztriának nincs semmi joga abba belevatkozni, hogy az 1867: XII. törvénycikk 12. §-a szerint milyen feltételt kötünk mi magyarok az ujoncmegajánlásho?z Ehhez teljes jogunk van s e jog törvényes gyakorlata kizárólag belügyünk. Dr. Koerber azonban azt a célját, hogy az osztrák pártsurlódásokat enyhitse, valószinüleg el nem éri, uralkodójának pedig rossz szolgálatot tesz azzal, hogy a magyar helyzetet elmérgesiti annyiból, hogy az elszántságot növeli az osztrák tanácsosok illetéktelen beavatkozási kisérleteivel, melyekkel a magyar nemzet és királya közé tolakodnak. Ilyen kisérletekkel szembeszáll az egész magyar nemzet, pártkülönbség nélkül és a magyar miniszterelnök az ilyen kisérletek visszautasitásában az egész nemzet erejére számithat.

A szabadelvü klubból.

Gróf *Tisza* István miniszterelnök puskaropogtatásának a hangja *Koerber* ellen kezd elsimulni, de a füstje még kavarog a Lloyd-klub termeiben. Ma este hányták-vetették, ki beszélt jobban és szebben a politika és rhetorika szabályai szerint. Politikai szempontból Koerbert ravaszabbnak, veszedelmesnek tartják. Dialektikája gyengébb, mint Tiszáé, sokkal burkoltabban üt s azért mégis talál.

Ilyen volt Koerber mai válaszának célzása a magyar alkotmányos *formulára*. Mi szeretjük az éles közjogi definiciókat a felségjogról, de szerinte azért csak ott vagyunk, mint az osztrákok, kiknek a császár parancsol, hogy a hadsereg nyelvét a király engedelme nélkül még se változtathatjuk. Koerbernek másik megjegyzése Magyarország „önálló területéről“ szintén snájdig vágás volt. A magyar glóbust elismeri, de olyan félszigetnek tartja, mely a monárkiával elválaszthatatlanul összefügg. Ez ravasz célzás volt a közös birodalom eszméjének rejtegetésével. Ami pedig Koerber mai beszédének igazi pointje Tisza István ellen, az „idegen“ szó használata miatt, ez kétélü vágás volt. Az osztrákok előtt annyit jelent, hogy Tisza István „rebellis“, tehát veszedelmes ember a monárkiára nézve. A magyaroknak pedig azt jelenti, hogy Tisza István épp olyan függetlenségi párti, mint a többi 48-asok, minek tehát ellene tovább obstruálni?

Ezt a célzást ma már *Gabányi* Miklós is észrevette és ráfogta Tiszára, hogy titokban egy követ fuj Koerberrel és a két miniszterelnök összebeszélt egymással az obstrukció legyőzésére.

— Csakhogy a dolog mégse igy áll — mondta egy beavatott diplomata a klubban, ki jobban ért az uri huncutsághoz, mint Gabányi, — mert senki se szereti magát önként feláldozni másért, *Koerber* pedig ma határozottan a hagyományos osztrák Rückwärtsconcentrirung taktikájára szorult és egészen másról beszélt, mint ami miatt őt *Tisza* István kénytelen volt visszautasitani.

— Ugy járt, mint *Haynau*, — toldotta meg ezt a felfogást valaki egy régi anekdotával — ki Szatmármegyében birtokot vásárolt az ötvenes években és mikor szomszédjait meglátogatta, ezek nem szivesen fogadták. Egyszer gróf *Degenfeld*nél vizitelt, *Tisza* István nagyapjánál, de sokáig kellett neki várnia a fogaoószobában. Sorba nézte tehát a szalon felhalmozott mükincseit, apró nippjeit és az étagère fölött véletlenül észrevett egy seprűdarabot, melyre az volt ráirva: „Ezzel verték meg a magyarfaló Haynaut Londonban.“ Mikor aztán gróf Degenfeld nagysokára mégis bement vendégéhez őt fogadni, restelkedve látta, hogy mit for-

gat kezében. De Haynau mosolyogva fordult feléje és igy szólt:

— *Semmi baj. uram, nem engemet vertek meg, csak a Kaiserrockot.*

Hát Koerber sem veszi magára Tisza ütlegeit, hanem átháritja azokat az osztrák miniszterelnökre, kinek muszáj volt igy beszélnie az állása miatt.

Gróf *Tisza* István nem is akar több bosszut állni rajta és ma este azt mondta:

— Holnap még két megjegyzést kell tennem Koerber beszédjére, de ezzel az ügy be lesz fejezve. Vissza kell utasitanom azt, hogy léteznek „osztrák-magyar törvények", mert ilyen törvények nincsenek, nem is lehetnek, minthogy a magyar országgyülés önálló törvényeket hoz, függetlenül Ausztriától. Ugyanebből az okból hamis az a felfogása is Koerbernek, hogy mi Ausztria nélkül a közösügyeket egyoldalulag meg nem változtathatnánk. Csakis és kizárólag tőlünk függ, hogy fenn akarjuk-e tartani a mostani állapotokat és nem kivánjuk-e megszakitani jelenlegi viszonyunkat Ausztriával? Ehhez jogunk van, bár nem valószinü, hogy a közös fejedelem beleegyezését adja olyan helyzet megteremtésére, mely teljesen különválasztana bennünket egymástól.

Ez a kis pótlecke nem fog megártani Koerbernek, ha ugyan tanulni fog belőle. Annyi bizonyos, hogy nem valami nagy jóindulattal van iránt unk és mostani kirohanása nem volt az utolsó, ha időközben meg nem bukik.

Ami különben, a pesszimisták szerint, könnyen megeshetik Tisza Istvánnal is jövő héten — az ugrai kerületben, hol nehéz választása lesz. Geszten, hol a Tiszák ősi fészke van, legrosszabbul áll. Nemo profeta in sua patria.

Addig pedig, mig Tisza István ujra képviselő nem lesz, bajosan fog erélyesen fellépni az obstrukció ellen. Ez ugyan nem nagy idő.

— Pár napig még várni kell — mondják — hátha lejárja magát az a kis csoport, mely már be van rekedve, de nem tud végképpen leszerelni. A szokás rabja lett.

— Ez az utó-obstrukció olyan — incselkedik egy vén mameluk — mint a himlős beteg, ki már egészen kigyógyult, de egy kis sebet nem enged beheggedni a testén. Annyira hozzászokott a viszketéshez, hogy egy kicsit kénytelen még vakarózni.

Sokat beszélnek a parallel ülésekről. Ha ezek se segitenének, akkor azt hiszik, Tisza drasztikusabb eszközöktől sem fog visszariadni, hogy helyreállitsa a képviselőház üléseinek rendes menetét. Lehet azonban, hogy elnapoltatja tavaszig a Házat és három hó mulva uj választásokat csinál. Időközben pedig ujoncoztat.

— Ha ex-lexben fizethet-i az államhivatalnokokat és a katonákat, akkor ex-lexben ujoncoztathat is — állitja valaki. — Minthogy a katonaállitás épp oly fontos ügye az államnak, mint a rendes közigazgatás, azért utólag erre is megkapja az országgyülestől a felmentvényt.

A hangulat kezd türelmetlenné válni. Tisza sokat tanácskozik *Perczel* Dezsővel. Ez jelent valamit. Meglepetés készül titokban. Mindenki várja már, — de senki se tudja, mi fog történni.

Annyi bizonyos, hogy az obstruálók egy része is szivesen látna már egy kis erőszakot önmaga ellen elkövetni — a jó hirének megmentésére.

Megteszi-e nekik Tisza István ezt a szivességet? — pár nap mulva elválik.

Az obstrukciós vacsora.

Az ellenzék harcias elemei ma este a fehér asztalnál adtak egymásnak találkát, avval a bevallott céllal, hogy egyrészt tömörülésre birják a különböző pártokban küzdőket, másrészt azért, hogy megbeszéljék a harc taktikai részleteit. A be nem vallott cél azonban az volt, hogy megszámlálják a hadsereget, amely kész a további harcra, s megmérjék az erőket, melyekkel ütközetbe lehet szállani. A hadiszemle valóban nem várt eredményre vezetett. A Drechsler-féle vendéglő különszobái, melyekben az obstruktorok összejöttek, hamarosan megteltek s a szorgalmasan számoló harcos ifjuság örömmel jelentette, hogy *negyvenegy* harcos jelent meg. Ennyi harcosra még a legvérmesebb reményekkel elteltek sem számitottak s szinte tuláradó lelkesedéssel sorolták még föl azokat, akik, bár nem vacsoráznak, de küzdenek. A nevek közt, melyeket alább sorolunk föl, nagyon sok van ugyan olyan, mely a békepártiak listáján is szerepel, de bizonyos, hogy a mai obstrukciós lakoma lelkes és elszánt harcosok találkozása volt.

A lakoma folyamán természetesen politikai vonatkozásu pohárköszöntők is hangzottak el, melyek közül főleg a báró *Kaas* Ivoré és *Ugron* Gáboré bir jelentőséggel. Közben megbeszélték azt is, hogy az obstrukció további folyamán minő taktikát folytatnak s abban állapodtak meg, hogy mindaddig, amig gróf *Tisza* István miniszterelnök erőszakos eszközökhöz nem folyamodik, ők is csöndesen obstruálnak. Arra az esetre, ha a miniszterelnök a párhuzamos ülések rendszeresitésével próbálkoznék meg, az obstruktorok is erősebb rendszabályokhoz folyamodnak.

A lakoma lefolyásáról tudósitónk a következőket jelenti:

Azok a képviselők, akik bár különböző pártkötelékben állanak, de az obstrukciót folytatni akarják, ma este a *Drechsler*-féle vendéglő különbelyiségeiben *obstrukciós vacsorára* gyültek egybe.

A lakomán, amelyet *Nessi* Pál rendezett, a következő képviselők jelentek meg: *Olay* Lajos, *Leszkay* Gyula, *Chernel* Gyula, *Rigó* Ferenc, *Thaly* Ferenc, *Holló* Lajos, *Udvary* Ferenc, *Bakonyi* Samu, *Bedőházy* János, *Tóth* János, *Endrey* Gyula, *Hellenbronth* Géza, *Bartha* Miklós, *Kubik* Béla, *Pozsgay* Miklós báró *Kaas* Ivor, *Zboray* Miklós, *Lovászy* Márton, *Gaál* Sándor, *Makkai* Zsiga, *Szederkényi* Nándor, *Eitner* Zsigmond, *Ráth* Endre, *Kecskeméthy* Ferenc, *Gabányi* Miklós, *Luby* Béla és Géza, *Kovács* Pál, *Szluha* István, *Reich* Aladár, *Lengyel* Zoltán, *Kovács* Gyula, *Hillberth* Károly, dr. *Nessi* Pál, *Pap* Zoltán, *Molnár* Jenő, *Ugron* Gábor, *Barabás* Béla, *Fáy* István, *Csávolszky* Lajos, *Boda* Vilmos.

Elmaradásukat kimentették: *Horváth* Gyula, *Sturmann* György, *Szalay* László, *Marjay* Péter, *Rátkay* László, *Bakó* József, *Beöthy* Ákos, *Vertán* Endre, *Lendl* Ádolf, *Papp* Elek, gróf *Zichy* Jenő, *Benedek* János, *Kállay* Leopold, *Sebess* Dénes, *Nosz* Gyula, *Thaly* Kálmán, *Kálosy* József, *Darányi* Ferenc, *Okolicsányi* László és *Várady* Károly.

A harmadik fogásnál fölemelkedett *Nessi* Pál s meleg szavakkal üdvözölte a jelenlévőket. A pártok korlátai ma ledőltek — ugymond — s ez igazolja, hogy az országot nagy veszély fenyegeti. Azon eszmének diadalára emeli poharát, melynek szolgálatára ma egybegyültek.

Báró *Kaas* Ivor volt a második szónok. Nem tagja bár — ugymond — a függetlenségi pártnak, de ma mindenkit a függetlenségi eszme hevit s ez eszmékért, száll ő is sikra. Üdvözli *Tóth* Jánost s kivánja hogy őt a küzdők élén lássa.

Olay Lajos: Soha sem hitte volna, hogy néppárti férfiura fogja emelni poharát, pedig a legőszintébb szivvel teszi, midőn báró *Kaas* Ivorra és *Zboray* Miklósra emeli poharát.

Szederkényi Nándor: A hazafias munkát dicsőiti, melnek keresztülvitelét óhajtja. Isten áldását kéri, hogy erősitsen abban a hitben, hogy erős kitartással a győzelem elmaradhatlan.

Holló Lajos: Fölolvassa *Beöthy* Ákos hozzá intézett levelét, mely igy hangzik:

Kedves barátom! Fájdalom, ma még nem vagyok ugy, hogy köztetek megjelenjek s hogy igazságos harcunkban veletek egy csatasorban küzdjek. De szivvel lélekkel veletek voltam, vagyok és maradok és alig várom az alkalmat, hogy kötelességemnek eleget tegyek. *Beöthy* Ákos.

Holló Lajos ezután összetartásra buzditja harcostársait. Azt hiszi, hogy a pártkötéleket nem kell széttépni, de kötelesség egész lélekkel harcolni. Az ellenfél erős, ehhez képest kell tehát fegyverkezni is. Elég az országban egy udvari párt, melylyel szemben az ellenzék kötelessége a nemzet jogait megvédeni.

Kaas Ivor: Azon távollevőkre üriti poharát, akik velünk egyet éreznek, de nem hisznek. Nem a a szabadelvü börtönben sinylődőkre gondol akiket mozgásukban bilincsek korlátoznak, hanem az ellenzék azon részére, amely most még nem harcol. Hiszi és reméli, hogy legközelebb a harcosok közt lesz mindenki. A legnagyobb fájdalommal nélkülözi a harcosok közt a magyar szabadságharc legnagyobb alakjának, a népjogok atyjának fiát: *Kossuth* Ferencet. (Zajos éljenzés.) Kivánja, hogy a szabadságért küzdő magyar nemzet közt és Kossuth Ferenc közt sohase legyen egy hajszálnyi eltérés se. Kossuth Lajos eszméiért és ezeknek győzelméért üriti poharát.

Ugron Gábor mondott ezután magas szárnyalásu, sürü tetszészajjal fogadott beszédet. Ha az emberiség tagjainak elég volna, hogy valami szépet s nagyot kigondoljanak és az nyomban meg is valósult volna, az ember nem jutott volna el tökéletességének magas fokára, hanem kicsi és törpe maradt volna. Az embert nagygyá, erőssé, kitartóvá a céljaiért folytatott nagy küzdelmek tették. Amit az ember óhajt, akar, az nem valósul meg önmagától, hanem csak küzdelem által. Küzdelem az, amivel meg lehet váltani a népek számára mindama javakat, amelyekkel az emberiség bir. A pohár, melyet kezében tart, földindulások és átalakulások folytán lett kvaroból üveggé az emberkéz ügyessége által. A férfi sohasem rettenjen vissza sem az akadályok sem a gátak elől. Hisz éppen az volna természetellenes, ha a célok előtt nem volnának akadályok. A küzdés nélkül szerzett szabadságot sohasem becsülték meg a népek, csak a küzdés árán szerzett szabadság volt mindig értékes előttük. Alkotmányunk rejtett kincsei is nehéz küzdelmek eredményei. Aki küzd, ne kérje számon a küzdők számát és nevét. Ez nem hoz győzelmet. A győzelmet az dönti el, hogy kinek lelkében van több bátorság és elszántság. Egy erős állkapcáju buldogg többet ér, mint egy gyáva medve. Rendithetlen, szilárd összetartást kiván, hogy a szemben álló iszapos tócsa hullámain győzedelmeskedni tudjanak. Ha elszántan mennek harcba, ellenfeleik legott gyengék és elnémulnak lelkiturdalásuk kinjai alatt. Kevesen vannak a könnyelmüek, lelkiismeretlenek, léhák, akikben az erős támadás visszhangot ne keltene. Az elvesztett illuziók se rettegtessék meg a harcolókat. Ha az emberek elvesztették volna illuziókat s teljesen reálisak lettek volna, a haladásban visszamaradtak volna.

Az a politikus, aki elvesztette illuzióit, nem kér fegyvert, nem harcolni akar, hanem *alamizsnáért tartja a tenyerét.* (Élénk helyeslés.) Az a hadvezér, aki elveszti illuzióját, az nem tudja seregét az ellenség sorfalán keresztülvezetni, az kishitü és előbb-utóbb *árulóvá lesz.* (Taps és éljenzés.) Ne várjon senki parancsot, hanem lelkiismerete szerint teljesitse kötelességét. Az ellenfél erős, de nem legyőzhetetlen. Az olyan sereget, melynek sem hite, sem meggyőződése nincs, melyre a meggyőződést felülről diktálják, azt egy elszánt csapat könnyen le tudja győzni.

Ezután Tiszát jellemezte a szónok, akinek bizonytalan minden reménye és hibásak számitásai. Vele szemben egy módja van a harcnak, Az, mely emlékeztet Caesar harcára. Caesar veteránjait Pompejus czifra katonái ellen vezette s igy buzditotta őket: Szembe kell velük szállni! Meg kell rohanni őket! Minden vágást arcukba kell mérni, mert azt jobban féltik, mint Rómát.

Ugron Gábor beszédét nagy lelkesedéssel fogadták.

A lakoma folyamán még *Lovászy* Márton, *Barabás* Béla, *Ráth* Endre és *Makkai* Zsigmond beszéltek, aztán éjfélfelé szétoszlott a társaság.

Bánffy Dezső önmagáról.

Báró *Bánffy* Dezső érdekes cikket tesz ma közzé, amelyben pártalakitó akcióját és programmját védi a kormány félhivatalos lapjának támadása ellen. Erről a védekezésről, a mellett, hogy nagyon érdekes, még egyet mindenesetre konstatálhatunk: azt, hogy báró Bánffy programmjával együtt sokkal szimpatikusabb, mint a félhivatalos támadása. Báró Bánffy cikkének különösen azok a részei érdekesek, amelyekkel a személyi politika vádját háritja el magáról és programmja keletkezésének belső rugóit magyarázza. Közöljük belőlük a következőket:

Személyi politikát követek én, aki már több mint négy és fél év óta visszavonulva, régi politikai barátaim nagy részétől elhagyatva — szinte mondhatnám, boykottálva — élek. Én követek személyi politikát, akivel szemben különösen Széll, de Hédervány idejében is volt politikai barátaim közül nem egy ismerte be, hogy velem társadalmi érintkezést tőnn nem tartbat, ha magát a hatalmi körökkel ellentétbe helyezni nem akarja. Én követek személyi politikát, kit sajtóban és képviselőházban egyaránt támadhattak és támadtak is visszalépésem óta a nélkül, hogy

"AGRARIA" magyar gépforgalmi részvény-társaság — a szab. osztrák-magyar államvasut-társaság resiczai mezőgazdasági gépgyárának vezérügynöksége.

Mezőgazdák különös figyelmébe. Tiszta acélanyag saját hámorainkból. Eltörhetetlen tégelyacélekefej. Páncélacél-kormánylemez. Magasitott acél-ekefej. Porvédő kerekek. Acél gerendely. Csak kitámasztott nyeregkerettel biró taligát szállitunk. Kérjünk árjegyzéket, mivel ez az összes talajmivelő-gépeket terjedelmesen ismerteti és egy általán a talaj alapos megmunkálására terjedelmes, szakszerű és minden gazdának értékes felvilágositást nyujt — és díjmentesen küldetik. Ekegyártás terén legelső-rangu magyar gyártmány, felülmulja még a legnevezetesebb idegen gyártmányokat is. Röviditett levélcim: „Agraria" Budapest, V., Váci-ut 2. Sürgönycim: „Agraria" Budapest.

régi fegyvertársaim, régi politikai barátaim, kikre kétségtelenül, a multban velem való együttműködésre tekintettel is, a védelemnek kötelezettsége hárulhatott volna, szavukat fölemelték volna! Báró Fejérváry Géza és Gajári Ödön kivételével a parlamentben senki sem akadt, ki a távollevő érdekében hangot adni vállalkozott volna, és nem egy volt, ki rólam tudni sem akart, az utcát sem kivánta ismerni, melyben lakom! Én, a boykottált, csinálok személyi politikát, aki, ha utolsó időben a sajtóban nézeteimnek egyszer-másszor kifejezést is adtam, személyes vonatkozásokat magamnak meg nem engedtem! Én csinálok személyi politikát és midőn egy uj pártalakulás szükségességét hirdetem, én vagyok okozója vagy legalább is fokozója a megoldás nehézségének, aki mindig elitéltem az obstrukciót mint parlamenti forradalmat! Én csinálok személyi politikát és ezért régi politikai barátaim néma fájdalommal szemlélnek egyes dolgokat! Azok a régi politikai barátaim, kiknek nagy része már négy és fél évvel ezelőtt, az első kakasszó előtt, mint Péter a Megváltót, megtagadta velem az összeköttetést.

Valóban mindenre el voltam készülve, csak arra nem, hogy a személyeskedés vádjával engem illetni lehessen.

Kis számra leapadt barátaim körében legtöbb esetben kerülve még a politizálást is, éltem napjaimat.

Ha pedig most eljöttnek látom arra az időt, hogy ismét politikai barátokat keressek, teszem azt kivül azon körökön, melyekkel a multban politikai összeköttetéseim voltak, kivül a kormányt támogató párt keretein, mely pártban sem elveimnek helyeslőket találni nem remélek, sem politikai állandóságra és kitartásra alkalmas támogatókat fölismerni nem tudok. Kivül keresem a parlamenten, a józan választók soraiban azokat kik a haza érdekeire tekintettel, velem együtt érezve, velem együtt gondolva, hajlandók fölvenni a küzdelmet, — ha mindjárt egyelőre reménytelenül — arra, hogy kiépiteni megkiséreljük az erős, egységes, magyar nemzeti államot.

Ne keresse a válság okát senki bennem és politikai törekvéseimben.

Birjanak annyi őszinteséggel, hogy ismerjék el, hogy a válság okai bent a parlamentben, a négy és fél év óta elhibázott politikában és kellő körültekintéssel nem biró egyes politikai tényezőkben vannak. Amire én törekszem, az, hogy uj pártalakulás rendjén a parlamenti élet akként alakuljon át, hogy ujabb válságok lehetőleg elkerülhetők legyenek. Ha pedig a kolozsvári manifesztumnak nevezett felhivásban, — melynek tartalmához különben én hozzájárultam, — olyanokat találnak, melyek alkalmasok arra, hogy régi politikai multammal ellentétbe állittassanak, méltóztassanak elfogadni tőlem azon mentséget, hogy mig egyfelől a politikában a változott viszonyok, változott állásfoglalás jogosultságát megállapitják, addig négy és fél, visszavonultságban eltöltött év bőven elegendő arra, hogy tanulmányozás, elmélkedés és gondolkodás alapján valaki tisztultabb fogalmakhoz juthasson.

Az 1867. XII. t.-c. alapján állok ma is. Hiszem és hirdetem, hogy ezen törvényre épitve kell és lehetséges is fokozott körültekintő és mérsékelt haladás mellett a végcélt elérni: az egységes magyar nemzeti államot megalkotni. Nem Deák alkotásának megtagadása az, ha a történtek és tapasztaltak után a magyar állam érdekében levőnek tartom a gazdasági különválást Ausztriától. Deák törvényének 59-ik szakasza, hivatkozva arra, hogy a két állam között az érdekeknek kölcsönös érintkezései fontosak és számosak, időről-időre való vámszövetség megkötését helyezi kilátásba. De gondoskodik e törvény arról is, hogy amennyiben az érdekeknek kölcsönös érintkezései fontosságuk és számosságuk dacára azt indokolnák, hogy ne vámszövetség, hanem, mint minden más állammal, kereskedelmi szerződés köttessék Ausztriával is, az lehető legyen a nélkül, hogy Deák alkotása alapjaiban meginogna.

A programm sarkalatos részeinek magyarázata után, a cikk befejező részében még a következőket mondja:

Nem Deák szellemével ellentétes az, amit a gazdasági önállóságról és a katonai kérdésekben hirdetek. Sőt ellenkezőleg, Deák alkotásának igazolása van abban, ha a magyar állam az általa lefektetett alapokra épitve, tovább fejlődhetik nemzeti irányban és erősödik gazdasági önállóságban. Nem a személyi politika a mozgató erő, mely engem vezérel. A nemzeti és gazdasági érdekek képviselete az, amire törekszem, s a közjogi meddő viták félretételével a Deák alkotta alapon keresem támogatását azoknak, akik velem együtt gondolkodnak. Az orthodoxia rideg vitatása csak visszamaradásra alkalmas. A jogokra épitett továbbfejlődésre való törekvés ellenben oly kötelesség, mely ha mellőztetik, a nemzet nagygyá, erőssé, gazdaggá lenni nem tud, és amelyet ha nem követünk, az egységes erős magyar nemzeti állam létre nem jöhet.

Tisza üdvözlése.

Nagyváradról jelentik, hogy a város ma küldte el üdvözlő feliratát *Tisza* Istvánnak. A felirat teljes bizalmát fejezi ki a kormánynak, hangsulyozva, hogy ma minden jó magyar állampolgárnak legfőbb óhajtása, hogy a jelenleg fennálló és az államra káros, válságos helyzet alkotmányos uton teljes megnyugvással mielőbb megoldassék, az állami rend helyreálljon és az állami gépezet működése ne zavartassék, és hogy a nemzet megkezdett nagy produktiv munkáját, az ország jólétének előmozditását békésen tovább fejleszthesse.

A józsefvárosi képviselőválasztás.

Budapest, november 20.

Ma zajlott le Budapest VIII. kerületében a képviselőválasztás, amely azért vált szükségessé, minthogy *Berzeviczy* Albert miniszterré neveztetvén ki, uj választásnak kellett magát alávetnie. A választás eredménye előreláthető volt és nem vott kétséges ma sem, a döntő mérkőzés napján. *Berzeviczy* Albert óriási többséggel ujra képviselője lett a népes kerületnek, amelynek mandátumával tizenöt éve tagja a parlamentnek. A főváros külső képe a választás alkalmából alig mutatott elváltozott képet, jóformán még a közvetlenül érdekelt kerületben is csak a zászlókkal vágtató bérkocsik adták jelét az alkotmányos küzdelemnek. Csak a választóhelyiség körül, a Rökk Szilárd-ucai iskola táján mutatkozott nagyobb élénkség.

A *Berzeviczy-párt* tagjai közül mintegy háromszázan voltak együtt, amikor fél nyolc órakor nemzeti lobogók alatt és cigányzene-kisérettel elindultak a választási helyiség felé. *Lakatos választóinak* első része kilencedfél óra táján, kissé megkésve érkezett a választás helyére. Az utcát az iskola két kapuja között fapalánkkal zárták el, hogy a két jelölt választói ne érintkezhessenek. Lakatos Miklós választói a Népszinház felől, Berzeviczy választói a Sándortér felől vonultak föl zászlós kocsikon vagy gyalog.

Pontban nyolc órakor a Rökk-Szilárd-utcát elválasztó deszkafal mellett fölállitott pódiumról *Verédy* Károly királyi tanácsos, tanfelügyelő, a választás elnöke, a választást megnyitotta. Kibirdette a választóknak, hogy két jelöltet ajánlottak s kilencedfél óráig elfogad ujabb ajánlatot is. *Berzeviczy* Albertet a következő tiz választó ajánlotta: Weinbeisz Lajos, Kauser János, dr. Heinisz Géza, dr. Matolcsy Kálmán, dr. Kozma Artur, dr. Gonda Dezső, Császár Jenő, Hüvös József, Simonovics Béla és Havas Rezső. *Lakatos* Miklós ajánlói ezek: Patyi István, Sung János, Nagy Dávid, Tolnay Zsigmond, Tálos Pál, Zatka Antal, Kohn Lipót, Goldstein Adolf, dr. Vig Viktor, Donbák Miklós, Dobrák Ferenc, Karmál Mihály, Bodai Gyula, Hartmann Sándor, Reis Albert, Olenbach Mihály és dr. Nemes Bertalan.

A választás kilenc órakor két szavazatszedőküldöttség előtt kezdődött. Az első bizottságnak elnöke *Verédy* Károly; tagjai: *Ebner* János, dr. *Matolcsy* Kálmán és dr. *Reichfeld* Izor; a második bizottság elnöke *Novák* Károly; tagjai: dr *Kiss* József és *Grauer* Vilmos. Bizalmi férfiak a *Berzeviczy párt* részéről: dr. Kozma Artur, dr. Serly Sándor, dr. Rosenberg Sándor, Berkes Kálmán, Kelemen Adolf, Farkas Gyula, Dancsics Ákos és Hortobágyi Antal; a *Lakatos-párt* részéről: dr. Nemes Bertalan Donbák Miklós, Dobrik Ferenc, Nagy Dávid, dr. Burg Kornél, dr. Vig Viktor, Hartmann Sándor és dr. Ocskay Rezső. A választók személyazonosságának igazolására kiküldötték: *Hanvay* Sándor kerületi előljárót és *Gergely* Sándor helyettes előljárót a hatóság részéről, *Szentes* János és *Tenk* Frigyest a polgárok részéről.

Sorshuzás utján eldöntötték, hogy Berzeviczy választói kezdik meg a szavazást s pontban kilenc órakor dr. *Kováts* Gyula egyetemi tanár szavazott le elsőnek Berzeviczyre. Lakatos első választója *Szumrák* Dezső volt. Mind a két párton lassan gyülekeztek a választók, de azért a szavazás nem szünetelt egy pillanatig sem. Mindjárt az e só félórában nyilvánvaló volt, hogy a Berzeviczy-párt jóval erősebb a másik pártnál. Tizedfél óráig leszavazott

Berzeviczyre	146
Lakatosra	27

A választás attól kezdve nagy részvétlenséggel folyt és csak az hozott némi mozgást a választói helyiségbe, amikor a számvevőszék tisztviselői és a postatisztviselők közül többen *Lakatos* Miklósra szavaztak. Délben:

*Berzeviczy*nek	727
*Lakatos*nak	171

szavazata volt. Nemsokára megjelent *Halmos* polgármester, de hamar el is távozott, miután meggyőződött róla, hogy a választás a legnagyobb rendben folyik. Délután 3 órakor a szavazatok aránya ez volt:

Berzeviczy	1127
Lakatos	327

Este ½ hét órakor:

Berzeviczy	1511
Lakatos	589.

A választók ekkor már oly gyéren jelentkeztek, hogy dr. *Verédy* Károly, az ellenzék bizalmi férfiainak helyeslése mellett is, fél 8 órára kitüzte a zárórát.

A záróra letelte után leszavaztak a szavazatszedő küldöttség tagjai s végeredménynek

Berzeviczyre esett *1564 szavazat*, mig

Lakatos Miklósra 641 szavazat.

Az elnök a szavazást bezárta és kijelentette, hogy a *kerület képviselőjéül dr. Berzeviczy Albert 943 szótöbbséggel választatott meg.* Az eredményt lelkes éljenzéssel fogadták s a miniszterért *Császár* Jenő szabadelvüpárti elnök és botfai *Hüvös* József királyi tanácsos vezetése mellett husztagu küldöttség ment a lakására, hogy a választás szinhelyére meghivja és neki a mandátumot átadja. A miniszter 8 óra táján érkezett meg s a választók hosszantartó lelkes éljenzéssel és tapssal fogadták. *Verédy* Károly, a választás elnöke meleghangu beszédben nyujtotta át neki a mandátumot, mire a miniszter kijelentette, hogy mély hálával veszi kezébe a polgárok kitüntető bizalmát immár ötödizben s azt mondotta, hogy képviselői kötelességét ugy a kerület, mint az ország érdekében ezentul is hiven fogja teljesiteni, mint azt eddig is tette. Elvei ugyanazok maradnak, amelyeket eddig is követett, és amelyek a józsefvárosi választópolgárok előtt különösen ismeretesek. Végül hálás köszönetet mondott az elnöknek azért az önfeláldozó, buzgó működéseért, amelylyel a választást vezette. Ezután *Császár* Jenő, a liberális párt elnöke mondott köszönetet *Verédy* Károly választási elnöknek, a polgárok nevében. A minisztert távozásakor is lelkesen megéljenezték.

KÜLFÖLD

Az olasz királyi pár Angliában. Ma délután a windsori kastélyban szükkörü ebéd volt, amelyen az olasz és angol királyi pár és a királyi család vett részt. Azután a felségek résztvettek a szinielőadáson. Az estét vacsora zárta be, amelyen kétszázan voltak hivatalosak.

Windsor, november 20.

Edvárd király és *Viktor Emánuel* király délelőtt a windsori erdőben vadásztak. A reggelin résztvettek Alexandra és Helena királynék is.

London, november 20.

Mint a Reuter-ügynökség értesül, Tittoni és Lansdowne miniszterek tegnapi értekezletén, amelyen Pansa olasz nagykövet is résztvett, a két kormány külpolitikájának minden kérdése tekintetében teljes egyetértés jött létre.

A panamai fölkelés. A *Hay* államtitkár és a panamai köztársaság követe, *Bunau-Varilla* közt megállapitott csatornaszerződés szövege még nincs ugyan közzétéve, de a szerződés tartalmából máris ismeretes a következő rész:

Panama örök időkre lemond az Egyesült-Államok javára mindazon földterületről, mely a csatorna épitéséhez, jókarban tartásához, kezeléséhez stb. szükséges.

Panama az Egyesült-Államok javára a csatornától kétfelül, *10—12 angol mérföldnyi szélességben, az egész csatorna mentén lemond minden felségjogról.*

Az Egyesült-Államoknak engedély adatik arra, hogy a csatorna két bejáratánál *erődöket emelhessen* s azt rendőrileg őriztethesse.

E szerződés nem teljesitése esetén az Egyesült-Államoknak *joguk van erőszakot alkalmazni.*

Panama tiz millió dollárt kap.

A csatorna semleges, s minden népnek egyforma föltételek mellett van nyitva.

Spanyol egyetemi tanulók tüntetése. Az egyetemi tanulók Madridban tegnap a város több pontján tüntettek Villaverde miniszter ellen és *Salmeron* republikánus vezér mellett. A jezsuita kollégium előtt is tüntettek. Verekedés volt és a rendőrség volt kénytelen a tüntetőket szétszórni. Több letartóztatás történt.

HIREK

Budapest, november 20.

— **BUDAPESTI NAPLÓ. November 15-ikén uj előfizetés nyilt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztassanak a megujitásról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.**

— **Személyi hír.** A *dán trónörökös* ma reggel inkognitóban Bécsbe érkezett.

— **Kihallgatás József Ágost főherceg**nél. *József Ágost* főherceg tegnap délután általános kihallgatást adott, amelyen többek között dr. *Ott* Ádám budaujlaki plébánost is fogadta mint a Margitsziget plé-

bánosát. A plébános a főhercegnek ez alkalommal több a plébániája okmánytárában őrzött s a Margitszigetre vonatkozó fontos okmány másodpéldányát, a főhercegnőnek pedig most kiadott s megjelent imakönyvének egy példányát adta át, melyet a főherceg szívesen fogadott.

— A király Bécsben. Bécsből táviratozzák: A király ma este 6 óra 50 perckor *Eisenerz*ből visszaérkezett. Ő felsége a penzingi állomásról egyenesen Schönbrunnba hajtatott.

— A német császár betegsége. *Berlin*ből jelentik, hogy a császár délvidéki utazásáról terjesztett hireket mértékadó helyről megcáfolják. A császárnak semmi oka sincs erre az utazásra, mert javulása rendesen halad előre s az orvosok csak azt tiltották meg neki, hogy huzamosabb ideig beszéljen.

— Kielmansegg a bécsi orvosok ellen. *Bécs*ből táviratozzák: Az alsóausztriai helytartóság rendeletet adott ki, amelylyel tudomásul veszi, hogy a bécsi orvosi kamara elnökségének tagjai lemondtak mandátumaikról és a kamara uj választásainak megejtéséig *Domaslicki* Ferdinándot, a helytartóság egészségügyi fogalmazóját bizta meg az ügyek vitelével. A költséget az orvosi kamara viseli.

— Bucsu és tisztelgés. *Darányi* Ignác volt földmivelésügyi minisztertől tegnap meleghangu levélben bucsuzott el a *Magyar Kölcsönös Allatbiztosító Társaság.* — Az intézet igazgatósága ma testületileg tisztelgett *Tallián* Béla földmivelésügyi miniszternél. *Ivánka* Oszkár jóindulatába ajánlotta a miniszternek az intézményt. *Tallián* Béla válaszában örömét fejezte ki, hogy a mezőgazdasági életben annyira fontos intézmény müvelőit fogadhatta. Mint hivatali elődje, ő is szivesen támogatni fogja a társulat müködését. A küldöttség *Makfalvay* Géza államtitkárnál is tisztelgett.

— Rákóczi-ünnep Kecskeméten. Tegnap tartották meg a kecskeméti jogászok szabadság-ünnepüket. A kiváló gonddal összeállitott programm nagyszámu közönséget vonzott a városi székház nagytermébe. A programmban elsőnek *Kiss* István szerepelt szépen előadott kuruc-dalaival. Ezután a Kvintett Társulat játéka, majd *Koller* Ferenc hegedüjátéka következett. Az ünnep legsikerültebb száma *Sárosi* Bella, a nagytehetségü irónő, *Ilona nagyasszony* cimü történeti elbeszélésének felolvasása volt. A szinesen, érdekesen megirt novellát feszült érdeklődéssel hallgatta a nagyszámu közönség, mely a felolvasás végén lelkesen tapsolt a fiatal irónőnek.

— Biró Lajos — Uj-Guineáról. Ma este folytatta *Biró* Lajos a mult héten megkezdett előadását Uj-Guineáról. Mai előadásában Uj-Guinea földrajzi fekvését és természetrajzi viszonyait ismertette. Majd végül bemutatott néhány fegyvert, nyilat, lándzsát, fafaragványt s egyéb egyházi szert. A közönség zajos tetszéssel fogadta a kiváló tudós előadását.

— Sándor király szobája. *Belgrád*ból táviratozzák, hogy egy élelmes amerikai belgrádi kereskedők utján 200.000 frankot ajánlott fel annak a hálószobának butorzatáért, ahol a szerb királyi párt meggyilkolták. A szerb kormány visszautasitotta az ajánlatot, mire az amerikai 300.000 frankot kinált, de erre még nem kapott választ. Az amerikai vállalkozó Európa és Amerika nagy városaiban ki akarja állitani a szerencsétlen királyi pár butorait.

— Gróf Kornis Oszkár áldozatai. *Párisból* táviratozzák, hogy *Lejaur* házmesterné, akire a szerencsétlen gróf *Kornis* Oszkár kétszer rálőtt, ma belehalt sebeibe. Hugát, amikor megmondták neki, hogy nővére meghalt, szélhüdés érte és meghalt.

— Erzsébet-ünnepek. A *Verő* Adél-féle elemi leányiskola tegnap délelőtt Erzsébet-ünnepet rendezett. Ünnepi beszédet *Simonyi* Lenke tanitónő mondott, szavaltak Glücksthal Valéria Salzer Erzsi, Löffler Klára, Tótisz Blanka és Fábry Ottilia nőnevelődékek. Délután a polgári iskolai növendékeknek magyarázta meg *Lusztig* Emma tanárnő az ünnep jelentőségét. — A Naschitz-féle leányiskola is ünneppel rótta le a kegyelet adóját Erzsébet királynő emléke iránt. Ünnepi beszédet itt dr. *Weninger* László tanár mondott és a közreműködő növendékek közül kitünt bájos föllépésével Garai Ibolyka és Vári Olga. — A Magyarországi Központi Fröbel-egyesület is kegyeletes ünnepet rendezett Erzsébetnapján. Az ünnepen *Geőcze* Sarolta tanitónő mondott alkalmi beszédet. — A *Berlini Magyar Iparos-Egyesület* szombati gyülését Erzsébet királynő emlékezetének szenteli. Beszédet mondanak *Vidéki* Bódog és *Fischer* Ödön.

— Pápai kitüntetések. *X. Pius* pápa ujabban dr. *Zelliger* Vilmos terézvárosi segédlelkészt, a *Kath. Tanügy* szerkesztőjét és *Bleszkány* Ferenc józsefvárosi segédlelkészt t. benső káplánokká nevezte ki. Pápai t. kamarássá ujra kinevezte dr. *Breznay* Béla egyetemi tanárt, dr. *Purt* Iván papnöveldei tanulmányi felügyelőt és dr. *Ernszt* Sándor országgyülési képviselőt. A kinevezési okmányokat a primási iroda most küldte el a kitüntetetteknek.

— Egy erdélyi mágnás házassága. *Bécs*ből egy érdekes házasság hire érkezik. Egy erdélyi magyar mágnáscsalád ivadékáról van szó, aki eljegyezte egy ottakringi cipész leányát. A vőlegény gróf marosnémethi és nádaskai *Gyulai* István nagybirtokos és a német lovagrend katonai keresztjének tulajdonosa, a menyasszony *Kolazia* Erzsébet. Gróf *Gyulai* István apja gróf *Gyulai* Sámuel, a máltai lovagrend lovagja volt, 1886-ban halt meg és óriási birtokokat hagyott hátra. Gróf Gyulai Sámuel másodszor is megnősült, egy köznemes özvegyét vette feleségül és ebből a házasságból három fia született: *Adolf*, *Sámuel* és *István* grófok. A huszonhét éves gróf Gyulai István állandóan Bécsben lakik, birtokai fölött jószágigazgató rendelkezik, mig ő az osztrák fővárosban automobilsportozik. Három évvel ezelőtt ismerkedett meg *Kolazia* Erzsébettel és egy évvel rá az akkor 18 éves leányt kastélyába vette házvezetőnőnek. A szerencsés menyasszony apja, a szegény ottakringi suszter most házicipésze a grófnak, aki gyakran fogadja jövendőbeli apósát házában, Bécsben meséket tudnak a gróf Gyulai István szerénységéről, annyi azonban bizonyos, hogy nagyon vonzódik a polgári körökhöz, ami, ugy látszik, családi hagyomány nála. A menyasszonynak öt testvére van, akiket a gróf egész családias szeretettel fogad, valahányszor a kastélyban megfordulnak. A nem mindennapos eljegyzés e napokban volt, az esküvőt már a közel jövőben megtartják. Az egybekelés után elutazik Bécsből a fiatal pár és a mézesheteket a gróf egy magyarországi birtokán töltik.

— Az állami tisztviselők fizetésrendezése. *Tordá*ról jelentik, hogy a *Tordai Kör* az *Állami Tisztviselők Országos Egyesülete* által, a vidéki körök felszólitása mellett haladéktalanul összehivandó országos kongresszus határozatával kiván tiltakozni az ellen, hogy az állami tisztviselők helyzetének a fizetés fölemelésével célba vett javitása — az uj kormány programmja szerint — bizonytalan időre elodáztassék.

Tiltakozni kiván különösen az ellen, hogy a napirendről levétessék az a törvényjavaslat, melyhez az állami tisztviselői kar megnyerte a jogot azzal, hogy 1901-ben a törvényhozás az állami tisztviselők helyzetének javitását mint sürgős elintézésre váró országos érdeket programmjába fölvette és a trónbeszédbe foglalt királyi szóval tett igérettel biztositotta s amelyet az előző kormány nemcsak előterjesztett, hanem a képviselőház pénzügyi bizottsága által le is tárgyaltatott. Ilyen erkölcsi alapon álló országos érdekü kérdést bizonytalan tervek megvalósitásának igéretével — éppen az állami tisztviselői karral szemben — kockára tenni, ugymond a tordai jegyzőkönyv, sulyos mélatlanság. Az országos kongresszus feladata legyen emlékiratba foglalt kérelemmel küldöttséget menesztení a kormányelnökhöz és a törvényhozáshoz: az összes állami alkalmazottak nevében kérni, hogy a kormány sérelmes programmpontja oda változtassék, miképp az állami tisztviselők fizetésrendezésének kérdése a közigazgatási tisztviselők és felekezeti tanitók fizetésének kérdésétől függetenül intéztessék és ezzel ne komplikáltassék. Kérje továbbá az állami tisztviselői kar, hogy a képviselőházban a törvényhozás előtt fekvő már kész törvényjavaslat, az azzal kapcsolatos munkálatok alapján minden változtatás nélkül a sürgős tárgyalásra váró ügyek során napirendre tüzessék és a rendes tárgyalás alapján törvényerőre emeltessék. Azon nem várt esetben, ha a tisztviselői kar kérése az uj kormánynál és a törvényhozásnál nem találna megérdemelt méltánylásra — az Országos Egyesület a tisztviselők sérelmének orvoslását keresse és kérje a király ő felségénél. A kongresszus határozatából ujittassék fel az 1901. évi emlékiratban foglalt, a tisztviselői karnak ama kivánalma, hogy a kormány foglalja programmjába a szolgálati pragmatikáról megigért törvényjavaslat mielőbbi előterjesztését.

A *Békésvármegyei Állami Tisztviselők Köre* sok tag irásbeli kérelme folytán összehivott közgyülésén egyhangulag elhatározta, hogy a fizetésrendezési törvény elodázása esetleges kedvezőtlen módosításával szemben felkéri az *Állami Tisztviselők Országos Egyesületét* arra, hogy a legerélyesebb eszközökkel hasson oda, hogy az országgyüléshez beterjesztett és a pénzügyi bizottság által már letárgyalt törvényjavaslat mielőbb törvényerőre emeltessék, esetleg járuljon ő felsége elé a trónbeszédben szükségesnek elismert törvényjavaslat érdekében.

— A tüdővész uj széruma. *Párisból* jelentik: A *Journal* értesülése szerint a Pasteur-intézet nem fogadta el dr. *Marmorek* lemondását, mert az intézet egyedül felelős az orvostudományi akadémiában szérumáról tartott előadásáért. Ennek az előadásnak már most az lesz a következése, hogy a párisi kórházakban a Pasteur-intézet felelőssége mellett fogják Marmorek szérumát alkalmazni.

— Öreg honvédek tisztelgése. A negyvennyolcas honvédek országos központi bizottsága báró *Podmaniczky* Frigyes elnök vezetésével ma délben a képviselőházban tisztelgett gróf *Tisza* István miniszterelnöknél. Báró *Podmaniczky* Frigyes, a bizottság szónoka meleg szavakkal üdvözölte a miniszterelnököt s hivatkozott arra, hogy a 48-as honvédok országos gyámolitását éppen a kormányelnök atyja, Tisza Kálmán szervezte miniszterelnök korában. Arra kérte gróf Tisza István, hogy ő is karolja föl és támogassa az öreg honvédek dolgát. A miniszterelnök válaszában biztositotta a küldöttséget arról, hogy a 48-as honvédek érdekeit szivén viseli, a lehetőséghez képest mindenkor figyelembe veszi kivánságaikat és a honvédeket istápolni fogja. Ezután sorra kezet fogott a küldöttség tagjaival és beszélgetett velök.

— A sütőiparosok és a vasárnapi munkaszünet. A vasárnapi munkaszünet különösen ferde helyzetbe hozta a sütőiparosokat, akik a hétfői nap reggelén nem láthatják el friss süteménynyel a közönséget. A nyáron tartott kongresszus ez ügyben memorandumot készitett, amelyet ma *Kristóry* János aradi kereskedelmi és iparkamarai elnök vezetése alatt küldöttség utján adtak át *Hieronymi* Károly kereskedelemügyi miniszternek. *Kristóry* János beszédére felelve kijelentette a miniszter, hogy magánuton is meggyőződést szerzett arról, hogy a kérdéses törvény gyökeres reformra szorul. Ezt a reformot azonban, tekintettel a többi iparágakban is keresztülviendő változtatásokra, csak beható tanulmányozás után lehet keresztülvinni, addig tehát a sütőiparosoknak is bele kell törődniök a helyzetbe. Különösen meglepte a miniszternek a pozsonyi sütők panasza, akik külön fölpanaszolták, hogy hétfőn már hajnalban elárasztják a várost az osztrák iparosok friss süteménynyel.

— Száráfov Szófiában. A macedon fölkelés lelke, *Száráfov* Boris ez idő szerint Szófiában van s megérkezése óta állandó ünneplés tárgya. A diplomácia persze rossz szemmel nézi ezt, a bolgár kormánynak azonban az az álláspontja, hogy nincs joga az ünneplésbe beleszólani. S kedve sincs rá. Erre vall Petrov miniszterelnök nyilatkozata, aki egy diplomatának ezt mondta:

— Semmiféle hivatalos bizonyiték nincs arra nézve, hogy Száráfov bünt követett volna el. Ő Bulgária polgára és mint ilyen nem vétett a kötelessége ellen.

Az ünneplés miatt persze a szultán háborodott föl elsősorban. Mig Száráfov szabadon mozog, soha se lehet tudni, hogy mikor robban fel ujra a forradalom aknája. A szultánt nagyon bosszantja az, hogy Száráfov a fejére kitüzött nagy dij dacára is elmenekült, s e miatt a macedóniai katonai hatóságok rengeteg orrot kaptak a magas portától.

— Ledofsky Gizella gyásza. *Ledofsky* Gizellát, a magyar operettszinpad ismert, kitünő énekmüvésznőjét nehéz családi gyász érte. Édesatyja, *Ledofsky* Ignác, ma reggel dohány-utcai lakásán meghalt. Az öreg ur, aki ilyen kiváló müvészi talentumot adott a magyar szinmüvészetnek, magas kort ért el, kilencvenegy esztendős volt s rövid szenvedés után halt meg. A haláláról szóló családi gyászjelentés igy hangzik:

Eiserné-Ledofsky Róza, Weiszné-Ledofsky Ernesztine, Fischerné-Ledofsky Ida, Freundné-Ledofsky Mariska, Ledofsky Gizella, mint leányai; Eiser Jolán, Marci, Margit, Weisz Józsa, Fischer Józsi, Béla, mint unokák; Eiser Henrik, Weisz Lipót, Freund Gusztáv és Fischer Mór, mint vejei mélyen megszomorodott szivvel jelentik forrón szeretett atyjuknak, nagyatyjuknak, illetve apósuknak, *Ledofsky* Ignácnak, született 1818. május havában, meghalt 1903. november 20-ikán, egy hosszu, mintaszerü élet után, 91 éves korában, rövid szenvedés után, szerettei karjai közt történt örök, pihenő álomra való elszenderültét. Hült testemét vasárnap, november 22-ikén délelőtt 11 órakor kisérik örök nyugalomra az uj izraelita temető halottasházából. Áldás és béke lebegjen emléke felett!

— Gabriele Paquerette tragédiája. Gabriele *Paquerette* párisi orfeumstarnak az esete, akinek szemét oly kegyetlenül kiszurta egy szerelmes dühében elvakult szinész, nagy izgalmat keltett Párisban. Most megérkeztek a tragédia több részletei is. A merénylő *Maxilly* szinész és Paquerette kisasszony közt régebben benső viszony volt; a szinésznő azonban egy idő óta elhidegült imádójától, aki pedig őrülten imádta. A merénylet reggelén Maxilly megvárta a szinésznőt az utcán s azután szinte erőszakkal egy bérkocsiba tuszkolta. Itt hajtotta végre őrületes tettét. A csudaszép leány mindkét szemét kiszurta egy tőrrel. Paquerette kétségbeesetten védekezett, de hasztalan. Maxilly önként jelentkezett a rendőrségnél. Gabrielle *Paquerette* egyike volt a leghiresebb énekesnőknek s különösen feltünő szépségével sok hódolót szerzett. 1901-ben Bécsben keltett általános feltünést ugy szinpadi szereplésével, mint szépségével.

— Betörés Zoláné villájába. *Párisból* jelentik, hogy *Zoláné* mendoni villájába tegnap betörtek. A tolvajok azonban csak nehány értéktelen butort tudtak elszállitani, mert Zola özvegye Rómába való elutazása előtt minden értékesebb tárgyat Rómába szállittatott.

Keleti-szőnyegek nagy választékban, olcsó, szabott árak mellett **Agóbián és Adorján** IV., Váci-utca 36. (Klotild-palota).

— **Az Achillieon-játékbank.** Az altenburgi játékbarlangot tudvalevőleg a német kormány intervenciójára bezárták. A direkció tehát elindult uj hazát keresni. Már talált is. Corfu szigetén nyitja meg az uj bankot. A görög kormány harminchat esztendőre adta meg a koncessziót és pedig évi egy millió frankért. A játékbank már a jövő hónap közepén megnyilik. Idáig rendben van a dolog. Pirulva olvasunk azonban azt, hogy a bank az Achilleionban, Erzsébet királyné palotájában rendezkedik be. Ehhez volna egy kis köze Magyarországnak is, s ha még nem perfekt a vásár, okvetlenül utjába kell állani annak, hogy ahol a mi szegény királynénk lakott, fosztogatás induljon meg.

— **A hűséges cseléd.** Hűséges, öreg cselédet kisértek a napokban örök nyugalomra. A derék cselédek mind ritkább fajtájából való volt *Csucsánszky* Mária, aki özvegy *Neumann* Mórnénál s annak szüleinél egyhuzamban negyvenhárom éven át szolgált. Odaadó hűséggel és rajongó szeretettel csüngött a családon jó és rossz időkben egyaránt s nem egy családtagnak ő fogta be megtört szemét. Ugy is tekintették, mint a család tagját. Ő is annak tartotta magát, tegeződve szólította az általa dajkált családtagokat, akiknek hajzata ma már őszbe csavarodik. Sirja fölött *Brocsko* evangélikus segédlelkész tartott megható bucsuztatót; a Neumann-család zokogva állta körül a régi, hü cseléd sirját.

— **Dr. Váradi Antal betegsége.** Dr. *Váradi* Antal, a Szinmüvészeti Akadémia érdemes igazgatója, mint részvétel értesülünk, betegen fekszik Kerepesi-ut 1. számu lakásán. A napokban erősen meghült s orbáncot kapott. Rettenetes fájdalmai vannak, de orvosainak véleménye szerint már tulvan a veszedelmen s nemsokára felkelhet ágyából, de hosszabb ideig a szobát lesz kénytelen őrizni.

— **A belügyminisztérium sikkasztója.** A belügyminisztérium sikkasztó segédhivatali igazgatójának, *Kádár* Kálmánnak ügyében még nem fejezték be a vizsgálatot. Nem lehetetlen ugyanis, hogy a sikkasztó a nagy összeg pénzt nem játszotta el mind a lóversenyen, hanem valahol elrejtette. A rendőrség ezért *Perémy* Gábor vizsgálóbiróval házkutatást tartott Kádárnak a Lipót-körut 13. száma alatt levő lakásán. Ott semmi gyanus dolgot nem találtak, de föltünt, hogy a cserépkályha tele van elégetett papiros hamujával. Valószinü, hogy a sikkasztó elégette irásait, hogy a rendőrséget nyomra ne vezesse. A rendőrség most a bookmakerek följegyzéseiből igyekszik majd megállapitani, hogy Kádár mennyit vesztett a lóversenyen. Kádár irásztalának fiókjában ma ujabb levelet találtak, amely szintén azt bizonyitja, hogy foglalkozott az öngyilkosság gondolatával. A levél szövege ez:

Mikor e sorokat olvassák, már itélkeztem magam fölött, mert nem marad más hátra, mint ezt a becstelen életet elvetnem magamtól. Sikkasztottam nagy összeget, száznégyezer koronán felül. Azt hittem, hogy a lóversenyen okvetlenül lehet nyerni nagy fedezettel. 1903. november 17. *Kádár K.*

Perémy Gábor vizsgálóbiró ma reggel hallgatta ki Kádárt, aki előtte megismételte töredelmes vallomását. A vizsgálóbiró a letartóztatás fönntartását rendelte el. Kádár védelmével *Györffy* Gyula országos képviselőt bizta meg.

— **Megszökött gróf.** *München*ből jelentik, hogy gróf *Alvensleben* Alfréd megszökött. A fiatal gróf sok adósságot csinált s e miatt többen föl is jelentették, de az idézést nem tudták neki kézbesiteni, mert tartózkodási helye ismeretlen.

— **Öngyilkosság a szállodában.** A Kerepesiuton lévő Adria-szálloda egyik második emeleti szobájában az este hét óra tájban revolverlövés hangzott el. A személyzet betörte a szoba ajtaját, amelyből a lövés hangzott s az ágyon fekve, átlőtt szivvel találták ott *Kálmán* Katalin komáromi születésü 20 éves varróleányt, aki délután bérelt szobát a szállodában. Az asztalon levelet találtak a rendőrséghez cimezve, amelyben arra kéri a leány a rendőrséget, hogy a szüleit ne értesitse öngyilkosságáról s holttestét ne boncoltassák föl. Elmondja még a leány a levélben, hogy csalódott szerelem miatt lett öngyilkossá. Kálmán Katalin — aki a Liliom-utca 33. szám alatt lakott nővérével — szerelmes volt egy előkelő fiatalemberbe, aki ma délben szakitott vele. E felett való elkeseredésében fogott fegyvert maga ellen. A szerencsétlen leány még élt, mikor a szoba ajtaját rája törték, mire azonban a mentők megérkeztek, meghalt. Holttestét kivitték a törvényszéki orvostani intézet bonctermébe.

— **A győri sikkasztás.** *Győr*vármegye közigazgatási bizottsága, mint jelentik, gróf *Laszberg* Rudolf főispán elnöklete alatt tegnap tartott rendkivüli ülésén tette meg a formai intézkedéseket *Grabler* Jenő sikkasztásának megtéritése ügyében. Grabler tudvalevőleg 60.000 korona elsikkasztását ismerte be, az árvabázi számadásoknak visszamenőleg még folyó vizsgálata eddig 19.983 korona 75 fillér elsikkasztását állapitotta meg.

— **Halálozás.** *Székely* Ábrahám tanárjelölt szerdán, huszonnégyéves korában Budapesten meghalt. Az elhunyt szorgalmas és tehetséges müvelője volt a magyar nyelvtudománynak, sürün irt cikkeket a nyelvészeti folyóiratokba. A *Nyelvésseti Füzetek* számára egy nagyobb tanulmányt irt, de annak megjelenését már nem érhette meg. Nemrég tanulmányuton volt Finnországban, ahol elsajátitotta a finn nyelvet. A helsingforsi nemzeti szinház igazgatójának kérésére lefordította finnre a *Sárga csikó*-t. Tudományos működése mellett verseket is irt, amelyek finom kedélyre vallanak. Éppen a legutolsó vizsgájára készült, amikor hirtelen támadt betegsége kórházba kényszeritette és ott meg is halt. Halála a családon és a barátokon kivül nyelvészkörökben is mély részvétet keltett.

— **Szerencsétlenül járt munkások.** Dr. *Niedermann* Gyula elmebeteg-szanatóriumának az Erzsébet-királyné-ut végén lévő épitkezésénél ma délben nagy szerencsétlenség történt ma délben. A szerencsétlenségnek négy áldozata van, akiket az épület egyik részének beszakadt boltozata temetett maga alá. A szanatórium boltozatának beomlását az okozta, hogy a betödetlen épület boltozatait, amelyeket betonnal erősitenek össze, az éjszakai eső átáztatta. Az első emeleti boltozatra *Dongó* János, *Kökény* Balázs és *Ugodi* István napszámosok hordták az alapozó homokot. A munkára *Spitz* Ernő huszonkétéves épitész ügyelt fel. Mind a négyen a traverzeket összekapcsoló boltozat fölött állottak, amikor egyszerre megmozdult alattok a talaj s a vasgerendák között, *a falomladékkal együtt a mélységbe zuhantak.* A telep munkásai azonnal a mentéshez fogtak s egyidejüleg értesitették a mentőket is a szerencsétlenségről. A szanatórium annyira távol esik a fővárostól, hogy a mentőkkel egyidejüleg a hatóság részéről senkisem jelenhetett meg. A sebesültek közül *Spitz* Ernő épitésznek jobb combcsontja eltörött és ő agyrázkódást szenvedett. *Dongó* János napszámosnak a koponyája zuzódott össze s a csontszilánkok szétroncsolták az agyvelőt. *Kökény* Balázs munkásnak jobblába és karja törött el, mig *Ugodi* István hatvankétéves napszámosnak a feje zuzódott össze életveszélyesen. Az eszméletlen sebesülteket, Spitz Ernőn kivül, akit lakására vittek, a mentők a II. számu sebészeti klinikára szállitották. A szerencsétlenség ügyében a rendőrség meginditotta a vizsgálatot.

— **A nagylaki vérengzés.** Az alsófehérmegyei *Nagylak* községben történt oláh vérengzésről, amelyről már röviden megemlékeztünk, a következő részleteket jelentik *Nagyenyed*ről: November nyolcadikán Nagylak és a környék oláh lakossága vasvillákkal, botokkal és pisztolyokkal fölfegyverkezve a nagylaki kocsmában gyült össze. Az esti harangszóra a tömeg az utcára tódult és előzetes megbeszélés szerint körülvették a magyar lakók házait és megkezdték a kegyetlen mészárlást. *Bartha* Márton magyar gazdát kivonszolták az utcára és bottal, vasvillával agybafőbe verték, ugy hogy a szerencsétlen rövid idő multva kilehelte lelkét. Bartha Márton fiát és lányát is életveszélyesen megsebesitették a vérszomjas oláhok. *Bartha* Andrásnak a háza ablakán a nyakába lőttek és most élet és halál között lebeg. Ütötték-verték az oláhok a többi magyar lakót is, akik a támadók tulnyomó erejével szemben tehetetlenek voltak. A vérengzésnek a marosujvári csendőrség vetett véget *Kósa* Ignác csendőrőrmester vezetése alatt. Husz oláh parasztot tartóztattak le, köztük *Nyegru* György eskűdtet is.

— **Egy tüzérhadnagy balesete.** *Komárom*ból jelentik, hogy *Geyer* Henrik tüzérhadnagy tegnap a főutcán lovagolt, miközben lova valamitől megijedt és levetette. A főhadnagy oly szerencsétlenül bukott le, hogy lába kengyelben maradt s a ló ugy összetiporta a gyomrát, hogy halálos sebeket szenvedett. A sulyosan sebesültet Bécsbe szállitották, ahol meg fogják operálni.

— **Bányaszerencsétlenség.** *Annavölgy*ről jelentik: Az annavölgyi bányába viz tört be e hó 18-án s három ember halálát lelte. A *Paulina*-akna egyik legrégibb és legveszedelmesebb aknája az itteni telepnek, melyben igen sokszor fordult már elő szerencsétlenség. A munkások egy csapata, öt ember, az akna legmélyebb részén széniejtéssel volt elfoglalva, oly helyen, hol már napok óta csak életveszedelemmel lehetett meglenni, de a munkások vakmerően dolgoztak tovább. A robbanás után a vékony fal, melyből már napok óta csöpögött a viz, óriási robajjal beomlott s oly gyorsan jött a viz, hogy a munkások, kik a vizzel egyidejüleg betört gáztól amugy is elkábultak, már képtelenek voltak menekülni. A viz árja sodorta őket az üreg nyilása felé, hol a segitségükre sietett többi bányász halászta ki őket a vizből, hármat holtan, kettőt pedig teljesen eszméletlenül. *Király* Jánosnak hét, *Billig* Józsefnek négy és *Platschnik* Mihálynak egy gyermeke maradt árván.

— **Öngyilkosság idegenben.** Bécsből távirat-ozzák: Egy itteni szállodában tegnap agyonlőtte magát egy ember, aki *Pajor* Pál budapesti épitészeti rajzolónak jelentette be magát.

— **Körözött szélhámos.** A budapesti rendőrség *Ferenczy* Ernő volt honvédfőhadnagy nyomát kutatja, aki nagy szédelgés után megszökött a fővárosból. *Ferenczy* néhány hét előtt 60.000 koronát csalt ki *Kakucsy* György rendőrorvos özvegyétől. Elhitette az öregasszonynyal, hogy kitünő találmánya van és azt értékesitvén, a jövedelemből tekintélyes részt juttat neki. Miután a pénzt megkapta, azt mondta az özvegynek, hogy Brüsszelbe utazik és ott fogja értékesiteni találmányát és néhány nap mulva megint Budapesten lesz. *Kakucsyné* várt mostanáig, de végre belátva, hogy *Ferenczy* csunyán rászedte, feljelentést tett ellene a rendőrségen. A rendőrség azonnal tudakozódott Brüsszelben, de ma azt a választ kapta, hogy *Ferenczy* nevü ember ott sohasem fordult meg. Most más városokban keresik a szélhámost.

— **Az osztálysorsjáték huzása.** Az osztálysorsjáték mai huzásan *kétezer koronát* nyert 13789 22299, *ezer koronát* 54881 104392, *ötszáz koronát* 50591 98415 61032 67871 93850, *háromszáz koronát* 533 7840 82479 89058 19880 29831 59458 77494 86090 91705 15261 48711 104050, *száz koronát* 19174 34759 58661 61340 85775 1690 27872 61700 8894 16146 55896 70866 105798 60129 85900 92647 105036 5091 12871 14693 20310 22606 26169 36121 70471 82896 98952 103830 5112 13037 18202 33894 42951 57291 61833 67833 87040 88278 99390 104419.

— **Fővárosi Orfeum.** Holnap, szombaton este mutatja be a varieté-szinpad Suppé egyik örökszép zenéjü operettjét a *Könnyü lovasságot* uj betanulásban, teljesen uj diszletekkel és jelmezekkel.

(x) **Ne rontsa el gyomrát** holmi haszontalan szerekkel, hanem használja a valódi *Brády*-féle gyomorcseppeket, az egyedüli legbiztosabb szert, mely az emésztést és étvágyat rendbe hozza. Üvegje 80 fillér a gyógyszertárakban.

Az iró és a közönség.

— *Nem rekriminació.* —

Kergetik elődjeiket ez évek és napok; mi azt hiszszük, hogy csak ők futnak üresen, holott mindent magukkal visznek apránként, még minket is, amit pedig mégis itt hagynak, azt átalakitják utközben, ugy, hogy nem marad meg itt régi állapotában semmi, csak a hegyek. Sok egyéb között főleg magunkra, irókra gondolok legelébb. Micsoda nevezetes, érdekes emberek vollunk mi valamikor! Azaz, én már nem voltam, hanem elődeim, az ötvenes evek „skriblerei". Babonás tisztelet környezte őket s élénk kivánccsiság csiklandozta a messzeállókat. Az ujságok róluk firkáltak. A vidéki utas el nem mulasztotta betekinteni a Komlóba, hogy elevenen lássa Vahot Imrét vagy Beöthy Laczit; nézte is a koponyájukat nagy érdeklődéssel, milyen módon van alkotva. Egyes költeményekről vagy novellákról legendákká nőttek a mellékkörülmények, mint most az ischi klauzula keletkezéséről. — Hogyan született meg a Főthi dal? Milyen körülmények közt támadt Tompa fejében a *Gólya* vers eszméje? Ki volt Háry János Szegzárdon? Hol ismerte meg Jókai az *Örmény és családja* alakjait? Ezek a kérdések voltak az olvasó világ csemegéi. Intimitások, apróságok, szines részletek az irókról. A Vörösmarty Mihály szürke köpönyegét vagy később a Lisznyay spencerjét ugy ösmerte az is, aki soha nem látta, mintha a saját fogasán lógna. Megelevenedett, nyüzsgött az irói világ a magyar fantáziákban, mint egykor a görögöknél az Olympus. Mindenütt hallani lehetett, mi mindent eszik meg egy vacsorára Kemény Zsigmond. Milyen bajba jutott Pálffy Albert, mikor egyszer ráült a Prottman szobájában a Prottman cilinderjére és nem mert többé föllelni Kalandok, ötletes polémiák, ezernyi bohóságok története cirkulált a közönségben, mint szines pillangó-raj. — Lauka Gusztáv csinyjei, a vidám Don Gunaroszé, aki öcska novellákkal teszi lóvá a szerkesztőket. E félistenek közt valóban elfér egy ilyen incselkedő, vásott kobold. Ellentéte neki az ünnepélyes, merev Vajda János, a beretvált tigris, aki idegenül, dúlva-fúlva járja a halhatatlanság berkeit, ködöt harap és az üstökösöknél melegszik. Leányszivekat dobogtat a Tóth Kálmán neve, az édes szavu dalnok; láttatlanul megcsókolná mindenik. De forr a harag a kis Gyulai Pál ellen, aki fülemile-csontokat tör a kegyetlen kritikáival. Pedig bohóság, bohóság. A kritika legyen kritika. A guillotineba végre is nem szokás zenélő-órát tenni, hogy a kivégzendő élvezzen is mellette.

Az irók közel hozva a közönséghez, ismerőseivé váltak s mohó vágy és érdeklődés támadt a müveik iránt, Ha Kuthy megkezdett irni egy novellát, már előre kiszivárgott a vázlata, ez lesz, az lesz benne, Hortobágy leirása, pandurok, csikósok jönnek majd elő benne. Ha irodalmi eseményt nem kürtöltek a lapok, a Vasárnapi Ujság egy-egy elmés szerkesztői mondanivalója is elég tárgy volt országos emlegetésre: Pákh azt üzeni valami beküldőnek: „Kiki egye meg a maga anekdottáját."

A jó, becsületes magyar kuriákon ilyenek felől tünődtek a pipázgató tekintetes urak: Valjon min dolgozik most Jókai? Mi történt P. Szathmáry Károlylyal, hogy hallgat? Még Rózsahegyi Antal iránt is érdeklődtek, pedig az már igazán oly messze esett egy igazi irótól, mint Makótól Chlopy. Még olyan müvekről is tudtak az olvasók, amelyek soha sem jelentek meg. Mesék keltek szárnyra valami „Herakles"-ről, melyet egy Bori nevü ügyvéd irt s aztán bosszuságában a tüzbe vetett. (Talán meg is sirátták az elhamvadt nemzeti kincset.) Arról a szindarabról is sok szó esett, amit Pákh Albert együtt irt Salamonnal „A héja és a napernyő" cim alatt, de amely sohasem jutott odább az első felvonás első jelenésénél, mert Salamon Ferenc szerint olyan jóizüen diskuráltak benne a szereplő személyek, hogy lehetetlen volt őket szétválasztani.

Ilyen volt a hangulat az irodalom és az irók iránt. Sőt még a nem irókat is a dicsőség bizonyos aranyfüstje lepte be idők jártával, ha az irókkal együtt tartottak vagy velük barátkoztak. Danielik azért lett püspök, Trefort azért lett később miniszter. A Ráth Mór boltjában, aki az első kiadó volt, ott kaszinóztak az ország kiválóságai, maga Deák Ferenc is ott ült egy zsöllében, mint ahogy falusi kompossessor-társai a kovácsmühelyek előtt, ahol a lovakat patkolták. Ráth Mórnál a Pegazusokat patkolták. Szállt, szállt a nemzet is följebb, följebb a szárnyas-lovakkal...

De ime, ötven esztendő hogy elfutott, mily gyorsan elfutott és mi lett a szép kezdetből. Mi lett a nagy érdeklődésből? Megfordult a világ és akik elsők voltak, utolsókká lettek. Valaki megir egy regényt, (legyen az bár maga Jókai) megeshetik, egyetlen lap se emliti meg. Prücsköt-bogarat közölnek, vitriol-drámát, kulissza-titkot, benézve a kulcslyukon, amit a szobában látnak és amit látni vélnek, az mind a lapba való. Egy pofozkodás az utcán ritkitott betüket igénylő eset. Pipiske kisasszony eljegyzése Papulyka János gyógyszerész-segéddel tudtul adatik az emberiségnek. Bájligethy Eszmeralda vidéki szinésznő, aki még a mult hónapban szobacicus volt, most egy más társulathoz szegődik, ez is egy érdekes hir substratuma, de hogy egy könyv megjelent, arra nincs hely. Van szó repcéről, hamuzsirról, asztalosokról, ácsokról, végrehajtókról, rabokról, de irókról nincs. Azok számüzve vannak a nyilvánosság elől. Könyvkritika évekig elő nem fordul. Jó volna most akár Gyulai Pál is. Hadd szidna inkább. De csak a siri hallgatás van. Ki törődnék a regényekkel, versekkel, beszélyekkel? Egy közbeszólás, egy ripókös közbekurjantás a Házban nagyobb esemény a leghalbatatlanabb költői munkánál is...

Mikszáth Kálmán.

FŐVÁROS

(*) **A polgármester jubileuma.** Ma van harminc esztendeje, hogy Halmos János, Budapest polgármestere, a főváros szolgálatába lépett. 1873-ban választották meg kerületi jegyzőnek. Nyolc esztendő mulva már tanácsos lett. 1897. november 21-én pedig a főváros egyhangu lelkesedéssel választotta meg Budapest polgármesterének. A tisztviselők nagyobb ünnepséget akartak rendezni a polgármester tiszteletére, de Halmos János a leghatározottabb formában kitért minden ünneplés elől. A tisztviselők tehát müvészi kivitelü albumot adtak át, amelyet a fővárosnak valamennyi tisztviselője aláirt. *Matuska* Alajos alpolgármester és *Rényi* Dezső főjegyző adták át a tisztviselők nevében az albumot. A *polgármester* meghatva mondott köszönetet. Egész délelőtt tele volt a polgármester fogadóterme tisztelgőkkel. Számos városatya tisztelgett s üdvözölte a polgármestert. A napilapok fővárosi tudósitói testületilag tisztelegtek a polgármesternél.

(*) **A vásárcsarnoki felügyelő.** *Hembach* Gyula a vásárcsarnok főfelügyelője tudvalevőleg pert inditott Schubert János ellen, mert ez azt irta róla, hogy a vásárcsarnokbeli árusok megvesztegették. A királyi ügyész a vádat beigazoltnak vette, a vádat elejtette s a törvényszék Schubert ellen a további eljárást megszüntette. *Almády* Géza tanácsos, a közélelmezési ügyosztály vezetője, ma előterjesztést tett a polgármesternek, hogy Hembach ellen a vizsgálatot inditsa meg, sürgesse meg az ellene megindított régebbi legyelmi vizsgálatok befejezését s Hembachot a szolgálattételtől ideiglenesen mentse föl, Hembach Gyula főfelügyelő különben ma négyheti szabadságot kért egészségének helyreállitására.

(*) **A főváros költségvetése.** Ma délután kezdette meg a pénzügyi bizottság az 1904. évi költségelőirányzat tárgyalását. Az elnöki széket a gyöngélkedő *Halmos* János polgármester helyett *Matuska* Alajos alpolgármester foglalta el. Az *elnök* néhány szóval megokolta a költség előirányzatot, reámutatva arra, hogy ha abban némi csekély deficit mutatkozik, annak legfőbb oka a közgazdasági rossz helyzet. Van tehát reá remény, hogy a viszonyok javultával teljesen helyreáll a pénzügyi egyensuly.

Polónyi Géza ugy látja, hogy a főváros pénzügyi helyzetén — minthogy az adók emeléséről ilyen rossz viszonyok közepette még csak szó sem lehet — csakis akként lehet segiteni, ha *az átruházott hatáskörben végzett teendőkért*, amelyek most óriás terhet rónak a fővárosra, *az állam kárpótlást ad.* Örömmel veszi tudomásul, hogy a kormány körében megvan a szándék arra, hogy *a hus- és borfogyasztási adók jövedelmét a városok részére átengedje.* Kéri Polónyi a bizottságot, hivják föl a tanácsot s illetőleg a polgármestert, hogy amikor és milyen alakban való átengedés dolgában — a kormánynyal való érintkezés utján — nyujtson tájékoztatást. Javasolja továbbá, kérjék föl ugyancsak a tanácsot és a polgármestert, hogy szerezzenek értesülést arról, vajjon a beruházási nagy kölcsönből fog-e jutni pénz *a fővárosi kereskedelmi kikötő megépitésére.* (Általános helyeslés.) Végre azt a konkrét inditványt teszi, hogy az izraelita hitközség hitoktató-segélyét, amely ma 40.000 korona, emeljék föl 80.000 koronára, de legalább 60.000 koronára; mert manapság egyik hitfelekezet sem kap ilyen csekély segélyt. Az összeget az esetleges kezelési többlet terhére lehetne ruházni, ha pedig nem, akkor egyelőre csak a javaslatának elvileges elfogadását kéri. (Helyeslés.) A költségvetést különben általánosságban elfogadja.

Herzog Péter is elfogadja általánosságban a költségelőirányzatot. A sulyt ő arra fekteti, hogy az ipari törekvéseket fokozatosan támogatnia kell a fővárosnak, nem ingyenes telkekkel, mint a multban, hanem helyes intézkedésekkel: mert ha erre nem törekednek, akkor a már meglevő ipartelepeink is elköltöznek Budapestről.

Feleki Béla rámutat sok visszásságra és azok orvoslását a fővárosi törvény revíziójától várja. De addig is a szervezési az ügyviteli szabályzatot a modern követelmények szerint át kell alakitani.

Ezzel a költségelőirányzat általános tárgyalását befejezték. A bizottság Polónyi inditványait egyhangulag elfogadta. Az izraelita hitközség segélyezésének a fölemelésére vonatkozólag tudomásul vette a bizottság *Vaszilievits* János tanácsos kijelentését, hogy a 60.000 koronára való emeléshez szükséges 20.000 korona pénzbeli fedezete kikerül az átiratási dijak többlet-bevételéből, Feleki Béla inditványát szintén elfogadták.

A részletes tárgyalásra térve, *Fülöp* Károly erélyesen követeli a személyzeti kiadások csökkentését s illetőleg kéri a törvényhatóságot, hogy az uj állások szervezésében a legnagyobb óvatossággal járjon el. *Heltai* Ferenc a közvezési programm előterjesztését sürgette, amire nézve Vaszilievics tanácsos megnyugtató felvilágositást adott. Még a tüzoltóság ujjászervezését sürgette meg a bizottság, aztán a többi tételeket hamarosan elintézte.

A tárgyalások előtt, következőképp alalakult a költségvetési mérleg:

Rendes és rendkivüli bevételek: 38,122.569. Rendes és rendkivüli kiadások: 38,131.144 korona, e szerint *a hiány 8575 korona.*

A mai tárgyalás után *a kiadások emelkedtek* 46.000 koronával és csökkentek 37.136 koronával, tehát a tiszta emelkedés 8864 korona. Viszont a bevételek emelkedtek 20.000 koronával. Igy tehát a javulás 11.136 korona s e szerint *az eddigelé előirányzott 8575 korona deficit helyett 2565 korona fölösleg mutatkozik,*

(*) **Az egyhuzamban való tanitás.** Az Országos Közegészségi Egyesület iskolaorvosi szakosztályában *Kemény* Ferenc főreáliskolai igazgató bejelentette, hogy a VI. kerületi sziv-utcai elemi iskolai oktatás egyhuzamban délelőtt történik éppen ugy, mint a középiskolákban. Fölemlitette, hogy a szülőkhöz kérdőiveket küldöttek szét, amelyben kilátásba helyezik a gyermekek számára délutáni foglalkozásul a napközi otthon szlöjd-munkáit. Kivánta a bejelentő, hogy az iskolaorvosok foglaljanak állást az egyhuzamban való oktatás ellen. Több iskolaorvos hajlandó volt megengedni, hogy néhány iskolában próbálják ki az egyhuzamban való oktatást és akkor döntsenek a kérdésben. A többség azonban, kivált *Liebermann* Leó egyetemi tanár meggyőző argumentumára kimondotta, hogy tiz éven alul való gyermek három órán tul egyhuzamban szellemileg nem foglalkozhatik s hogy ennélfogva sem a szülők kényelméért, sem a tanitóság célszerübb munkabeosztásáért meg nem engedhető az egyhuzamban való oktatás. Ha ujabban egyes magániskolák meg is valósitották az egyhuzamban való oktatást és óraközi szünetekkel igyekszenek enyhiteni a bajt, ez nem sokat jelent és nem változtat semmit a terv egészségügyi hátrányain.

A községi választások.

Budapest, november 20.

A főváros 45-ös választmánya ma délután *Kléh* István elnöklete alatt ülést tartott, amelyen megejtették a jelölést a *virilistákra.* Kerületenkint jelölték a következőket:

I. kerület. Rendes tag: dr. Rónay Károly, *póttagok*: dr. Kummer Rezső Osztoics Mihály, Radulescu György és Wagner Marcell.

II. kerület. Rendes tagok: Alpár Ignác, Asbóth Emil, dr. Axamethy Lajos, Beck Adolf, Deutsch János dr. Emmer Kornél, dr. Fanzler Lajos, Mihalovits Antal, Moldoványi Sándor, Rupp Zsigmond és dr. Weinek József. *Póttagok*: Cserháthy Jenő, Okányi Imre, Puscariu Gyula és Weninger Mihály.

III. kerület. Rendes tagok: Déri Izidor, Schäffer István és Vészi József. *Póttagok*: Heuthaler Frigyes és Lili Tivadar.

IV. kerület. Rendes tagok: Dr. Árkőzy József, Dobos C. József, Galgóczy Károly, Gerenday Béla, dr. Jármay Gyula, Kléh István, dr. Kléh László, dr. Mutschenbacher Béla, dr. Pertik Ottó, dr. Politzer Gusztáv. Schomann Antal, Sigray Pál, Steinhardt Antal, Schunda V. József és dr. Török Aurél. *Póttagok*: Dr. Baránszky Gyula, Biró Zsigmond. Fabinyi Géza, Gyarmathy Gyula, Klenovits György, dr. Meisels Vilmos, Pacsu Miklós, Reisenleitner Pál, Tiller Samu és Vikár Béla.

V. kerület. Rendes tagok: dr. Dalnoki Béla, dr. Darvai Fülöp, lovag Falk Zsigmond, Fürst László, Friedmann Bernát, Gundel János, Hüttl Tivadar, Kohner Ágoston, Lánczy Leó, Légrády Károly, dr. Mezei Sándor, dr. Miklóssi Henrik, Quittner Zsigmond, Sárkány József és dr. Stiller Mór. *Póttagok*: dr. Basch Gyula, dr. Baumgarten Nándor, Brust Dávid, Fischer Béla, Klein Berthold, dr. Neumann Rafael, Silberberg Károly, dr. Strasser Henrik Imre és Widder Mór.

VI. kerület. Rendes tagok: Breitner L. Zsigmond, Dezsényi József, dr. Erős Sándor, Fluss József, Goldschmiedt Bernát, dr. Löw Tivadar, Mérő János, dr. Neumann Ármin, dr. Perl Soma, Popper István, Pucher József, Radocza János, Ráth Péter, Schön Ignác, Székács Antal és Wodianer Artur. *Póttagok*: Bochkor Károly, Frankl Adolf, Herzog Mór Lipót, Horváth Zsigmond, dr. Karsai Sándor, Romeiser Béla és Wellisch Sándor.

VII. kerület. Rendes tagok: Dr. Apatitzky Sándor, Beliczay Béla, Dósa Kálmán, Elek Bernát, Herzog Péter, Hevesi Ödön, dr. Hudomel József, Kunváry Fülöp, Lukács József, Mauthner Ödön, Márkus József, dr. Salgó József, Stadler Károly, Szüts Miklós és Wolfner József. *Póttagok*: Back Fülöp, dr. Berger Rezső, Czettel Gyula, dr. Grósz Sándor, Horner Samu, Lippert Lajos, Pauncz Sándor és Zigler Géza.

VIII. kerület. Rendes tagok: Ámon József, dr. Bókay János, Baumgarten Sándor, Császár Jenő, Farkas Gyula, dr. Grauer Vilmos, dr. Heltai Ferenc, Hüvös József, Kauser János, dr. Magyar László, Pelzmann Ferenc, Porszász Gyula, Seenger Béla, Szabó József, Thék Endre és Wellisch Alfréd. *Póttag* Kauser Gyula.

IX. kerület. Rendes tagok: Ifj. Aich Ferenc, Bittner János, dr. Bókay Árpád, Földváry Imre, dr. Hecht Ernő, Hirsch István, Horváth A. János és Zsigmondy Béla. *Póttagok*: Czakó Adolf, dr. Czóniczer Márton, Reményi Antal és ifj. Schreil János.

*

A III. és IX. kerületben is kandidálták már a szabadon választott bizottsági tagokat.

A *III. kerületben* a polgári kör pártja jelölte: *Rendes tagoknak*: Kugler József, Haszmann József, dr. Stern József, dr. Reisz Mór, dr. Betzenhardt János, budai Goldberger Sámuel, Gyulányi Adolf, Sagmüller József, dr. Adler Illés és Ruch Géza. *Póttagoknak*: Sajó Sándor, dr. Mittelmann Bernát, Szende Alajos, Skrinár János és Leki István.

A *IX. kerületben*: *Rendes tagoknak*: Bán Sándor, Bedő Béla, Schön Rudolf, Schuller Imre, dr. Székely Miksa és Waigand József. *Póttagoknak*: Ritter Gyula és Freund István.

*

A *III. kerületben* a polgári kör pártja vasárnap délután 3 órakor tartja nagygyülését a *Korona-vendéglő* nagytermében. A gyülésen a lelépő bizottsági és választmányi tagok beszámolnak működésükről és a jelöltek ismertetni fogják a közönséggel községi politikájuk irányelveit. A gyülés iránt nagy érdeklődés mutatkozik a polgárság széles rétegeiben.

A III. kerületi demokrata-pártnak ma este ismét volt népes választógyülése, amelyen *Vázsonyi* Vilmos és *Benedek* János is megjelentek. A rossz időben is nagy közönség gyült egybe, mely a képviselők lelkes buzdító beszédeit zajos tetszéssel fogadta. A gyülésen megállapitották a kijelölő-bizottságot s benne képviseltetést adtak a polgárság minden rétegének; egyben kimondták, hogy a jelölésben részt vehetnek a kijelölőbizottságba be nem választott párttagok is, ha e szándékukat a pártirodában bejelentik. A gyülésen megjelentek a VII. és VIII. kerületi demokratapárt küldöttei is, hogy a III. kerületi elvtársaikat üdvözöljék.

*

A VI. kerület a demokraták bevehetetlen vára. Nyolcezer választó közül ötezernél több vette ki igazolványát a demokraták révén. Ebben a kerületben a demokrata párt fényes győzelmet aratott — harc nélkül. Harc esetén a párt csak legfeljebb tizenegy szabadon választott mandátumot érhetett volna el, mert virilista jelöltet egyet sem tudott volna győzelemre vinni a 45-ös választmány nagy városi többségével szemben. A demokraták tehát átengedtek a kaszinónak öt helyet a szabadon választottak listáján és ezért a virilisták között hat rendes és három póttagot nyertek. A demokrata-párt tehát tizenhét rendes helyet és négy póttagságot nyer az idén, holott harc esetén csak kilenc emberét vihette volna be a közgyülésbe, mert *Stieber* Vince apátplébánost és *Schober* Albert vasuti igazgatót, akiket a kaszinó jelölt, harc esetén a demokrata-pártnak is föl kellett volna venni listájába, mert e két férfiut a polgárok pártkülönbség nélkül tisztelik. A Terézvárost ezentul *tizennyolc* demokrata képviseli a városházán. Az egyezmény következtében a kaszinó-párti városatyák közül a következők *maradtak ki*: *Forray* Gábor vasuti felügyelő, *Rigócz* Kálmán ügyvéd, *Kunz* Ferenc nagykereskedő, *Geiger* B. Zsigmond tőzsdetanácsos, *Hieronymi* Károly kereskedelmi miniszter, *Weisz* Fülöp bankigazgató, *Kertész* Tódor kereskedő. Ezenkivül dr. *Pochkor* Károly és *Romeiser* Béla, akik eddig rendes tagok voltak, most póttag minőségben lettek jelölve.

SZINHÁZ, ZENE

** **Magyar Szinház.** (*Bemutató előadás.*) *Sztojanovits* Jenő, a magyar zeneszerző-generáció egyik legizmosabb tehetségü és legképzettebb tagja, visszatért első szerelme tárgyához, az operetthez. Ő rajta is bebizonyosodott tehát az érzésbeli örök törvény: „*On revient toujours . . .*“ A *Peking ujsága* és *A kis molnárné* szerzője, miután ezzel a két operettjével bőségesen aralta a babérokat a könnyed operettzene terén, magasabb ambiciók által sarkalva a klasszikusabb zenei stilus felé kanyarodott s megirta *Uj Romeoját*, a *Csárdás* balletet s aztán *Ninon* cimü dalmüvét. Tehetsége az operai szinpadon is diadalmasan állta meg helyét, — sőt nem igen csalódunk, amikor azt merjük állitani, hogy ha az életviszonyok jobban kedveznének ennek az eminens zeneszerzői talentumnak, éppen a klasszikus zene az, amelyben *Sztojanovits* Jenő tehetsége méltó érvényesülést találhatna s amelyben gazdagitani tudná a hazai zeneirodalmat. Sajnos, a magyar zeneszerzőnek azonban nemcsak komponálni, hanem — megélni is kell! . . . *Sztojanovits* Jenő hosszu hallgatás után szólalt meg ma este ujra s mint már megmondtuk, első szerelme tárgyához, az operetthez tért vissza évekig tartó hallgatása után való megszólalásakor. Legujabb blkotása a *Magyar Szinházban* ma este bemutatott *A kis kofa* cimü operettje. A hosszu hallgatásnak tudjuk-e be s annak, hogy a tulhabzásig gyülemlett meg benne a pezsgő melódia-anyag, de annak a dalbőségnek, amelyet ez az operett felmutat, nem találjuk párját az ujabb magyar operett zeneirodalmában. Ennek az operettnek igazán nincs egyetlen taktusa, akár a magánénekszámokban, akár az összesekben, amely ne lenne csupa édes melódia. Ekkora dallamgazdagságot a régi *Konti*-féle operettekben találunk csak, melyek a maguk idejében klasszikus példái voltak a fülbemászó operettzenének. De nemcsak dallambőség dolgában emelkedik felül az uj *Sztojanovits*-operett a legtöbb mai operett-kompozicióin, hanem a zenei stilus nemesebb, tisztultabb szárnyalásával. a zenekarnak biztos kezelésével, szingazdag árnyalásával s azzal a biztos hatással, amelylyel ez az aránylag fiatal magyar mester dolgozik. Azt, hogy *A kis kofa* taktusról-taktusra csupa melódia, már megmondtuk. Az operett partiturájában mindjárt az első kórustól fogva lépten-nyomon kergetik egymást a szebbnél-szebb zeneszámok ugyannyira, hogy a ma esti zajos sikert legelső sorban és legfőképpen *zeneszerzői sikernek* mernők mondani. Egyes zeneszámok után, mint *A szerelem tenger* . . . szövegü keringő s különösen az olaszosan lágy, első felvonásbeli szerenád s gyönyörü, erőteljes finálék után frenetikus tetszés töltötte be a házat. *Sztojanovits* Jenőnek ma olyan estéje volt, aminőben kevés hazai zeneszerzőnek volt még része, s a tetszésnek az a zaja, amely minduntalan a karmesteri emelvény felé zugott, (ő maga dirigálta a zenekart) egyenes felhivás volt arra, hogy — ne hallgasson olyan sokáig, mint ahogy hallgatni szokott. Szándékosan szóltunk először a zenéről, mert az operett szövegkönyvének vannak ugyan egyes kedvességei, de messze mögötte marad a zenének. A szövegiró *Falk* Richárd, az ó-kor szépségéről és szerelmeiről hires *Phrynéjét* szedte tollhegyre, ami éppolyan müvészi, mint amennyire nehéz feladat is a kezdő szinpadi szerző számára. Ott ragadja meg a hirhedt görög heterát, ahol mint kis gyümölcsárusleány kezdi pályáját Athénben, s a hires leleplezési jeleneten végzi, ahol egyedül szépsége menti meg Phrynet a biztos haláltól. E klasszikus korabeli, nagy asszonyi karriernek az igazi képmását azonban hiába keressük az operettben. Szóval, nem a nagy szeretkező, *Phryne*, — amolyan *kis kofa* csupán: egy kis ripacstruppnak a primadonnája, a kis ötperces expressz-operák persiflageában excellál. Mulatságos alakja az operettnek Thespis szinigazgató, aki a kis ripacstruppot vezeti.

Az operett kiállításáért és rendezéséért a *Magyar Szinház* minden dicséretet megérdemel. Szebb szinpadi kiállitásban kevés hazai operettnek volt az utóbbi időben része. A diszletek mind három felvonásban mesésen szépek. Kevésbé szerencsés volt azonban a *Sztojanovits*-operett szereposztás dolgában. Mindenekelőtt Phryne személyesitője, *Keleti* Juliska, volt teljesen jelentéktelen. Valójában csak a nevénél s talán a csinos arcocskájánál fogva volt Phryne, de sem játék-, sem énekbelileg nincsenek kvalitásai a szerepre. Szemre elég csinos volt *Kornai* Berta, akinek hangja azonban szintén nem bir meg olyan énekparthiet, amilyet a komponista Ibisz személyesitőjének szánt. Rendkivül mulatságos volt *Sziklai* mint ripacsdirektor. Elemében érezte magát és mókázott végnélkül, amire a szakadatlan kacagások csak ösztökélték. Kedves és finom Hiperides volt *Ráthonyi*. Az est zajos volt s a szereplők s a szerzők sokszor jelentek meg a lámpák előtt. (*M—s.*

** **Kamara-zene.** A *Hubay-Popper* kamara-négyes társulat ma este tartotta meg ebben a szezonban második hangversenyét a Royal-teremben. *Csajkovszky*, a nagy orosz zeneköltő, akinek nagysága felé egyre fokozódó szeretettel és hódolattal fordul közönségünk, a mai est müsorán is szerepelt és pedig az f-moll-kvartettel, amelynek programmját maga a költő ad a meg a következő alcimben: *Kesergés egy nagy müvész ravatala mellett.* A kvartett gyöngye az *andante*-tétel, a tulajdonképpeni elégia, amelynek szózatos bánatát és sötéten fájdalmas liráját nagy gyönyörüséggel élveztük a müvészek mesteri előadásában. A többi tétel, amely érték dolgában jóval az andante mögött áll, kidolgozásban nem egyöntetü és rapszodikus nyughatatlanságával zavarba ejti lelkünket. *Hubay—Popperék* hangversenydobogóján ma este két vendéghez volt szerencsénk. *Ripper* Alice fiatal zongoramüvésznő, aki már régebben felköltötte figyelmünket tehetsége iránt, Schubert f-dur kvintettjének tolmácsolásában vett részt nagyon szép sikerrel. Izléssel és értelemmel illeszkedett a kamarazene keretébe, ahol pompás teknikáját és bensőséges fölfogását érvényre juttatni tudta. — *May-Münster* Carola urnő volt a másik vendég, akinek tehetsége kedves ösmeretséget jelent reánk nézve. A *Varázsfuvola* és *A sevillai borbély* egy-egy áriájával kész koloraturénekesnőnek bizonyult, akinek technikája jeles iskolára vall. Különösen szép a staccatója, amely alighanem a természet ajándéka. Orgánuma erőteljes szoprán, amelyben a koloratura szomszédságában ritka drámaiság lüktet, telve melegséggel és fénynyel. Az énekesnőt, aki a zajos elismerést a Traviata-ária pompás előadásával köszönte meg, tehetsége inkább a szinpadra, mintsem a hangversenyterembe predesztinálja.

** **Katalin.** A Népszinházban az idei szezon során, általában is hosszabb pihentetés után ma ment először *Béldi* Izor és *Fehér* Jenő pompás operettje, a *Katalin*, amely mögött rövid mult, de hetvennél több telt ház van. A közönség ma is nagyon szivesen látta viszont a biztos kézzel irt szép darabot, amelyben Germain szerepe *Küry* Klára kisasszonynak nálunk is, messze idegenben is sokszor és méltán megcsodált fényes alakitása. Játéka ezuttal is uj és megkapó szinektől csillogott és drámai árnyalás dolgában a második felvonás nagy jelenésében valósággal szenzációként hatott. A nézőtér esthosszat zajos tapsoktól volt hangos, amelyekkel nyilt szinen is, felvonások végén is ünnepelték Küry Klárát. Mellette nagy tetszés és sok taps kisérte *Hegyi* Aranka szép alakitását a cárnő szerepében. Sokat nevettek *Kiss* Mihályon. Jó volt *Kenedics*. Megtapcsolták *Kápolnai* Irén táncát is és általában a közönség örült a darab látásán.

** **Paulay Ede lánya a szinpadon.** A Nemzeti Szinház feledhetetlen igazgatójának *Paulay* Edének egyetlen lánya maradt, *Paulay* Erzsi, aki most végzi az Országos Szinész Akadémia utolsó évfolyamát. *Paulay* Erzsi holnapután, vasárnap a budai Várszinházban rendezendő vizsgálati előadásában lép először a közönség elé nagyobb szerepben, Shakespeare *Romeo és Juliájában* játszsza Julia szerepét.

** **A Piros bugyelláris jubileuma.** A jövő hét hétfőjén lesz 25 éve annak, hogy *Csepreghy* Ferenc nagybecsü népszinműve, a *Piros bugyelláris* első izben szinre került. Ezen az évfordulón *Blaha* Lujzával a fő női szerepben szinre került a *Piros bugyelláris*. A népszinműnek eddigi 140 előadásán és pedig valamennyi előadásán résztvettek: *Horváth* Vince és *Vidor* Pál; 128 izben játszotta Zsófit *Blaha* Lujza; Julist 104-szer adta *Pártényiné*; Katát 93-szor *Klárné Angyal* Ilka; Misit *Ujvári* 99-szer; Csillag őrmester hires szerepét *Tamási* 78-szor, *Kiss* Mihály 48-szor; Peták káplárt 73-szor *Tihanyi*, 46-szor *Szabó* Antal; Pennás jegyzőt *Együd* 52-szer, *Lubinszky* Ödön 47-szer, *Kovács* Mihály 8-szor; Manci szerepét *Komáromi* Mariska 33-szor, *Csongori* Mariska 16 szor, *Kápolnay* 8-szor játszta.

** **Kezdete 7 órakor.** *Az üzlet — üzlet* cimü dráma holnapi bemutató előadása kivételesen *7 órakor* kezdődik a Nemzeti Szinházban.

** **Vigszinház.** A nagysikerü *Csodagyermek* szerzőjének, *Gavault* Paulnak egy uj darabja, *Flirt nagysám* lesz a *Vigszinház* legközelebbi ujdonsága. A Flirt nagysám bemutatójáig naponként a *Csodagyermeket* adják, amely vasárnap kétszer is, délután és este kerül szinre.

** **Hangversenyek.** *Bonci* Alessandro 2-ik és és bucsu-dalestélye hétfőn, november 23-án lesz a fővárosi Vigadó nagytermében. Közreműködnek még *Toselli* Enrico zongoramüvész és *Niederberger* Benno gordonkamüvész Rio de Janeiroból. — *Vécsey* Ferenc, a 10 éves hegedümüvész hangversenye pénteken, november 27-én lesz a fővárosi Vigadó nagytermében. *Schuman-Heink* Ernesztin dalestélye csütörtökön, december 3-án lesz a Royal-szálló termében. Jegyek erre a három érdekes estélyre a *Harmonia* zenemüés zongorakereskedésben (Váci-utca 20.) kaphatók.

** **Kisfaludy Szinház.** Szombaton ismét előadásra kerül a Kisfaludy Szinházban *Pey Ordeix* sokat emlegetett darabja. *A jezsuita.* Az igazgatóság jelentése szerint sokan közbenjártak, hogy *A jezsuitát* végképp levegyék a müsorról, de erre az igazgatóság nem hajlandó. — A jövő héten *Benedek* Nándornak, a szinház müvezető-igazgatójának szociális tartalmu darabját, *A pénzt* mutatja be a társulat.

MÜVÉSZET

□ **Hunyady János szobra.** A budai vár oldalán, az Albrecht-ut kanyarulatánál ma állitották föl a tiz király-szobor egyikét, *Hunyadi* János bronzalakját. A szobrot *Tóth* István szobrász mintázta, talapzatát pedig *Schulek* Frigyes müegyetemi tanár tervezte. Az ünnepies átadás csak a talapzat müvészi földiszitése után történik meg.

TUDOMÁNY, IRODALOM

○ **Almanach 1904-re.** A Singer és Wolfnerék *Almanachjának* jövő esztendei kötete megjelent már. Az uj kötet méltó az előbbiekhez. Ha állapozzuk, az olvasóközönség legkedvesebb neveivel találkozunk. Jókai Mór, Mikszáth Kálmán, Herczeg Ferenc, Ambrus Zoltán, Gárdonyi Géza, Bródy Sándor, Szomaházy István és a többi. Az egész magyar elbeszélő-irodalom egy csapásra megelevenedik előttünk. Mindegyik iránynak megvan a maga hivatott képviselője: A szines romantikába visz Pekár Gyula és Lőrinczy György. Vidám igazságszeretettel mutat rá Szomaházy István a modern élet nem egy mélyreható problemájára. Komor realizmussal fogják fel ugyanezt a modern életet Bródy Sándor és Thury Zoltán. A hitnek hatalmát hirdeti a hit nélküli világban Gárdonyi Géza. A táblabiró-világ aranyos zománca csillog Nagy Endre elbeszélésének hősén. Aki a mai magyar irodalom hü és tiszta képét akarja megszerezni magának, az ugyis el fogja olvasni. Mutatóba közlünk más helyütt *Mikszáth* Kálmán pompás előszavából egy kedves részletet. Az *Almanach* ára diszkötésben 2 korona.

Nyilttér.

Ideal IRÓGÉP
azonnal és állandóan látható irással! Prospektust és irásminta küldenek:
Schott H. és Donnath Budapest, VII. Erzsébet-körut I. Telefon 62-45.

Ovja az egészségét!
Ezernél több kiváló orvos ajánlja!

Arjegyzés kivánatra mindenhová díjmentesen küldetik. Vidékre 25 vagy 50 üveges ládák; a fuvardíjat oda és az üres üvegekért vissza fizeti a
SZT. LUKÁCSFÜRDŐ KUTVÁLLALAT BUDÁN.

(Az e rovat alatt közlötteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÖRVÉNYSZÉK

§§ **Elégtétel.** Dr. *Szalágyi* Aurél, a Dunagőzhajózási Társaság felügyelőjét, a budapesti kerületi betegsegélyző pénztár egykori titkárát ez utóbbi minőségében élesen megtámadta 1901-ben a *Közügyek* időközben megszünt hetilap 9-ik számának nyilterében *Schwarz* Rezső Benedek nyomdász. Dr. *Szalágyi* dr. *Pap* József budapesti ügyvéd utján rágalmazás és becsületsértés miatt azonnal meginditotta Schwarz Rezső Benedek ellen a sajtóbiróság előtt az eljárást. A bizonyitási eljárás során kihallgatták haraszti *Jellinek* Henrik és *Neuschlosz* Ödön kerületi betegsegélyző pénztári volt elnököket, továbbá a pénztár igazgatóját és főbb tisztviselőit, akik egyhangulag bizonyitották a vádak teljes alaptalanságát. Felolvasták azt a legnagyobb elismerés hangján szóló szolgálati bizonyitványt is, amelylyel dr. Szalágyi Aurél a pénztár titkári állásából távozott. A budapest királyi törvényszék ezek alapján Schwarz Rezső Benedeket becsületsértésben vétkesnek mondotta ki és öt napi fogház, meg ötven korona pénzbüntetésre itélte, kimondván egyuttal, hogy az itélet jogerőre emelkedése után vádlott költségén közzéteendő. A budapesti királyi itélőtábla és Kuria a törvényszéknek ez itéletét hatáskör hiányából, tehát alaki szempontból megsemmisitette és az ügynek ujolagos tárgyalását az esküdtszék hatáskörébe utalta. Mára volt kitüzve ez ügyben az esküdtszéki tárgyalás. *Zsitvay* Leó törvényszéki elnök ismertette a tényállást, kiemelvén, hogy a törvényszék mint sajtóbiróság előtt az ugynevezett 'purifikácionális eljárás már annak idején foganatosittatott és a vádlott marasztalásával végződött. Erre Schwarcz Rezső Benedek a törvényszék előtt dr. Szalágyi Auréltól bocsánatot kért, kijelentvén, hogy meggyőződött támadásainak teljes alaptalanságairól s hogy azokat ennek folytán visszavonja. Dr. Pap József főmagánvádló, tekintettel arra, hogy ügyfele, dr. Szalágyi Aurél teljes elégtételt nyert, részint

a törvényszéknek fent emlitett itéletében, részint vádlottnak engesztelő nyilatkozatában, az eljárás megszüntetésébe belenyugodott.

§§ **Sajtópör. A székesfehérvári törvényszék** ma kétnapi főtárgyalás után meghozta itéletét a *Fényes* László ellen meginditott sajtópörben. A törvényszék *Fényes* Lászlót a vád alól felmentette azzal a megokolással, hogy az inkriminált cikkek nem *Vészi* József ellen, hanem az össz-sajtó ellen fordulnak, ettől pedig a főmagánvádló a vád emelésére felhatalmazást fel nem mutatott. Az indokolás kiemeli, hogy *Vészi* nem hallgatta el az ipar- és kereskedelmi bank dolgait, sőt ismételten komoly birálatot gyakorolt rajtuk, de a vádlott elitélésétől el kellett tekinteni, mert ő maga is többször kijelentette, hogy ő nem *Vészit* támadta és cikkei valóban nem *Vészit* sértik, hanem az össz-sajtó magatartásával foglalkoznak.

§§ **Uj ügyvédi iroda.** *Németh* Péter nyugalmazott királyi kuriai biró nyugalombavonulása után ügyvédi irodát nyitott Budapesten, V. Alkotmány-utca 20. szám alatt.

§§ **A kisenevi vérfürdő.** *Kisenev*ből táviratozzák: Ma kezdődött a delegált *odeszszai* törvényszék előtt a rendek jelenlétében és a nyilvánosság kizárásával, a főtárgyalás az 1903 április 19-én és 20-án előfordult zavargások ügyében. A tárgyalásra három szakértőt és 566 tanut idéztek meg.

§§ **Drakulics sajtópöre.** *Szeged*ről táviratozzák: A Drakulics-perben az esküdtszék kétnapi tárgyalás után éjjel ½11 órakor hirdette ki az itéletet, melyszerint *Donosslovicsot* a rágalmazás vádja alól felmentette.

Az ujpesti rablógyilkosság.

Bécs, november 20.

A *bécsi* esküdtbiróság ma kezdte meg *Nepomuczky* Lipót bünpörének a tárgyalását, akit az a vád terhel, hogy nagypénteken meggyilkolta és kirabolta *Ujpesten Kubányi* Julia varrónőt. A huszonhárom éves Nepomuczkyt tudvalevőleg *Bécs*ben fogták el s ekkor egy *Kovács* nevü emberre akarta háritani a gyilkosságot, de a nyomozás során annyi gyanuok halmozódott össze ellene, hogy a bécsi törvényszék őt helyezte vád alá. Az esküdtbiróság elnöke dr. *Feigl* udvari tanácsos, a vádhatóságot dr. *Schrodl* alügyész képviseli, a vádlottat dr. *Zweigenthal* védi.

Tizenkét tanut idéztek meg Magyarországról, köztük a vádlott szüleit, akik felzokogtak, mikor a beteges külsejü legényfiukat megpillantották. A meggyilkolt nővére, *Bauer* Teréz asszony is megjelent a tárgyaláson. Gyászruha van rajta és erős meghatottság tükrözi le arcáról.

A vádlott meglehetősen folyékonyan beszél németül és csak itt-ott van szükség magyar tolmácsra. Vallomását azzal kezdi, hogy ő nem gyilkos, Kubányi Juliskát nem gyilkolta meg, hanem csak meglopta. Ezután elmondja, hogy kilenc hónapon át bensö viszonyt folytatott Kubányi Juliskával, mire az elnök figyelmezteti, hogy a törvényszéki orvosok véleménye alapján ez a kijelentése nem felelhet meg a valóságnak.

Az elnök: Volt maguk közt valami viszálykodás?

A vádlott: Mikor a lakásához értem vele, láttam, hogy egy fiatalember van nála bezárva, aki aztán elment. Megkérdeztem, hogy kicsoda az a fiatalember, s arra azt mondta, hogy a kedvese.

Az elnök: Milyen volt az a fiatalember?

A vádlott: Huszonhét-huszonnyolcéves volt, barna bajuszos és sötéthaju.

Az elnök: Mi történt aztán?

A vádlott: Azt mondta, hogy nem szivel s hogy az az ő kedvese. Ott ültünk már az asztalnál és én arra pofon ütöttem. Ezalatt az égő lámpa leesett az asztalról. Azt mondtam, hogy adja vissza nekem a gyürüt, amelyet ajándékoztam neki, s azzal vége köztünk mindennek.

Az elnök: Odaadta a gyürüt?

A vádlott: Nem. Akkor odamentem a szekrényhez és elvettem az ékszereket. Ő sirt és azt mondta, hogy csak azt az egy gyürüt vegyem el. Mikor nem hallgattam rá, hát még jobban sirt és sikitott.

Az elnök: Pénzt nem vett el tőle?

A vádlott: Igen, öt huszkoronást.

Az elnök: Mi történt aztán?

A vádlott: Még egyszer pofon ütöttem s azzal elesett. Meg akart fogódzkodni az asztalban és az asztal rá esett. Félretoltam az asztalt és *még egyszer megpofoztam.*

Az elnök: A kihallgatásnál azt mondta, hogy a mellére is térdelt.

A vádlott: Igen.

Az elnök: Mit csinált azután?

A vádlott: Félnyolckor elmentem, ott hagytam a földön, az éjszakát két nőnél töltöttem és félhétkor reggel hazamentem. Azt mondtam otthon, hogy nyertem a lóversenyen s az éjszakát kocsmában töltöttem. A testvéreimnek ruhát, harisnyát, kalapot vettem. Negyed tizenegykor Bécsbe utaztam.

Az elnök: Mivégből?

A vádlott: Azt reméltem, hogy ott munkát kapok.

Az elnök: Mikor Bécsbe érkezett, az esti lapok már közölték a gyilkosság hirét. Olvasta?

A vádlott: Nem. Vettem egy esti lapot, hogy lássam, van-e valami róla, de nem olvastam.

Az elnök: Ez mégis csak különös. Hát mit akart olvasni róla?

A vádlott: Hogy megpofoztam és az ékszereket elvettem tőle.

Az elnök: Az ilyet nem igen szokták kiirni az ujságok.

Az elnök azután elmondja, hogy Kubányi Juliát holtan találták az ágyában, vörös ágyeritővel betakarva, a nyaka szalvétával volt meghurkolva.

A vádlott: *Nem tudom, hogyan történhetett ez.*

Az *elnök* erre ismétli, amit *Nepomuczky* az első vallatásnál állitott, hogy egy *Kovács* nevü ember a gyilkos, akivel együtt eszelték ki a büntettet. Ő, Nepomuczky, veszekedést kezdett Kubányi Juliával, ezenközben Kovács belépett, rátámadt a leányra, a tö dre teperte és megfojtotta. Azalatt pedig ő az ékszereket és a pénzt megkaparintotta. A zsákmányon aztán megosztozkodtak.

A vádlott: Fogolytársaim tanácsolták, hogy ezt mondjam.

Az elnök: Fogolytársai csak nem tanácsolták, hogy gyilkossággal vádolja magát, mikor csak lopott.

Mikor a vádlottna ktanuként beidézett atyját vezették be a tárgyalási terembe, eleinte az izgatottságtól nem tud szóhoz jutni, csukló sirás fojtja el a hangját és amikor végre magához tér, látható felindulással rákiált a fiára:

— *Te kutya!*

SPORT

*** **Bajnoki mérkőzések.** A *Ferencvárosi Torna-Klub* vasárnap tartja utolsó bajnoki mérkőzését, mely egyuttal eldönti a magyar bajnokság sorsát, amelyben eddig a F. T. K. vezet 21 ponttal. Ellenfele ezuttal a *Magyar Testgyakorlók Köre* kitünő legénysége lesz. Ugyancsak vasárnap, november 22-én az őszi bajnoki forduló két legjobb csapata mérkőzik a Margitszigeten, a M. T. K.-nak egyedüli őszi legyőzője, a jelenleg kitünő formában levő *Magyar Atletikai Klub* csapata a *33 Football-Klub* csapatával fog küzdeni. A mérkőzés délután két órakor kezdődik. A II. csapatok délelőtt tiz órakor játszanak a szövetségi dijért.

TÁVIRATOK

A francia parlamentből.

Páris, november 20. A *szenátus* folytatta az oktatásra vonatkozó törvényjavaslatok tárgyalását. Az előadó kijelentette, hogy a bizottság és a kormány elfogadják a *Delpech* szenátor által a harmadik cikkhez benyujtott módositványt, mely szerint még az autorizált kongregációknak is tiltva van középiskolát vezetni, vagy abban tanitani. *Leconte* szenátor támogatja ezt a módositványt és hangsulyozza az oktatás világiasitásának szükségét. — *Combes* miniszterelnök védi a módositványt és kijelenti, hogy a tanitási szabadság nem természeti jog. A szónok hangsulyozza a kongregációk veszedelmét, amelynek nagyságát az 1895-ben megtartott tanitási ankét kimutatta. *A gyermekeket nem lehet oly emberekre bizni, akiknek minden családi kötelesség idegen.* (Tetszés balfelől.) Az ország 30 éven át sokat szenvedett a kongregációk tanitása folytán. Lehetetlen, hogy az ország tovább is tétlenségben maradjon. A kormány azt kivánja, hogy Delpech inditványát elfogadják, mert szükséges, hogy az ország erkölcsi egysége biztositassék. *Waldeck-Rousseau* kifejti, hogy a kongregációk tanitási jogosultságát nem lehet vitatni, és birálat tárgyává teszi a kormány részéről a kongregációk tanitásának kérdésére vonatkozólag tett javaslatokat. Sokkal inkább politikai kérdésről, mint iskolatörvényről van szó. Delpech inditványát nem lehet megvalósitani. Kijelenti, hogy ő nem fog Delpech inditványa mellett szavazni. (Tetszés a centrumban.) Combes miniszterelnök hangsulyozza, hogy kizárólag elvi határozatról van szó. Miután még *Clemenceau* Waldeck-Rousseaunak szemére vetette, hogy mindig kritizál anélkül, hogy megoldást ajánlana, *Delpech inditványát 147 szavazattal 136 ellenében elfogadták.*

Páris, november 20. A kamara folytatta a külügyi vitát. *Destournelles* a francia-angol egyetértéssel foglalkozik és kifejti, hogy ez senkit sem fenyeget. A szónok magasztalja a választott biróság intézményét és azt mondja, hogy az általános lefegyverkezést meg kell előznie a részleges lefegyverkezésnek és a hatalmak ideiglenes megegyezésének. (Tetszés.) Gróf Castellane szintén helyesli a francia-angol egyetértést, de elitéli a francia-olasz egyetértést. Gauthier de Clagni azt a kérdést intézi Delcassé külügyminiszterhez, vajjon eltürné-e Tanger megszállását. Delcassé azt válaszolja, hogy ő nála senki jobban nem ragaszkodik ahhoz az álláspontho z, hogy a gibraltári tengerszorosok szabadok legyenek és azokhoz a garanciákhoz, amelyek ezt a szabadságot magukban foglalják. Jaurès ellene nyilatkozik minden Marokkóba irányuló katonai expediciónak. (Helyeslés.) *Pressensé* előadó jelentést tesz Franciaország külügyi politikájáról. Felhivja Delcassé külügyminisztert, hogy közölje Angliával azokat a kérdéseket, amelyeket választott biróság nem dönthet el, a többi kérdést pedig terjeszsze a hágai választott biróság elé. (Tetszés.) Határozottan elitéli a militárizmust és azt kivánja, hogy a leszerelés kérdését tanulmányozzák. A vitát hétfőn folytatják.

A porosz választások.

Berlin, november 20. (Országgyülési választások.) Éjjel 11 óráig 428 eredmény volt ismeretes. Megválasztottak 144 konzervativet, 54 szabad konzervativet, 93 centrumpártit, 79 nemzeti szabadelvüt, 25 szabadelvü néppártit, 8 szabadelvü pártegyesületit, 13 lengyelt, 2 dánt, 2 reformpártit, 2 gazdaszövetségit, 5 pártonkivülit és 1 pártonkivüli szabadelvüt. Hiányzik még az eredmény Teltowból, Beskowból és Boroszlóból. Berlin első választókerületében a szabadelvü néppárti jelölteket választották meg. A második berlini választókerületben szintén ez a párt győzött, a harmadik kerületben az első képviselői mandátumra 2605 szavazatot adtak be, melyek közül 1309 Rosenow szabadelvő néppártira esett, aki eszerint győzött. Bebel szocialistára 1099 szavazat esett, a többi szavazat szétforgácsolódott. A második mandátumra 2603 szavazatot adtak betak be, megválasztották Zwickot (szabadelvü néppárt) 1302 szavazattal) mig *Ledebour* szocialistára 1100 szavazat esett. A negyedik választókerületben szintén a szabadelvü néppártiak győztek.

Merénylet Madridban.

Madrid, november 20. Ma délután egy ember revolverből háromszor rálőtt *Brieva*ra, a király történelemtanárára. *Brieva* könnyen megsérült. Azt hiszik, hogy magánügyről van szó.

Mahmud basa fia fogságban.

Konstantinápoly, november 20. Hir szerint *Luhsula* herceg, a szultán elhunyt sógorának *Mahmud* basának fia, aki atyjával együtt menekült és a külföldön ifjutörök agitációt folytatott, a napokban álruhában ide érkezett, *itt letartóztatták* és *Saig* bey kamarás házába internálták. Kihallgatása alkalmával *Luhsula* herceg kijelentette, hogy magánügyek rendezése végett jött Konstantinápolyba.

Oroszország a szélső Keleten.

London november 20. A *Times* jelenti Sanghaiból: Egy mukdeni hivatalnok Niucsvangból kelt magánlevelében közli, hogy az oroszok a belföldi hivatalnokokkal rendkivül sértő módon bántak el. Hir szerint ezek nyiltan kimondták, hogy Oroszország a város megszállásával tudtul akarja adni, hogy nem engedi meg, hogy Mandsuriában szerződési jogokat gyakoroljanak, mint amelyeket az Egyesült Államok és Japán követnek rövid idő előtt kötött szerződésükhez képest.

London, november 20. A *Daily Mail* jelenti Tiencsinből, hogy ott hire jár, hogy a japánok a Jalu torkolatánál fekvő *Yicht* (?) megszállták.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, november 20. (A *Budapesti Napló* telefonjelentése.) Eladatott: *buza* tiszavidéki 8.30—8.80, marosi 8.30—8.55, bánsági 7.80—8.35 K. *Rozs*, tót felvidéki 6.95—7.10, pestmegyei 6.90—7.— K. *Tengeri*, régi 6.30—6.50, uj 5.40—5.60 K. *Zab* 5.60—6.20, válogatott 6.65 K.

New-York, november 20. (*Terménytőzsde.*) (*Zárlat.*) *Gyapot:* New-Yorkban helyben 11.30 (11.35), Nov.-re 10.90 (10.97), Februárra 11.04 (11.12). New-Orleansban helyben 10.13/16 (10.13/16). — *Petroleum:* Stand white New-Yorkban 9.50 (9.30). Stand white Philadelphiában 9.45 (9.25). Raffined in Cases 12.20 (12.—). Credit Balances at Oil City 1.82 (1.77). — *Zsir:* Western steam 7.40 (7.40). Rohe és Brothers 7.60 (7.60). — *Tengeri* irányzata szilárd. — Decemberre 50.5/8 (49.5/8). — Márc-ra —.— (—.—). — Májusra 48.1/2 (47.7/8). — *Buza* irányzata szilárd. — Piros őszi helyben 88.1/2 (87.3/4). — Dec.-re 87.3/4 (87.—). — Márc.-ra —.— (—.—) — Májusra 83.5/8 (83.—). — Juliusra —.— (—.—). — Gabona szállitási dija Liverpoolba 1.1/4 (1.1/4). — *Kávé:* fair Rio 7. sz. 6.— (6.1/8). — Nov.-re 5.35 (5.40). Februárra 5.60 (5.70). — *Liszt:* Spring Wheat clears 3.60 (3.55). *Cukor:* 3.1/4 (3.1/4). *Ón:* 25.40—25.60 (25.1/4—25.1/2). *Réz:* 12.50——12.75 (13.—). (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, november 20. (*Terménytőzsde.*) (*Zárlat.*) *Buza* irányzata szilárd. Dec.-re 80.3/8 (79.—). Márciusra —.— (—.—). — *Tengeri* irányzata szilárd. Decemberre 43.5/8 (43.3/8). — *Zsir:* Januárra 6.70 (6.72). Májusra 6.70 (6.72). — *Szalonna* short clear 7.56 (7.56). — *Sertéshus:* Januárra 10.57 (10.52). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFÉLÉK

Bucsu.

— *Victor Hugo.* —

Szeresd, ki úgy szeret, s légy boldog oldalán.
Ki mindenünk valál, most légy ő néki minden;
Menj, kedves gyermekem, menj más családba innen:
Oh vidd el a derűt, s hagyd itt a bút csupán!

Itt visszatartanak; ott várnak izgatottan.
Töltsd kettős tiszteded leányunk s nőjeként.
Minékünk bánatot, ő néki nyújts reményt.
Könnyezve távozz' itt; kacagva lépj be ottan!

Bodrogh Pál.

✝ **Orvosnők Oroszországban.** Bizonyos, hogy sehol a világon nem részesülnek az orvosnők olyan kedvező fogadtatásban, mint Oroszországban. Attól kezdve, hogy a feminizmusnak ez az eszméje a gyakorlati megvalósulás stádiumába lépett, Oroszországban nagy rokonszenv nyilvánult meg a női orvosok irányában s ugyancsak ott kerültek ki a klinikák termeiből az első doktor-kisasszonyok. Ebben az óriási birodalomban, annak szétszórt falvaiban és telepein az orvosnőknek jelentős, nagy szerep jutott kezdettől fogva, de nemcsak a kis községekben, hanem Oroszország nagyobb városaiban is nagy számmal vannak orvosnők, akiket jórészben maguk a hatóságok foglalkoztatnak vagy támogatnak. Igy azután érthető, hogy Oroszországban nagyobb számban vannak képviselve az orvoshölgyek, mint például Svédországban a férfi-orvosok. Az 1897-ik esztendő óta, amikor az orosz orvosnők száma 997-re rugott, egyre nagyobb lendületet vesz Oroszországban az a mozgalom is, amelyet a nők általános foglalkoztatása érdekében inditottak.

*

✝ **Az ékszerdivat.** Mióta az angolok Transvaalt annektálták, a meghóditott ország bányái ujból teljes, sőt fokozottabb erővel szállitják felszinre a drágaköveket, ami sehol sem látszik meg jobban, mint az európai ékszerpiacon. A fényűző ipar terén néhány évvel ezelőtt nagy hanyatlás állott be, aminek oka a délafrikai háboru volt. Az ékszerdivat ujra fejlődik, mintha az elmulasztott időt ki akarná pótolni. Legföltünőbb az, hogy mig ezelőtt az emberek nagyobbára mértani, élettelen formákat utánoztak, most a szerves, növényi vagy állati alakulatok uralkodnak. Sohse láttunk annyi mesterséges szitakötőt, kigyót, rovart, virággalyat, bogyós galyat a nőkön, mint most. Uralkodó fajtája az ékszernek természetesen a zárócsat, a bros. Sima, angol ruhák számára rendesen egy kutya-, róka- vagy lófej, melynek szemei drágakövekből lehetnek. Lehet aztán látni zománcozott fenyő-galyakat, makkokat, nagy fenyő-tobozokat s ágacskákat, melyeken ékkövekből készült piros vagy kék bogyók csillognak. Ujdonságok ezen a téren az arany alapu szent- vagy madonna-képek, melyek a preraffaelista, együgyüen nemes festésmódot utánozzák. Nagy szerepe van a szitakötőnek, ennek a karcsu, nagyszárnyu rovarnak, mely eleven állapotban is olyan, mint egy ékszer s igy érthető, hogy mesterséges formában ott lebeg tömérdek sok női fej vagy kebel fölött. Egy ilyen müállat aztán teljesen ékkövekből rakódik össze, ugy hogy gyakran százezreket ér. A virágok közül leginkább az akácot, gyöngyvirágot, jázmint és orgonát utánozzák. Érdekes, hogy a modern ruhaujj formája miatt a karperec még mindig divatátok alatt áll s épp ezért Párisban alig lehet karpereces nőt látni. Elég gyürüje ellenben egy elegáns párisi nőnek sohse lehet, különösen mivel ezeknek is stilszerüen alkalmazkodni kell a ruha színéhez.

*

✝ **A török nőemancipáció.** A feminizmus a török birodalomban is kezd tért foglalni és a mozgalom eredményei már egész figyelemreméltók. Egy idő óta nagyon gyakran megesik Konstantinápoly utcáin, hogy török nők fátyol nélkül sétálnak és a szigoru ottomán rendőrség ezt a török törvény szerint erkölcs ellen elkövetett sulyos vétséget elnézi. Sőt akad török nő, aki sétál közben, a legnagyobb nyilvánosság előtt, karonfogva sétál férjével, ami az orthodox muzulmánok szemében a legsulyosabb vétségek egyike. A lóvonatokon nagyon szeretnek a török hölgyek a kocsi tetején áldogálni, de a kalauz rendszerint megakadályozza ezt; beküldi őket a kocsi elkülönitett részébe, ami kizárólag hölgyek részére van fenntartva. A kalauz csak kötelességét teljesiti, mikor folytonosan ezt kiáltja a nőknek:

— *Harem var!* (Menjenek a hárembe.)

Ezek a muzulman nők, akik ilyen módon szakitanak a régi tradiciókkal, majdnem mind a zsidó vallásból mohamedán vallásra áttért családokból valók, de nagyon sok született török nő is van köztük. Az ulemák és a Korán más őrei, mikor ezeket a modern török nőket látják, sóhajtva mondják:

— Ez a világ vége!

*

✝ **A tolvajriasztó papagály.** Párisban a napokban mulatságos esetnek volt a főhőse egy papagály. Éjféltájban tolvajok törtek be egy gazdag hölgy lakásába, aki akkor távol volt Párisból. Mindenféle értékes dolgot összeszedtek a tolvajok és éppen távozni akartak gazdag zsákmányukkal, amikor éles hangon igy kiáltott fel valaki:

— Jó napot uraim, üljenek le egy pillanatra!

A tolvajok erre a hangra nagyon megijedtek és a nélkül, hogy a szives meghivásnak eleget tettek volna, siettek a zsákmány legnagyobb részének hátrahagyásával elmenekülni. Reggel az egyik szomszéd, aki észrevette a betörés nyomait, rögtön jelentést tett az esetről a rendőrségen. Mikor a rendőrség megjelent a helyszinén, a káromló szavaknak egész árja zudult feléje, majd pedig gunyos kacagást hallott. A rendőrbiztos meglepetve ment a legközelebbi szobába, ahol egy pompás papagályt talált, aki udvariasan igy szólt:

— Jó napot uraim, üljenek le egy pillanatra!

Ezek után természetesen nem volt nehéz feladat megfejteni az éjszaka történt dolgokat. A papagály a tolvajriasztásért nagy adag kétszersültet kapott jutalmul és a rendőrség megértését kegyesen megbocsátották neki.

*

✝ **Tengerentuli telefon.** A new-yorki *Sun* hirdása szerint egy éven belül Amerikát és Európát telefon fogja összekötni. Ez a telefon a nevezett lap értesitése szerint uj találmány, de hogy ki a feltaláló és hogy mi az uj készülék lényege, arról nem tesz említést.

KÖZGAZDASÁG

Ipar és kereskedelem.

A Malom-Egyesület az obstrukció ellen. A Magyar Fővárosi Malom-Egyesület e hó 18-ikán megyeri *Krausz* Lajos királyi tanácsos elnöklete alatt tartott teljes ülésében tárgyalta az Országos Iparegyesület átiratát a törvényhozás rendjének helyreállitása ügyében és elhatározta, hogy az Iparegyesület által megindított mozgalomhoz csatlakozik és a képviselőházhoz kérvényt intéz. A kérvény benyujtására *Falk* Miksa országgyülési képviselőt kérik fel.

Fizetésképtelenségek. A bécsi *Creditoren-Verein* a következő fizetésképtelenségeket jelenti: *Neumann* Manó kereskedő *Szentes*, *Deutsch* Lázár kereskedő *Budapest* (Vörösmarty-utca 25/a.).

Állatorvosi közlöny. Ilyen czimmel uj közgazdasági és társadalmi folyóirat jelent meg *Lukács* Áladár és *Vámos* Jenő szerkesztésében. A lap főleg az állatorvosi kar érdekeinek szolgálatára alakult. Kitüzött czélját magyas, komoly közleményekkel szolgálja.

Hajózás. A *Magyar Folyam és Tengerhajózási Részvénytársaság* igazgatósága közli, hogy *Obrenovác* szerb állomását a szilva- és szilvaizforgalom részére november hó 20-ával — bezárólag — beszünteti.

Szeszárak. A kontingens nyersszesz ára *Budapesten* 40.50 korona pénzben, 41.50 korona áruban — *Bécsben* a kontingentált készáru 43.— korona pénzben, 43.20 korona áruban.

Borjuvásár. 1903. évi november hó 20 án. (A budapesti marhavásártéri vásár-pénztár részvénytársaságtól.) Felhajtás. Belföldi élő borju 208 drb, leölt borju 21 db, bécsi borju —— db, — db., növendékmarha — darab, bárány élő — darab, leölt bárány — darab. — Árjegyzések. — Belföldi élő borju I. rendü 88—104 f.-ig, kivételes 106 f., II. rendü élő borjukért 76—86 f.-ig, 1 különkint, leölt borju I. r. 120—— f.-ig. II. r. — f.-től —— f.-ig, kivét. f. kilónkint, levonás nélkül. Rugott borjukért 50—60 f.-ig. Növendékmarha — 44 f.-tól 45 f.-ig, I. r. ———

REGÉNY

Egy férj regénye

Irta: SALVATORE FARINA

(27)

Éppen azon gondolkoztam, hogy a kelleténél többet beszéltek erről a szerencsétlen unokaöcsről és ugy tetszett, mintha Erfilia mama nagyon is lelkesednék érezte és Tizia tulságos pontossággal emlékeznék a dátumokra. Csak egy vigasztalt, az a tudat, hogy az egyetemnek ez az „arszlán"-ja egy évben csak kétszer szakitott magának időt nagybátyja, nénje és unokahuga meglátogatására.

— És mennyi szellem! Csak hallaná, hogy beszél. Az se hiába tanulja a jogot. Még csak egy éve van és doktor lesz belőle.

— Doktor! ... — morgott a kapitány maga elé vissza nem adható guny és sajnálkozás kifejezésével.

E pillanatban a bántó gondolatok egész raja zugott a fejemben; magam sem tudtam, miért, de tudom, hogy szerettem volna megcsókolni a kapitányt.

* * *

Signor Ferdinando délben érkezett meg, középtermetünek lehetett mondani, olyan arccal, aminővel lépten-nyomon találkozik az ember; szőke pofaszakáll, serkedző bajusz. Kihivó tartásán kivül csak egy tünt fel rajta az első pillantásra; a legkedveltebb frizura és ruhájának elegáns szabása, ami nagynénjének a lelkében az egyetem arszlánjának diesőségét szerezte meg számára.

Amikor megláttam őt, az ellenszenv haragja ült ki arcomra; az volt, akit rendesen „szép fiatal ember" alatt szoktak érteni, akit közös megegyezéssel szellemes fiatal embernek mondogatnak. Most már emlékeztem rá, hogy többször láttam a Café della Fenice előtt, vakitó tisztaságban, fecsegve hangosan, ahogy most láttam, és magamban valami legyőzhetetlen ellenszenvet éreztem iránta.

Csakugyan nagy hire volt a diákok közt; „erős" volt a billiárd-asztalnál és szerelmi kalandokban a „szép nem" alapos ismerője, aki gyakran látogatta az arisztokrácia termeit és több effélé.

E két nagy bűntől terhelten természetes volt, hogy ártatlan ellenszenvemen kivül kollégáim közt sok gyülöletet aratott Páviában, ahol az igazi diák a koresmában él, ingujjban és kötekedő kihivó modorban az utcán kószál, csak kissé távol kell tartania magát a többiektől a diáknak, hogy máris ujjal mutassanak reá. A páviai diákra ott kezdődik az elegáns világ, ahol a koresma megszünik, és mindenki, aki nem iszik, nem dalol és nem káromkodik, „arisztokrata". Signor Ferdinándó „arisztokrata" volt.

De azért nem néztem volna ferdén reá, csak azért, mert kicsinylő mosolylyal mért végig és mert megvető hangon azt mondta, hogy sohasem volt szerencséje engem látni, és mert kis Tiziámat oly bizalmasan arcon csókolta.

Signor Ferdinando már előre „doktor" Ferdinando-nak hivatta magát.

— Hát te már doktor vagy? — kérdé tőle Tizia.

— Egy év mulva az leszek, — válaszolt az közönyösen — de jó, ha az ember idejekorán rászoktatja a felebarátait, hogy cimünkön szólitsanak bennünket; mert nehezen törődnek bele. Még azok is, akik legtöbbet adnak a cimzésre, ha ugyan van rangjuk vagy törekednének rá, azt hiszik, hogy vétenek önmaguk ellen, ha valakit „doktor"-nak szólitanak, aki eddig csak „signore" volt. Nem mintha adnék a cimre valamit, de bizonyára megértitek, hogy az ember nem azért tanul öt esztendőn keresztül, hogy minden jött-menttől signore-val traktáltassa magát.

A kapitány némán rázta a fejét. Signora Erfilia kimeresztette a szemeit és minduntalan rám nézett, mintha tanunak szólitana föl a mellett, hogy mily szellemes az ő öcsese. Tizia pajzán kedvvel, mosolyogva hallgatta. Szivem kinpadon fetrengett. Szerettem volna megmondani, hogy ez a hiu kamasz, nevetséges egy teremtés, de magamba fojtottam e véleményemet. Volt a tartásában, még affektált előkelőségében és bőbeszédűségében is valami ügyesség, nem akarom mondani, az élet számára, de annak külsőségei számára, ami a világban a legtöbb haszonnal jár. Láttára szinte összezsugorodva érzém magamat, mert ösztönszerüleg megértém, hogy nagyzási hóbortja sokkal több hasznára van az embereknél, mint nekem a filozófia. Folyékonyan, talpraesetten társalgott; nem mondott nekem különösen szépet, de oly nyomatékkal ejtette ki minden szavát, amely csaknem mindig kierőszakolja a figyelmet és gyakran a helyeslést. Én pedig, aki attól félve, hogy valami ostobaságot mondhatok, önként vállaltam magamra egy jelentéktelen ember szerepét, kénytelen voltam elismerni az ő fölényét.

Nagy hibája azoknak a fiatal embereknek, akik sokat gondolkodtak és idősebbeknek érzik magukat éveik számánál, hogy azt követelik az emberektől, hogy huszéves filozófiájukat komolyan vegyék, igen gyakran tapasztalatokat szerezjem ez irányban, azért még nem férfias az ifju, mert fél, hogy fiunak mutatkozik. A természet törvényeit nem lehet könnyen és büntetlenül megsérteni; a kora érettség nagy fájdalmak forrása.

Mennél elfogulatlanabbul lépett föl signor Ferdinando, annál gyámoltalanabbul viselkedtem én. Mert jobbat nem tehettem, dacosan ültem az asztalnál. Signora Erfilia kérdé tőlem, mi a bajom; amire én azzal mentegetődztem, hogy a fejem fáj.

(Folytatása következik.)

f.-ig, középminőségű ——— f.-ig, alárendelt ——— f.-ig, 1 k.-kint. Bárány élő —.———.— k., leölt bárány ——— K. kivételesen ár — k.-ig páronkint. — Az irányzat és árak változatlanok maradtak.

Sertéskonzumvásár. (A székesfővárosi sertésvásár és közvágóhid intézősége.) November 20-án. Fölhajtás: Zsirsertés, ugymint öreg I. rendü ——kilogrammon felül ——— darab, II. rendü 280—350 kilogrammig — darab, kanló — darab, silány — darab, fiatal nehéz 300 kilogrammon felül — darab, könnyü 250—300 kilogrammig — darab, süldő — darab, malac 40 kilogrammig — darab. Összesen — darab. Fölhajtás összege 1028 darab, 105 darab süldő. Előző napi maradvány 168 darab, — darab süldő, összesen 1196 darab, 105 darab süldő. Eladatott 799 darab sertés, 71 darab süldő. Maradvány 397 darab, 34 darab süldő. A vásár irányzata élénk. Az árak szilárdak. — Következő árak jegyeztettek: Zsirsertés: Öreg I. r. 350 kgr.-on felül 96—— fillérig, II. rendü 280—350 kilogrammig 96—— fillérig, selejtezett ——— fillérig, silány — fillérig, fiatal nehéz 300 kilogrammon felül 96—103 fillérig, fiatal közép 220—300 kilogrammig 94—110 fillérig, fiatal könnyü 220 kilogrammig 84—94 fillérig, süldő ——— fillérig, malac ——— fillérig. Hussertés: Nehéz 300 kilogrammon felül ——— fillérig, könnyü ——— kilogrammig — fillérig, süldő 94—104 fillérig, malac 40 kilogrammig ——— fillérig. Arak minden levonás nélkül, kilogrammonként, élősulyban.

A budapesti gabonatőzsde.

Budapest, november 20.

Elég jó kinálat és megfelelő kereslet mellett készbuzában tartott volt az irányzat és a forgalomba került 30.0000 mm. változatlan árakon kelt el. Rozsban élénk a forgalom, szilárd hangulat mellett; árpában jó forgalom mellett az árak változatlanok, a többi cikkek szintén változatlanok.

Eladatott:

Buza. Tiszavidéki: 1000 mm. 81 k. 8 K. 15 f., 200 mm. 80 k. 8 K. 12½ f., 3800 mm. 80 k. 8 K. 10 f., 200 mm. 80 k. 8 K. 10 f., 150 mm. 80 k. 8 K. — f. 200 mm. 80 k. 8 K. 10 f., 300 mm. 79·5 k. 8 K. 10 f., 100 mm. 79·5 k. 8 K. 05 f. 100 mm. 79·4 k. 8 K. 05 f. sárga, 200 mm. 79 k. 8 K. 07½ f., 300 mm. 7 k. 7 K. 90 f., 150 mm. 78 k. 7 K. 50 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 75 f.

Fejérmegyei: 100 mm. 79 k. 7 K. 95 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 85 f.

Pestmegyevidéki: 300 mm. 79 k. 7 K. 90 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 85 f., 3460 mm. 76·5 k. 7 K. 65 f.

Adai: 1900 mm. 76·5 k. 7 K 75 f.

Bácskai: 100 mm. 78 k. 7 K. 85 f., 600 mm. 77·5 k. 7 K. 85 f.

Budai: 400 mm. 77 k. 7 K. 72½ f.

Bácsalmási: 2170 mm. 76 k. 7 K. 72½ f.

Pádéi: 730 mm. 76 k. 7 K. 62½ f.

Boszniai: 5450 mm. 74·5 k. 7 K. 40 f., 5600 mm. 74·3 k. 7 K. 40 f.

Raktáráru: 1300 mm. 77 k. 7 K. 57½ f.

Mina három hónapra.

Rozs: 1000 mm. 6 K. 47½ f., 500 mm. 6 K. 47½ f. 100 mm. 6 K. 47½ f., 500 mm. 6 K. 45 f., 750 mm. 6 K. 45 f., 220 mm. 6 K. 45 f., 300 mm. 6 K. 45 f., 100 mm. 6 K. 45 f., 300 mm. 6 K. 45 f., 500 mm. 6 K. 42½ f., 400 mm. 6 K. 42½ f., 300 mm. 6 K. 40 f., 200 mm. 6 K. 40 f.

Árpa: 200 mm. 5 K. 75 f., 3000 mm. 5 40 f.

Tengeri: 300 mm. 6 K.

Lucerna: 20 mm. 60 K.

Készpénzfizetés mellett.

A készáru hivatalos jegyzése a budapesti áru- és értéktőzsde szokásai szerint készpénzben és kilogrammonkint. — A minőség hektoliterenkint 50 kilogrammonkint.

Buza		Kilős	Kilogramm ára K.-től	K.-ig	Kilős	Kilogramm ára K.-től	K.-ig
Tiszavidéki	uj	—	—.—	—.—	—	—.—	—.—
"	"	—	—.—	—.—	—	—.—	—.—
"	"	76	7.60	7.65	79	7.80	7.90
"	"	77	7.55	7.75	80	7.85	8.—
"	"	78	7.70	7.85	81	7.90	8.05
Fehérmegyei	"	—	—.—	—.—	—	—.—	—.—
"	"	—	—.—	—.—	—	—.—	—.—
"	"	76	7.50	7.60	79	7.80	7.90
"	"	77	7.50	7.72	80	7.75	7.95
"	"	78	7.65	7.80	81	0.—	0.—
Pestvidéki	"	—	—.—	—.—	—	—.—	—.—
"	"	—	—.—	—.—	—	—.—	—.—
"	"	76	7.40	7.55	79	7.70	7.80
"	"	77	7.45	7.65	80	7.75	7.90
"	"	78	7.60	7.75	81	7.80	7.95
Bánsági	"	—	—.—	—.—	—	—.—	—.—
"	"	—	—.—	—.—	—	—.—	—.—
"	"	76	7.45	7.60	79	7.75	7.85
"	"	77	7.50	7.70	80	7.80	7.90
"	"	78	7.65	7.75	81	—.—	—.—
Bácskai	"	—	—.—	—.—	—	—.—	—.—
"	"	—	—.—	—.—	—	—.—	—.—
"	"	76	7.55	7.70	79	—.—	—.—
"	"	77	7.60	7.80	80	—.—	—.—
"	"	78	7.70	7.85	81	—.—	—.—

Egyéb gabonanemüek			Kilős	Kilogramm ára K.-től	K.-ig
Rozs	uj	elsőrendü	—	6.35	6.50
"	"	középminőségü	—	6.25	6.35
Árpa	"	takarmanyáru, elsőrendü	—	5.55	5.75
"	"	másodrendü	—	5.45	5.65
Köles	"		—	6.10	6.35
Zab	"	elsőrendü	—	5.55	5.70
"	"	középminőségü	—	0.—	0.—
Tengeri	ó	földi uj	—	6.—	6.10
"	"	fehér	—	—.—	—.—
"	uj	román vagy bolgár	—	6.10	6.20
"	"	cinquantin	—	0.—	—.—
Repce	"	káposzta	—	10.75	11.25

A határidőüzlet folyamán a következő kötések történtek:

Áprilisi buza 1904.	7.74
Áprilisi rozs 1904.	6.72
Áprilisi zab 1904.	5.51—5.52
Májusi tengeri 1904.	5.25—5.26

Déli egy órakor a következő záróárakat állapitották meg hivatalosan a tőzsdén:

Áprilisi buza 1904.	7.73—7.74
Áprilisi rozs 1904.	6.71—6.72
Áprilisi zab 1904.	5.50—5.51
Májusi tengeri 1904.	5.24—5.25

Délután fél 5 órakor zárul:

Áprilisi buza 1904.	7.73—7.74
Áprilisi rozs 1904.	6.71—6.72
Áprilisi zab 1904.	5.50—5.51
Májusi tengeri 1904.	5.24—5.25

A budapesti értéktőzsde.

A mai tőzsdén változatlan külföldi jegyzésekre csekély ingadozások után nyugodt, tartott irányzat uralkodott és a forgalomba került értékek lényegtelenül változtak.

Valuta és ércáru olcsóbb.

Előtőzsde: Osztrák Hitelrészvény 671.——672.—. Magyar Hitelrészvény 740.50—741.50. Leszámitolóbank részvény 460.25—460.50. Rimamurányi vasmü részvény 476.50—477.25. Államvasuti részvény 666.——667.— korona.

A déli tőzsdén a következő értékekben volt forgalom: Magyar Hitelbank részvény 741.50—741.75. Jelzálogbank részvény 518.——519.—. Osztrák Hitelrészvény 671.75—673.25. Magyar aszfalt részvény 116.——118.—. Rimamurányi vasmü részvény 477.——477.50. Közuti Vaspálya részvény 612.25—613.—. Városi Villamos Vasut részvény 324.50—325.50. Államvasut részvény 666.25—667.50 korona.

½4 órakor zárul: Osztrák Hitelrészvény 672.50. Magyar hitelbank részvény 741.50. Leszámitolóbank részvény 460.50. Rimamurányi vasmü részvény 476.50. Osztrák-magyar államvasuti részvény 666.50. Közuti vasut részvény 612.50. Városi villamos vasut részvény 312.50 korona.

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezonszerü hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a termény-üzleti árjegyző-bizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapitotta meg:

Jegyzések: Heremag: lucerna magyar 56.—62.— korona, vörös aprószemü 48.—52.— korona, vörös erdélyi —.——— korona, vörös bánsági —.———.— korona, középszemü 54.——56.— korona, nagyszemü 58.—61.—, korona. Disznózsir: budapesti 68.50—69.— korona, vidéki —.———.— korona. Táblaszalonna: légenszáritott vidéki —.———.— korona, városi 4 darabos 57.50—58.— korona, 3 darabos 58.50—59.— korona, füstölt —.———.— korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 18.50—19.— korona, 120 darabos —.———.— korona, 100 darabos 21.50—22.— korona, 85 darabos 23.——23.50 korona, azonnali szállitásra. Szerbiai szokás szerinti minőség 17.50—18.— korona, 100 darabos 21.——21.50 korona, 85 darabos 22.25—22.50 korona. Szilvaizs: slavóniai 19.50—19.75 korona, szerbiai 17.50—17.75 korona, azonnal való szállitásra.

A bécsi értéktőzsde.

A mai *előtőzsdét* egyes ipari részvények emelkedése mellett a piac többi részének tartózkodó magatartása jellemezte.

A *déli tőzsde* szilárdabb magatartással nyilt meg.

Zárlat tartott.

Bécs, november 20. *(Magyar értékek zárlata.)* 4%-os aranyjáradék 118.60. Tiszai és szegedi kölcsön-sorsjegy 161.— Magyar vasuti kölcsön ezüstben —.—. Magyar keleti vasuti állami kötvény —.—. Magyar leszámitoló- és pénzváltóbank 458.—. Rimamurányi vasmürészvény 476.50. Magyar koronajáradék 98.35. 4%-os Magyar földtehern. kötvény 98.80. Magyar hitelbank részvény 471.25. Magyar nyeremény kölcsön sorsjegy 210.— Kassa-oderbergi vasuti részvény —.—. Magyar keresk. bank — . Magyar cukoripar 1540.

Bécs november 20. *(Osztrák értékek zárlata.)* 4%-os papirjáradék 100.50. 4%-os osztr. aranyjáradék 120.55. 1860-os sorsjegy 156.25. Osztrák hitelsorsjegy 473.—. Angol-osztrák bank —.— Bécsi bankegyesület 505.25. Osztrák-magyar bank 1620.— Déli vasut 87.—. Dunagőzhajózási részvény 561.—. Dohányrészvény 350.—. Császári és királyi arany 11.33. Németbankváltók 117.15. 4·2%-os ezüst járadék 100.35—.—. Osztrák koronajáradék 100.45. 1864-ik sorsjegy 265.—. Osztrák hitelintézeti részvény 672.—. Unionbank 529.—. Osztrák Länderbank 422.50. Osztrák-magyar államvasut 666.—. Elbavölgyi vasut 418.—. Alpesi bányarészvény 398.—. 20 frank. arany 19.06. Londoni váltóár 239.49 Bécsi Tramway Litt B. —.— Bécsi Tramway Litt A. —.—. Lipót kohó —.—. Az irányzat nyugodt.

Bécs, november 20. *(A Budapesti Napló tudósitójának telefonjelentése.)* A *délutáni magánforgalomban* a záriatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 671.05. Magyar hitelrészvény 742.—. Angol-Osztrák bank 276.25 Bécsi bankegyesület 501.25 Union bank 529.50 Länderbank 423.— Osztrák-magyar államvasut részvény 666.—. Déli vasut 87,25. Elbavölgyi vasut 419.— Északnyugati vasut részvény —.— Dohányrészvény 350.—. Rimamurányi vasmü 478.—. Alpes bányarészvény 398.25 Májusi járadék 100.50. Magyar koronajáradék 98.36. Török sorsjegyek 142.75 Német birodalmi 117.21 márka —117.22. Napoleond'or 19.06.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, november 20. *(Tőzsdei tudósitás.)* A tőzsde megnyitásakor nem volt egységes. A nyugati tőzsdék gyengébb jegyzései befolyásolták a tegnapi jobb newyorki árfolyamokat. Ezenkivül kevéssé kielégitő jelentések érkeztek a belföldi vasipar helyzetéről és hirek az amerikai ujabb árleszállitásról. Erre a vasrészvények gyengültek. — Szénrészvények változók, bankok sem egységesek. Belföldi fondok szilárdak, külföldiek nyugodtak, épp igy a vasutak is. Hajózási részvények mérsékelten estek, későbbi forgalom részben javult. Montán változatlan. A tőzsdeidő második fele nyugodtan indult meg. Jelentéskor helyzet változatlan. Magánleszámitolási kamatláb 3½%.

Berlin, november 20. *(Zárlat.)* 4·2%-os papirjáradék 101.—. 4%-os osztrák aranyjáradék 102.75. Elbavölgyi vasut —.—. Magyar koronajáradék 98.60. Osztrák-magyar államvasut 143.—. Kassa-oderbergi vasut —.—. Bécsi váltóár 85.30. Magyar vasuti beruházási kölcsön —.—. Alpesi bányarészvény —.—. Disconto-Commandit 197.50. Általános villamossági Edison 220.—. Geisenkircheni 213.75. Laura-kohó 238.—. 4·2%-os ezüstjáradék 100.60. 4%-os magyar arany járadék 99.90. Osztrák hitelrészvény 211.75. Déli vasut 17.50. Károly-Lajos vasut —.—. Orosz bankjegyek 216.25. 4%-os uj orosz kölcsön 99.25. Török dohányrészvény —.—. Olasz járadék 103.75. Magyar hitelbank —.—. Dynamit Trust 155.75. Harpeni 205.10. Az irányzat gyenge.

Berlin, november 20. *(A Budapesti Napló tudósitójának távirata.) Esti forgalom:* 4%-os magyar aranyjáradék —.—. Magyar koronajáradék 98.60. Osztrák hitelrészvény 211.50. Osztrák-magyar államvasut 142.90. Déli vasut 17.50. Északnyugati vasut —.—. Elbavölgyi vasut —.—. Orosz bankjegy készpénz 216.50. Busentiehradi —.—. Orosz bankjegy —.—. (Ultimo.) Lombard —.—.

Páris, november 20. *(Zárlat.)* Osztrák-magyar államvasut —.—. Uj török konzol 88.17. Egyptomi járadék 106.40. Osztrák Länderbank 467.—. Párisi bankrészvény 1127. 3%-os francia járadék 98.12. 4% spanyol járadék 90.60. román kölcsön —.—. Görög kölcsön 215.25. Váltó Olaszországra % ⅛ pari. Váltó Amsterdamra 206.68. Váltó Brüsszelre % 7/32. De Beers 516.50. Chartered 60.50. 5% bolgár kötelezvény 421.—. Magyar aranyjáradék 102.25. Déli vasut —.—. Váltó Londonra 251.90. Osztrák aranyjáradék 102.70. Török sorsjegy 140.50. Meridional vasut 686.—. 4% olasz járadék 103.95 Ottomanbank 596 — 3½%-os francia járadék —.—. Osztrák földhitelintézet 1302. Déli vasuti elsőbbségi kötvény 326.—. 4%-os 1896. román kölcsön —.—. Dohányrészvény 377.—. Váltó Bécsre 104.—. Váltó német piacokra 121.87. Rio 12.18. East Rand 181.50. Randfontein 64.55. Magyar Jelzálogbank 587.—. Az irányzat nyugodt.

Frankfurt, november 20. *(Zárlat.)* 4·2%-os papirjáradék —.—. 4%-os osztrák aranyjáradék 102.90. 4%-os magyar aranyjáradék 100.—. Osztrák hitelrészvény 211.90. Osztrák-magyar államvasut 143.10. Északnyugati vasut —.—. Rustiehradi vasut —.—. Londoni váltóár 204.30. Bécsi bankegyesület 128.40 Villamos részvény 141.— 3%-os magyar aranykölcsön 86.20. 4·2%-os ezüstjáradék 101.10. Osztrák koronajáradék 100.90. Magyar koronajáradék 98.70. Osztrák-magyar bank 117.40. Déli vasut részvény 17.60. Elbavölgyi vasut —.—. Bécsi váltóár 852.83. Párisi váltóár 811.56. Unio bankrészvény —.—. Alpesi bányarészvény —.—. Az irányzat szilárd.

Frankfurt, november 20. *(A Budapesti Napló tudósitójának távirata.)* Arfolyamok jannárra. *Esti forgalom* Osztrák hitelrészvény 211.50 Német bank 220.80. Disconto 196.60. Berlini kereskedelmi bank 165.50 Geisenkircheni 212.50. Harpeni 203.80. Laura-kohó 238.50. Olasz járadék —.—. Hilbernia 209.10. Az irányzat gyenge.

Hamburg, november 20 *(Zárlat.)* 4·2%-os ezüstjáradék 100.90. 1860-os sorsjegy 155.20. Déli vasut 17.50. 4%-os Osztrák aranyjáradék 102.60. Osztrák hitelrészvény 211.45. Osztrák-magyar államvasut 142.70. Olasz járadék 103.50. 4%-os magyar aranyjáradék 102.—. Az irányzat nyugodt.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

November 20. A sertésüzlet irányzata: változatlan.

A) *Hizott sertések ára*: I. A) Magyar elsőrendü. Öreg nehéz (páronkint 400 kilogrammon felüli sulyban 110—112 fillérig. Öreg közép (páronkint 300—340 kilogrammig terjedő sulyban) ——— fillérig. Fiatal nehéz (páronkint 320 kilogrammon felüli sulyban) 117—118 fillérig. Fiatal közép páronkint 251—320 kilogrammig terjedő sulyban) 116——117 fillérig. Fiatal könnyü (páronkint 250 kilogrammig terjedő sulyban) ——— fillérig. — II. Magyar szedett: Nehéz (páronkint 220 kilogrammon felüli sulyban) ——— fillérig. Közép (páronkint 240—260 kilogramm sulyban) ——— fillérig. Könnyü (páronkint 240 kilogrammig terjedő sulyban) ——— fillérig. — III. Romániai: Nehéz (páronkint 320 kilogrammon felüli sulyban) ——— fillérig. Közép (páronkint 250—320 kilogrammig terjedő sulyban ——— fillérig. Könnyü (páronkint 250 kilogrammig terjedő sulyban) ——— fillérig. IV. Romániai eredeti (Stachl): Nehéz (páronkint 240 kilogrammig terjedő sulyban) ——— fillérig. Könnyü (páronkint 240 kilogrammig terjedő sulyban) ——— fillérig. — V. Szerbiai: Nehéz (páronkint 260 kilogrammon felüli sulyban) 116——117 fillérig. Közép (páronkint 240—260 kilogrammig terjedő sulyban) 115——116 fillérig. Könnyü (páronkint 240 kilogrammig terjedő sulyban) 114——115 fillérig.

Sorszámok 1903. november 18. napján volt készlet 30.826 darab. — 1903. november 19. napján felhajtatott 1264 darab. — 1903. november 19. napján elszállittatott 824 darab, 1903. november hó 20. napjára maradt készletben 31.266 darab.

Kivonat a hivatalos lapból.

— November 20. —

Kinevezés. A pénzügyminiszter a lugosi pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőséghez Ballo Gábor rendelkezés alatti volt vármegyei alszámvevőt pénzügyi számellenőrré ideiglenes minőségben, Göts Miklós díjtalan pénzügyi számgyakornokot ideiglenes minőségű segélydijas pénzügyi számgyakornokká a dohányjövedéki központi igazgatóság mellé rendelt számvevőséghez, Horváth János, Bajkó András és Nejedlo Ferenc bányászati akadémiát végzett hallgatókat ideiglenes minőségben bányagyakornokká; — a kassai itélőtábla elnöke dr. Propper József ügyvédjelöltet a kassai itélőtábla kerületében díjtalan joggyakornokká kinevezte.

Biróságok köréből. A kaposvári törvényszék elnöke közzéteszi, hogy a kaposvári törvényszéknél szervezett esküdtbiróság elnökéül az 1904. év tartamára Kisfaludy Ákos törvényszéki biró, helyettesül pedig dr. Horkay Sándor törvényszéki biró jelöltetett ki.

Napirend.

Naptár: Szombat, november 21. — Római-katholikus: B. A. bemut. — Protestáns: Jolán. — Görög-orosz: (november 8.) Mihály. — Zsidó: Kislev. 2, S. Toldoth. — Nap kél: 6 óra 59 perckor. — Nyugszik: 4 órakor. — Hold kél: 8 óra 43 perckor reggel. — Nyugszik: 6 óra 8 perckor este.

A miniszterek nem fogadnak.

A képviselőház háznagya fogad délelőtt 11 órától 12-ig.

A Mücsarnok téli tárlata nyitva 9 órától 4-ig 1 korona belépődíj mellett.

Ferenczy Károly képkiállítása a Nemzeti Szalonban nyitva egész nap. Belépődíj 1 korona.

Nemzeti Muzeum. Képtár. Nyitva van d. e. 9 órától délután 1 óráig.

A földtani intézet muzeuma a Stefánia-uton nyitva délelőtt 10 órától 1-ig. Belépődíj 1 korona.

Akadémiai könyvtár nyitva 3—7-ig.

Muzeumi könyvtár nyitva délelőtt 9 órától 1-ig.

Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9 órától 12-ig és 3 órától 8-ig.

A fővárosi könyvtár (Károly-körut 28.) mindennap nyitva van, köznapokon délelőtt 9—1-ig, vasár- és ünnepnapokon 9—12-ig.

Az aquincumi ásatások és muzeum. Megtekinthetők egész nap III. ker. Ó-Buda, Külső-Szent-Endrei-ut. Helyiérdekű vasut a Pálffy-térről.

Magyar Kereskedelmi Muzeum. Igazgatóság, kereskedelmi szakkönyvtára, tudakozó-osztálya és keleti mintatára V. kerület Váczi-körut 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. Hazai termékek állandó kiállítása és kereskedelemtörténeti gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben az üzletvezetőség árusításokat is eszközöl) a városligeti iparcsarnokban (vasár és ünnepnapokon is) nyitva délelőtt 9 órától 2 óráig és délután fél 3 órától fél 6 óráig. A külföld kirendeltségek központi üzletvezetősége (Magyar kereskedelem részvénytársaság) V., Váczi-körut 32. szám alatt.

Időjelzés.

— *Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése.* —

Budapest, november 20.

Hazánkban aránylag magas hőmérséklet mellett, tulnyomóan borus és Eszakon meg Nyugaton esős idő uralkodik. Az Alföldön és Erdélyben eső elvétve fordult elő. Budapesten és Fiumében zivatar volt.

A nyugati és keleti maximum közé észak felől mély depresszió ékelődött, a földközi depresszió pedig gyengébb lett.

Európában az idő jobbára borult. Jelentékeny esők voltak Ausztriában, Olaszországban és a Balkánon. A hőmérséklet változása lényegtelen.

Kilátás: Lényegtelen hőváltozással, tulnyomóan borus vagy ködös idő várható, helyenkint csapadékkal.

Vizállás.

		Nov. 20. m é t e r	Nov. 19. m é t e r
Inn	Schärding	0.8	0.92
Duna	Passau	2.09	2.03
"	Linz	0.66	0.67
"	Bécs	0.52	0.60
"	Pozsony	1.66	0.68
"	Komárom	2.60	2.44
"	Budapest	1.92	1.5
"	Paks	1.35	1.0
"	Mohács	2.10	1.94
"	Gombos	2.33	2.41
"	Ujvidék	1.63	1.71
"	Pancsova	0.62	0.68
"	Orsova	1.22	1.28
Morva	Magyarfalva	2.9	1.63
Vág	Zsolna	1.42	0.40
"	Trencsén	1.3	1.18
"	Szered	1.93	0.82
Rába	Sz.-Gotthárd	1.14	0.10
"	Sárvár	1.20	0.46
"	Győr	2.31	2.14
Dráva	Péttau	1.75	1.82
"	Zákány	0.98	0.68
"	Barcs	1.66	0.81
"	Eszék	1.70	1.10
Mura	M.-Szerdah.	1.80	0.70
Száva	Zágráb	2.76	1.36
"	Szisszek	0.10	0.03
"	Mitrovica	1.03	1.57
Szamos	Deés	0.28	1.98
"	Szatmár	0.14	1.18
Kraszna	N.-Majtény	0.40	1.93
Latorca	Munkács	0.22	1.20
Laborca	Homonna	0.38	0.—
Ung	Ungvár	0.30	0.00

		Nov. 20. m é t e r	Nov. 19. m é t e r
Tisza	M.-Sziget	0.25	0.31
"	Tekeháza	0.47	0.34
"	V.-Namény	0.86	1.08
"	Tokaj	0.60	0.60
"	Tisza-Füred	0.76	0.76
"	Szolnok	0.93	0.92
"	Csongrád	1.52	1.50
"	Szeged	0.98	1.97
"	Török-Becse	0.78	0.76
"	Titel	1.22	1.17
Ondova	Bártfa	0.34	0.35
Topolya	Hodór	0.75	1.90
Bodrog	Zemplén	0.70	0.—
Sajó	Zsolca	1.44	1.41
Hernád	H.-Németi	0.08	0.—
Beretlyó	Margita	0.20	0.26
"	B.-Ujfalu	0.22	0.35
Körös	Csucsa	0.05	0.05
"	N.-Várad	0.10	0.97
"	Belényes	0.05	0.10
"	Tenke	0.12	0.02
"	Gurahonc	0.25	0.22
"	Borosjenő	0.26	0.22
"	Békés	0.12	0.18
"	Gyoma	0.05	0.42
Maros	Gy.-Fehérvár	0.81	0.38
"	Branyiczka	0.02	0.06
"	Soborsin	0.—	0.—
"	Arad	1.88	1.86
"	Makó	0.55	0.54
Temes	K.-Kostély	0.20	0.10
Béga	Kiszető	0.42	0.46
"	Temesvár	0.81	0.81
"	Becskerek	0.65	0.61

Lucca a likőrök királya az előkelőség kedvence!

Lucca kapható csak is elsőrangu üzletekben és kávéházakban

Lucca-TÁRSASÁG, Hamburgban.

Vezérképviselőség Magyarország részére:

Hirsch és Perl gyarmatáru-ügynökség

Budapest, V. Szabadság-tér 6. Telefon 36-60.

Nagybani főelárusító: **Brázay Kálmán** Budapest.

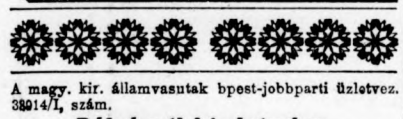

A magy. kir. államvasutak bpest-jobbparti üzletvez. 38914/I, szám.

Pályázati hirdetmény.

A m. kir. államvasutak budapest-jobbparti üzletvezetősége a keleti pályaudvaron levő olajgázgyárban a gáz előállítására felhasznált gázolajból az 1904. évi februárius hó 1-től számitandó egy-esetleg kedvező árak elérése esetén három illetve öt éven át termelendő szénköneget (Kohlenwasserstoff) eladni szándékozván, erre ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

Az egy-egy évi termelés mintegy 500 méterm. Minthogy azonban ezen mennyiség csak megközelitő előirányzatot képez s a tényleg termelendő s eladásra kerülő teljes mennyiség kisebb, vagy nagyobb is lehet, ennélfogva köteles leend a vevő a tényleg termelendő s eladásra kerülő teljes mennyiséget az általa felajánlott egységár mellett átvenni. Az eladásra kerülő szénkéneg időnkénti felhivásunkra, a vételárnak előzetes lefizetése mellett bérmentve a keleti pályaudvarban levő szertárban és pedig a vevő saját vashordóiban veendő át, miért is ezen hordókból ott megfelelő készletet köteles tartani. A rendelkezésre bocsájtott szénköneg a felhivástól számitott öt nap alatt okvetlen átveendő és a szertár területéről eltávolitandó.

Az ajánlatban az ajánlati ár számokkal és szóval is kiteendő. Javitásoknak és vakarásoknak az ajánlatban előfordulniok nem szabad.

Meg van engedve végre egy esetleg két, három vagy öt egymásután következő évre is ajánlatot tenni, az ajánlatban azonban világosan kiteendő, hogy hány évre szól az ajánlat.

Felhivatnak tehát e pályázni szándékozók, hogy ide vonatkozó ajánlatukat egy koronás magyar okmánybélyeggel ellátva a következő cim felirattal:

„Ajánlat szénköneg megvételére 38914/1903. sz.-hoz" a budapest jobbparti üzletvezetőség általános osztályához (Budapest, VIII. ker., külső Kerepesi-ut 2. szám) folyó évi december hó 18-án déli 12 óráig benyujtsák.

Bánatpénzképen az ajánlott értékneknek 5%-a az ajánlat benyujtását megelőző napon déli 12 óráig a bpest-jobbparti üzletvezetőség gyüjtőpénztáránál készpénzben vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban leteendő. A bánatpénz letétele az ajánlatban megemlitendő ugyan, de a letéti jegy nem csatolandó az ajánlathoz.

Bánatpénz nélkül, to ábbá a kitüzött határidőn tul, vagy táviratilag tett, avagy a fenti feltételektől eltérő ajántatok figyelembe nem vétetnek. Az ajánló a jelen hirdetésben fel nem sorolt feltételekre nézve a m. kir. államvasutaknak az ócska anyagok eladása iránt 12229/96. sz. alatt fennálló általános feltételeket kötelezőnek ismeri el, miért is ezen feltételeknek elfogadása az ajánlatban világosan kiteendő.

Ezen feltételek igazgatóságunk nyomtatványtárában (Budapest, Andrásssy-ut 75. sz.) 50 fillétért megvehetők, vagy az elküldési költség beküldése mellett pósta utján megküldetnek.

Egyébként a m. kir. államvasutak jobbparti üzletvezetősége fenntartja magának a jogot, hogy az ajánlatok között, tekintet nélkül az ajánlati árakra, szabaden választhasson vagy, hogy az eladástól eltekinthessen és ajánlattevőket elutasithassa.

Ajánlattevő az ajánlat el, vagy el nem fogadásának elhatározásáig ajánlatával szóban maradni tartozik és ezt nem vonhatja vissza.

Budapest, 1903. november hókan.

(Utánnyomás nem dijazt.) Az üzletvezetőség.

Nincs többé **székrekedés** megszünteti azt az és Raktár: **Bécs, XVIII., Ladenburggasse 46.** Prospectus ingyen. Próbarendelés 12 drb 5 K. bérm. utánvétel. **huss-kalácsom.**

Gummi

és hajhólyag-óvó különlegességek, valódi francia gyártmány, eredeti párisi csomagolásban! Orvosilag ajánlva, feltétlen biztos és ártalmatlan! Arak koronaértékben: Tucatonként: 2, 4, 6, 8, 10, 12.

Ered. amerikai ujdonság! „Newerrip". Felülmulhatatlan! Ruganyos! Elvitázhatatlanul a jelenkor legjobb óvszere!!!

Bouts-americans. tucatonkinté **6, 8, 10.**

Női óvszer „Pessarium occlusivum" Mensinga tanár szerint, orvosi rendeletre adatik ki. Ára 3—5 korona. Valódi francia óvó biztonsági szivacskák (safety-sponges) ára tucatonkint 6—12 korona.

Uj! „Auto Vaginal Spray"! a legbiztosabb és legkényelmesebb női különlegesség, ára kor. 15.— Uj!

Diana-öv (havibaj-kötő) haskötők.

Gummi görcsér-harisnyák, fecskendők, irrigátorok, bidets, szobatürszékek stb., a legolcsóbb árak mellett.

Figyelemreméltó!! Legujabb cs. és kir. szab. Keleti-féle sérvkötő, pneumatikus gummi-nyomlappal, a legtökéletesebb ezen nemben! Legujabb képes árjegyzékeket, zárt boritékban, titoktartás mellett küld:

KELETI J. orvos-sebészi mü- és kötszergyár. Alapitva 1878.

Budapest, IV., Koronaherceg-u. 17.

A hirdetésre hivatkozók gummiáru rendeléseknél 20 százalék árkedvezményben részesülnek!

Legszebb Legjobb Legolcsóbb

PAPlan **PAP**lan **PAP**lan

	Ft		fr
1 Szeszbajtaszó vaszy 3 db kivehető mairacal	— — 70.—	1 szőll sodrony ágybetét	5.—
1 rouge paplan	— — 1.80	1 bengerfü mairso	— — 4.50
1 " " prima	— — 2.30	1 afrique "	— — 5.—
1 " " cschmir paplan	— — 3.40	1 lószőr "	— — 12.—
1 satin "	— — 3.80	1 ablak köper függöny	— 8.—
1 atlasz cschmir	— — 4.80	1 " tunis "	— 1.50
1 selyem atlasz paplan	— — 6.50	1 " gyapju "	— 4.50
1 fodros selyem atl. papl.	13.50	2 ágy, 1 asztalterítő bouret	5.50
1 jó vászon paplan lepedő	2.—	2 " 1 " gyapju	12.—
1 " " ágy "	1.30	1 nagy szobaszőnyeg	— 2.50
1 finom ágytakaró pokróc	2.50	1 ágyalátét L "	— — 5.90
1 gyapju " "	5.50	1 tapeszty ágyalátét	— — 0.85
1 jó lópokróc	— — — 1.80	1 tapeszty ágyalátét	— — 1.50
1 téli pokróc	— — — 4.60	1 mir. jó futószőnyeg	—.40
1 szép fali szőnyeg	— — 7.60	1 " " mintázott	— — —.75

GICHNER JANOS

paplan- mairso és kárpitosáru gyáros, szőnyeg, függöny, vaszbutor stb. nagy raktára

Budapest, VII., Erzsébet-körut 20.

Árjegyzékot kivánatra ingyen és bérmentve küldök. Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek, nem tetsző áruk kicseréltetnek, vagy a pénz visszadatik.

GUMMI

ÓVSZEREK

Általánosan elismerve a legjobb francia gyártmány.

Gummi 12 darab finom minőségü kisebb **60** kr. és **90** kr.
Gummi 12 „ „ „ nagyobb **80** kr. és **1** frt.
Gummi 12 „ legfinomabb kisebb **1** frt **30** kr. és **2** frt.
Gummi 12 „ „ nagy **1** frt **50** kr. és **2** frt **80** kr.
Capot americain rövid **12** darab legfinomabb **2** frt **20** kr.
Hajhólyag 12 darab legfinomab **2.— 2.50. 2.80. 3.50** frt.
Mintagyüjtemény 25 darab legf. összeállitásban **3** frt.
Neverip 12 darab legvékonyabb és legkellemesebb óvszer ... — — — — — — — — **3** frt **50** kr.
Sérvkötő egjobb rugóval darabja **2.—, 2.50, és 4** frt.
Suspensor (heretartó) darabja ... — — **18** kr. **és 40** kr.
Diana-öv (havi baj ellen) drbja **2** frt **40** kr. és **3** frt **20** kr
Irrigátor teljesen felszerelve **1** frt **20** kr. és **1** frt **70** kr.

10 korona megrendelésnél 10% árengedmény.

Bienenstock József és Fia

Budapest, VI., Váczi-körut 47. szám.

(Podmaniczky-utca sarok.)

Acetylen-lámpák.

Kocsi-rud-Spritzbogen-pózna lámpák | **lámpák** | **kerti-udvari-istálló- és kézi- asztali-**

Szőlőpille acetylenlámpa.

Automobil- és kerékpár-acetylenlámpák.

Fájjeli szántásoknál gőzekőkre kiválóan alkalmasak, mert nappali fényt adnak,

BÁRDI JÓZSEF

BUDAPEST,

VI., Gyár-utca 48. sz.

Arjegyzék ingyen.

Kipróbált orvosilag ajánlott

jó szer hólyag- és csőbajoknál és minden oly esetben, hol az orvosok **Santal-olajat, Copaivát, Cubebát ajánlanak** a

SANTAL EGGER

Tiszta keletindiai Santal-olaj-tartalma miatt meglepő gyors és biztos hatásu az ifjuság bántalmainál, az orvosok is kedvelik és rendelik. — 1 üveg ára 3 kor., — a pénz előzetes beküldése után bér mentve 3.40 kor. — Csak a törvényesen védett „tigris-fej" védjegygyel valódi.

Főraktár: **„NÁDOR GYÓGYSZERTÁR"** Budapest, VI., Váczi-körut 17.

Magyar királyi államvasutak. Igazgatóság. 45806. sz. 1903. FIV.

Hirdetmény.

Ezennel közhirré tétetik, hogy a vasuti kocsikban és az állomási helyiségekben elhagyott tárgyak, u. m. bőröndök, takarók, kalapok, nap- és esernyők, fehérneműek botok, napernyők és esernyők stb. az alább felsorolt állomásokon árverezés alkalmával azonnali készpénzfizetés mellett el fognak adatni.

Fiume állom. 1903. novemb. 23-án d. a. 9 órakor.

Budapest keleti p. u. állom. 1903. november 27-én d. e. 9-kor.

Kis-Czell állomáson. 1903. november 30-án d. e. 9-kor.

Budapest, 1903. nov. hóban.

Az igazgatóság.

(Utánnyomás nem dijaztetik.)

A LEGJOBB ÉS LEGELTERJEDTEBB NAPTÁR AZ

Most jelent meg! • ATHENAEUM • Most jelent meg!

Nagy Képes Naptára

Ára 2 kor. **!! az 1904-ik évre. !!** *Ára 2 kor.*

Negyvenötödik évfolyamát járja ez a bőséges tartalmu, *mindeneket érdeklő*, kitünően szerkesztett **Nagy Képes Naptár**, amelynek minden sora érdekes és szükséges tudnivalót mond.

A pontos, **hivatalos adatok nyomán** szerkesztett részletes **Tiszti Cimtár-on** kivül **tartalmából** a következőket emeljük ki: *Bélyegilleték. Csillagászati naptár*, jegyzéklapokkal. *Nevezetes korszakok és korszámitások. Törvénykezési szünnapok. Országos házak. Az uralkodóház. Az elmult év összes eseményei. A közélet halottai. A külföld eseményei.* Gazdag tartalmu *ismeretterjesztő* rész. *Szépirodalmi részét* a legjobb irók szolgáltatták. A legtöbb közlemény mellé *gyönyörü képek* illeszkednek.

Közhasználati részében a kitünően tájékoztató *Bpesti Kalauz. Sorsolási értesitő. Posta- és távirda árszabály. Tudnivalók a postatakarékpénztárról. Bérkocsi szabályrendelet. Külföldi uralkodók jegyzéke. Betürendes névnapjegyzék. Kivonat a törvénykezési bélyeg- és illeték-szabályokból. Ércpénz-, utmérték- és időösszehasonlitó táblázat.*

A „Nagy Képes Naptár" tartós kemény kötésben **2 koronáért** megrendelhető minden hazai könyvkereskedésben

és a kiadó

„ATHENAEUM" IRODALMI ÉS NYOMDAI R.-T.

könyvkiadóhivatalában. (Budapest, VII., Kerepesi-út 54. sz.)

Szinházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHAZ.

Szombat, 1903. november hó 21-én.

Carmen.

Opera 4 felv. Zenéjét szerzette Bizet. Szövegét irták Meilhac és Halévy L. Forditotta Ábrányi Emil.

Személyek:

Don José	Bochnicsek	Lilas Pastia	Jaszniger
Escamillo	Takáts	Carmen	Szamosi
Dancaire	Váradi	Micaela	Kann M
Remendado	Kiss	Frasquita	Berts M.
Zuniga	Kornai	Mercedes	Payer M.
Morales	Mihályi		

Kezdete 7 órakor.

NEMZETI SZINHAZ.

Szombat, 1903. november hó 21-én.

Az üzlet — üzlet.

Szinmü 3 felvonásban. Irta Octave Mirbeau. Forditotta Molnár Ferenc.

Személyek:

Lechat	Gál	Xavier Léchat	Náday B.
Lechatné	Helvey	Fontenelle	Molnár
Germaine	Márkus	Gruggh	Horváth
De Porcolet	Náday F.	Rhing	Rózsahegyi
Lucien Garraud	Mihályfi	Főkertész	Gabányi

Kezdete 7 órakor.

VIGSZINHAZ.

Szombat, 1903. november hó 21-én.

A csodagyermek.

Bohózat 3 felvonásban. Irták Gavault és Charvay. Forditotta Molnár Ferenc.

Személyek:

Elise	Varsányi	Paradeux	Fenyvesi
Georges	Góth	Irén	Tanay
Croche	Hegedüs	Lansquenet	Vendrei
Berthe	Haraszthy	Hernani	Tapolczai
Langrune-né	Gazsi M.	Marguerite	Kész
Lescalopier	Szerémy	Suzanne	Varga

Kezdete 7½ órakor.

NÉPSZINHAZ.

Szombat, 1903. november hó 21-én.

A vándorlegény.

Nagy operett 3 felvonásban. Irták West és Schnitzer. Ford. Faragó Jenő. Zenéjét szerzé Eysler Ödön.

Személyek:

Fülöp herceg	Hegyi	Ősepü	Kiss M.
Lola hercegnő	T. Harmat	Libuska	Kecsányi
Nikel	Delli	Apró	Ujvári
Oleander	Láng	Reszkető	Nagy
Straubinger	Kovács	Kancsos	Irsai
Oculi	Komlósi	Bonifácz	Pázmán

Kezdete 7 órakor.

MAGYAR SZINHAZ.

Szombat, 1903. november hó 21-én.

A kis kofa.

Nagy operett 3 felvonásban. Irta Falk Richárd. Zenéjét szerzette Sztojanovits Jenő.

Személyek:

Frine	Keleti	Ibisz	Kornai
Hipperidesz	Ráthonyi	Terpisz	Sziklai
Praksziteles	Szabó	Az arkón	Fenyéri

Kezdete 7½ órakor.

KIRALY-SZINHAZ.

Szombat, 1903. november hó 21-én.

Aranyvirág.

Operett 3 felvonásban. Irta Martos Ferenc. Zenéjét szerzette Huszka Jenő.

Személyek:

Potyoviev	Gyöngyi	Carina	Hidvéghy
Beppo	Vécsei	Stone Ellen	Csatai
Silvio	Csiszér	Gauld Harry	Ferenczy
Carló	Torma	Egy ifju	Gabányi
Aranyvirág	Fedák	Meridon Lise	Baracsi
Tina	Csatai J.	Diaz Diana	Szentgyörgyi
Lola	Sátori	Fogadós	Körmendi

Kezdete 7½ órakor.

URANIA SZINHAZ.

Szombat, 1903. november hó 21-én.

Az éjféli nap országa.

Kezdete 7½ órakor.

KISFALUDY SZINHAZ.

Szombat, 1903. november hó 21-én.

A jezsuita.

Dráma 4 felvonásban. Irta Pey Ordeix Segismundo.

Kezdete 7½ órakor.

VÁRSZINHAZ.

Szombat, 1903. november hó 21-én.

Az attaché.

Vigjáték 4 felvonásban. Irta: Meilhac. Forditotta: Knyaskó L.

Személyek:

Scharpf báró	Ujházi	Estilac	Hetényi
A neje	Dömjén	Frondville	Gyenes
Prachs gróf	Császár	Maceray	Szőke
Madeleine	Lánczy	Feigel titkár	Vizvári
Meré Lucien	Pálfi	Ramsay	Latabár

Kezdete 7 órakor.

Schmidt M.

sz jnyártó, nyerges és böröndös

Budapest, VIII., Kerepesi-ut 25. sz.

Ajánlja saját gyártmányu **kocsizó és lovagló-szerszámjait, mindennemü utazóbröndök, pénz, szivar- és cigaretta stb. tárcáit.** Megrendelések és javitások pontosan és jutányosan eszközöltetnek. Arjegyzék bérmentve.

Nevelőnőket német, francia nyelv és zongora ismerettel, német és francia bonnokat, gyermekkerésznőket, nevelőket, korrepetitorokat legliekiismeretesebben ajánl és helyez **Lapidesz József** elhelyező irodája **VII., Károly-körut 17, II. em. 23, Orczy-féle ház.**

Hétfőn, november hó 23-án, este hét és fél órakor a főv. vigadó nagytermében

BONCI

Alessandro

2-ik és bucsu dalestélye.

Jegyek à 10, 8, 6, 4 és bemenet 2 korona, a „Harmonia" zenemükereskedésben kaphatók.

Péntek, november 27-én este hét és fél órakor a főv. vigadó nagytermében

Vecsey Ferenc

hegedűművész hangversenye

Jegyek à 10, 8, 6, 4 és 2 koronáért a „Harmonia" zenemü és zongorakereskedésben Váci-utca 20 kaphatók.

Csütörtök, december 3-án, este hét és fél órakor a Royal-szálló termében

Schumann-Heink

Ernestine dalestélye.

Jegyek à 10, 8, 6 és 4 koronáért a „Harmonia" zenemü- és zongorakereskedésben, Váczi-utca 20. kaphatók.

FŐVÁROSI ORFEUM

VI., Nagymező-utca 17.

Ma először

Könnyü lovasság

nagy kiállitásos operette **Suppé**-tól.

továbbá

A két igazgató

és

a kitünő, kacagtató müsor.

A télikertben reggeli 5 órái **Vörös Elek** cigányzenekara hangversenyes.

FOGAK

egyesek ugyszintén **teljes fogsorok szájpadlás nélkül, rágáshoz** használható 10 évi jótállás mellett. Tanitók, hivatalnokok és hadseregnek **40%**-kal olcsóbban.

Fogműtétek, gyökérhuzás fájdalom nélkül.

KOOS M.

cs. és kir. szab. müfogterem

Budapest, Kerepesi-ut 34. sz.,

a Rókus-kórházzal szemben.

Koruti Fürdő és Gőzmosó

Gőz- és porcellán-kádfürdők, fedett téliuszoda hidegviz-gyógyintézet, villamos fürdők, izzasztóés soványitó-kurák.

Erzsébet-körut 51. A gőzmosóda gyorsan és pontosan teljesiti megbizásait

Az Országos Takarék- és Hitelszövetkezet

VII., Erzsébet-körut 29.

1904. évi január hó elsején megnyitja V. évtársulatát. Az intézet előnyös visszafizetési feltételek és **jutányos kamatláb** mellett **már jelenleg felvesz levonás nélkül kölcsönöket,** melyeknek visszafizetése csak január elsején kezdődik.

Személy- és tárcahitel

10%-os törlesztés mellett. — Kölcsönbeadványok leggyorsabban eszközöltetnek.

Az igazgatóság.

Az ATHENAEUM r.-t. kiadásában megjelent:

HÁZASSÁGI PEREK ÉS ELJÁRÁS HÁZASSÁGI PEREKBEN.

Irta: KNORR LAJOS

ügyvéd, ny. táblai biró, stb.

E könyv egybefoglalja a házassági perekre vonatkozó összes jogszabályokat ugy, hogy annak nemcsak a szakember, hanem a perlekedő házasfelek is hasznát vehetik.

Ára angol vászonkötésben 2 korona.

Kapható az ATHENAEUM r.-társulatnál (Bpest, VII. ker., Kerepesi-út 54.) és minden hazai könyvkereskedésben.

BUTOROK

divánok, matracok, függőlámpák, ingaórák, legjutányosabb árban

részletfizetésre is

kaphatók

Náthán Ignácnál,

Budapest, VIII., József-körut 26.

Zenekedvelők figyelmébe!

A közelmultban nagy sikert aratott

Tarka Szinpad

1. szám:

„Van-e tehetségem", Couplet. Szövegét irta: Pásztor Árpád. Zenéjét szerzette Máder Raoul. Ára 2 kor.

2. szám:

„Vén kocsis dala". Szövegét irta: Heltai Jenő. Zenéjét szerzette Tarnay Alajos ... ... Ára 3 kor.

3. szám:

„A diófa románca". Szövegét irta: Molnár Ferenc. Zenéjét szerzette: Konti Józs. Ára ... ... 1.50 kor.

Az Uránia tudományos szinház müsordarabja.

Magyar lant. Irták: Sztojanovics Jenő és Kőrösi László. Karszó amból álló dalgyüjtemény. Karszólam ... ... 75 fill. Zenekisérettel ... 5 kor.

Daloskönyvek.

Ezüst hárfa. Erődi Ernőtől. I. rész. Egy és kétszólamu dalok 1 kor. 60 fillér, II. rész két, három és négyszólamu dalok 3.50 kor.

Arany lant. Harrach Józseftől. 3 részben. 3.60 korona. Zenekisérettel 2 részben ... ... 3.60 kor.

Magyar Arion. Harrach J.-től 1. rész. 4 füz., más-más hangra, ára egy füzetnek 1 kor. II. rész, 4. füzet, más-más hangra, egy füzet ára 1.30 kor., zenekisérettel: 2 részben ára ... ... 5 kor.

Emke daloskönyv. Deák Gerőtől. I. rész. Egy- és kétszólamu dalok, ára 1.60 kor., II. rész három és négyszólamu dalok, ára 2.40 kor., III. rész, négyszólamu férfikarok gyüjteménye ára 2.70 K.

Kapható minden könyvkereskedésben, vagy a kiadónál, **Lampel R. (Wodianer F. és Fiai)** cs. és kir. udvari könyvkereskedésében Budapest, VI., Andrássy-ut 21.

A legjobb bizonyitéka.

Meg nem felelőért a pénz visszaadatik.

Matróz-öltöny . . . . 12 K
Fiu-ulster . . . . . 18 K
Fiu-öltöny mellénynyel 17 K
Angol Veluet-öltöny . 18 K

Minden tiszta gyapju, Rothberger Jakab cs. és kir. udv. szállitó. Budapest, Váczi-utca 6. Szombaton este az üzlet 9 óráig nyitva.

Dr. Kovács Kézpasztája

csakis félhold alaku védjegyével valódi, 3 nap alatt minden kézet gyönyörüvé és fehérré varázsol. Egy tégely ára 1.20 K. Hozzávaló szappan 1 K.

International szőrvesztő

néhányszori használat után az arcról és kézről a szőrt észrevétlenül eltávolitja. Egy üveg-tégely ára 6 korona. — Főraktár:

Dr. Kovács Ernő gyógyszertára

Budapest, VI., Gyár-utca 17. szám. Megjelent a „Toilett-titkok" kivánatra ingyen és bérmentve.

Hogy kell hegedülni!

Egészen a virtuozitásig hogy kell tanitani? Erre oktat: A hegedüjáték és a tanitási módszere (Methodika). Irta: Bloch József zenekadémiai tanár. — A 296 fejezete 75 abrával és 550 hangjegypéldával 3 részre oszlik: I. Történelmi, II. Gyakorlati, III. Zenelméleti rész. Ára 4 korona.

Kún László ujabb munkái:

1. Ocskai brigadéros teljes zenéje, kurucdalok és köztük a hires szerenád is, ára 3 korona.
2. Rodostó összes pompás fülbemászó zenészámai, ára 3 K.
3. Tudós professor Hafivnni pompás két dala, köztük a hiressá vált Jer ölembe cimü dal, ára 1 korona 60 fillér.

Kurucdalok teljes gyüjteménye szöveggel zongorára remek letétben, átirta Huber Sándor, ára 6 korona.

Kurucdalok teljes gyüjteménye hegedűre, átirta Bloch József, a zongorakiadáshoz kiséretnek alkalmazkodik, ára 4 K.

Fülbemászó, a legujabb és legszebb

101 uj magyar népdal, melyet zongora énekkel Huber Sándor átirt. Fölülmuljа az összes eddig megjelenteket. ára 3 korona.

101 uj népdal, brilláns letétben hegedűre Bloch József tanártól, ára 3 korona.

101 uj népdal második hegedűre átirta Bloch József, mint kisérő második szólam ára 3 korona. A hegedűtiratok a zongorakiadványhoz alkalmazkodnak és kiséretében eljátszhatók.

101 kedvelt népdal magyaros modorban cimbalomra alkalmazta Allaga Géza, ára 4 korona.

20 füzet magyar népdáltárnak a. 1 kor. 60 fill., cimbalomra Allaga Gézától, minden füzetben 5—7 népdal gazdagabb modoru változatokkal, ugy, hogy közepes cimbalmazó hatásosan előadhatja.

Szulamit népszerü zsidó opera legjobb kiadása zongorára, énekkel Beer Sándortól, ára két kötetben, 6 kor. Szulamit cimbalomra Allaga Gézától, 2 kötetben ára 6 kor. Ka ható: könyv- és zeneműkereskedésben

Rozsnyai Károly BUDAPEST, Muzeum-körut 15. szám. Legteljesebb könyvraktár. — Rendszeres teljes zeneműraktár. Árjegyzék ingyen.

Az egyedül létező val. angol

Szépitőszer

a Balassa-féle valódi angol

UGORKATEJ,

mely szennal eltávolit minden szeplőt, májfoltot, pattanást, bőrtatkát, (mitesser) stb. és az arcznak friss üdeséget, fiatalságot kölcsönöz.

1 üveg ára 2 k. Ehhez ugorkaszappan 1 kor., poudre 2 kor.

Főszétküldési hely: **Balassa Kornél** gyógyszertára **Temesvár.**

Kapható minden gyógyszertárban. Főraktár Budapesten: Török József gyógytárában, Király-u. 12 és Andrássy-u. 26.

Saját készitményü

és amerikai tornaeszközök, tenniaz, hálók. lábbtörlők, kókuszszőnyegek, valódi oroszsárcipők, pokrócok, zsákok, ponyvák és fehérruhateritőkötelek megbizható forrása

Seffer Antal

sporteszközök és kötélgyártó ipartelepe

Bpest, IV., Károly-utca hottsz. 12.

(Közp. városház épülete.)

Alapittatott 1878.

Telefon 15—56.

Képes árjegyzék kivánatra bérmentve.

Szinházak heti müsora.

	Magy. kir. Opera.	Nemzeti szinház	Vigszinház	Népszinház	Magyar szinház	Király szinház	Uránia szinház
d. u.	A hugonották	A bor	A csodagyermek	Vándorlegény	A drótostót	Aranyvirág	
Vasárnap este		Az üzlet-üzlet	A csodagyermek	Vándorlegény	A kis kofa	Aranyvirág	Az éjféli nap országa

UJ gyógymód **Kataphorese** UJ gyógymód

IDEG ÉS NEMI

BETEGSÉGEK

radikális gyógyitására legjobban ajánljuk

Dr. MITZGER

kiváló gyógyhatásairól elismert intézetét

Budapest, VI., Teréz-körut 44. I. em.

Tapasztalt gyors és biztos eredmények folytán a honorárium teljes gyógyulás után fizetheto.

DÓCZI M.

BUDAPEST.

Kerepesi-ut 10. sz.

bámulatos olcsó árak mellett

kapható saját készitményü elegáns, csinos, tartós

cipő és csizma.

Női cipő:

	frt
Sárga fűzős v. cugos 2.80, bagariabőrből 3.20, gombos	3.40
Fekete zerge- v. borjubőr, fűzős v. cugos 3.—, gombos...	3.30
Különlegesség, amerikai box fűzős v. cugos 3.50, gomb.	3.60
Tartós orosz- v. szalonlakk fűzős v. cugos 3.50, gombos	3.80
Finom francia sevró fűzős v. cugos 4.20, gombos... ...	4.50
Zerge v. lakk kivágott 1.50, keresztesatios 2.—, regatta	2.50
Fesztó cugos, bőrrel boritva 3.20, oroszlakkal...	3.40
10,000 gyermekcipő posztóból vagy bőrből 20—25 számig	1.—

Férfi cipő:

	frt
Sárga fűz. v. cugos 3.—, bagariabőrből 3.50 gombos	3.80
Legujabb orosz v. szalonlak, fűzős v. cugos 4.20, gombos	4.50
Ujdonság, Derby-bakancs, box-, szalon v. oroszlakkból —	4.80
Elegáns amerikai box-, fűzős v. cugos 4.—, gombos —	4.50
Felünő eleg. francia sevró fűzős v. cugos 4.50 gombos	5.—
Borjubőr sima 3.—, betétes 3.20, fűzős 3.30, bakancs	3.50
Fesztó cipő, bőrrel boritva 3.30, oroszlakk 4.—, hosz. szár.	4.50

Csizma:

	frt
Vizmentes bagariából 7.50, borjubőrből 8.50, vikszesb.	10.—
Halinacsizma, alacsonyan bőrözve 5.—, magasan bőrözve	7.—
Vadászcsizmák halinából 9.—, vizmentes vadászcipők ...	5.—
Fiucsizma, lakk- v. bőrszárral, 5—10 sz-ig 2.20, 11—16-ig	2.50
Orosz galoschni, férfi 1.80, női 1.30, tornacipő gummi t.	1.10

20,000 pár női házicipő, nemez vagy bőrből 65 kr-tól feljebb.

Vidéki rendeléseket utánvéttel pontosan eszközlök

Nem megfelelőt kicserélek. 10 forinton felül bérmentve

Uj árjegyzék és csomagolás ingyen!

"BUTOROK"

minden kivitelben készpénzért vagy **részletfizetésre** olcsó árakban

BERNSTEIN és TÁRSA

cégnél, BUDAPEST, VI., Teréz-körut 19.

Képes árjegyzék 50 fillér ellenében bérmentve.

Titkos betegségek

gyógyitására legjobban ajánlható 26 éven át szerzett kórházi és magánorvosi tapasztalatai alapján

Dr. KAJDACSY

v. cs. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos

Biztos sikerrel rövid idő alatt gyógyit; hugycsőfolyást, hólyagbajt, sebeket, syphilist, bőrbajokat, elgyengült férfierőt, idősebbeknél is electro Massage vagy Psyhropnor által. Önfertőzést és annak utóbajait: ideg- és hátgerincbajt és minden **női bajokat.**

— Rendel: 9 órától 4-ig és este 7—8-ig. —

Budapesten, Kigyó-utca 5.

Clotild-palota (I. emelet).

Átjáró ház. — Lift használat.

Levelekre válaszol, gyógyszerekről gondoskodik.

Levél utján is biztos gyógysiker.

E napokban hagyta el a sajtót:

„Bizalmas Barát"

cimü könyvecske, mely mindennemü férfi- és női nemibajokban kellő utmutatással szolgál. Kapható a szerzőnél: (Dr. Kajdacsy József). Ára csak 1 kor. Vidéki megrendelések 20 fillérrel drágábbak

Elegáns női ruhákat

készitek saját műhelyemben, mérték szerint 15.— és 18.— frtért. A 18 forintos ruhák 2 frt 50 kros divatkelméből készülnek. Elegáns **cibelin-kosztüm**, reformal! és paletó, az őszi és téli divat mintaképe, galérok és greilokkal diszitve 15.— frt és felfebb. **Sikkes őszi paletok fekete** vagy szinben **5.50, 6.50** frt és feljebb. **Divatos ujjak reformszabásban 4.50, 5.50, 6.50, 7.50** és feljebb. **Vidéki megrendeléseket leikiismeretesen eszközlök,** meg nem felelőt kikserélek. Mértékmegadás: felső- és alsóbőség, nyakbőség, ujja hossza, aljhossz elegendő vagy egy jótálló derék beküldése. Kivánatra mintákat küldök. Több ruha biztos megrendelésénél szabászomat mintákkal és divatlapokkal vidékre is küldöm.

BRUCK ZSIGMOND

CSENGERY-UTCA 35. Andrássy-ut 61. sarok.

25%-kal olcsóbb, mint bárhol!

Butor

Elegáns és szigorusan szolidan kidolgozott szalon-, háló-, étkező-, uri- és leányszoba-berendezések a legutolsó divatu fagonban állandóan s meglepő nagy választékban készen raktáron vannak. Szétküldés az ország minden részébe jótállás mellett.

SZABÓ FERENC ÉS TÁRSA

mindennemü divatos lakáshereudezések raktára,

Budapest, Kerepesi-ut 12. szám. (Sip-utca sarkán.)

(Kérjük a cimre pontosan figyelni.)

3.95 frt egy finom metszett üvegkészlet, mely következő 41 darabból áll és p.: 12 drb vizes-, 12 boros-, 6 likőrös-pohár, 1 vizes-, 1 borosüveg, 1 likőrpalack, 1 csemegetál, 6 csemegetányér és 1 gyümölcs-állvány. **Legfinomabb kivitelben** 1 frttal drágább. Meg nem felelő áru visszavétetik, a pénz visszafizettetik. Ládáért 30 kr. számittatik fel. Rendelésnél a vasuti állomás megjelölése **Böhm J., Budapest.** VI., Hunyady-körutik. tér 1. szám.

IDEGEN SZAVAK SZÓTÁRA

Egyuttal a nálunk használatos idegen nyelvü szólás-módok és szállóigék magyarázata.

SZERKESZTI: RADÓ ANTAL.

Ez a munka mintegy **huszezer** idegen szót, szólásmódot és szálloigét tartalmaz, feltüntetve jelentésüket és ahol a helyes kiejtés nehézséget okozhat, a **kiejtés módját** is.

Nélkülözhetetlen segédkönyv minden ujság- és könyv-olvasónak, aki az irodalmunkban hemzsegő idegen szók fölött nem akar csak elsiklani, hanem teljesen tisztában akar lenni értelmükkel is. **Nélkülözhetetlen segédkönyv minden olyan embernek,** aki a nyelvünkön tulságosan elburjánzott sok idegen szo helyett, ahol csak lehet, jó **magyar kifejezést** akar használni, akár beszél, akár ir.

Ez a könyv egyuttal **idézetek tára is,** amenyiben a nálunk idegen nyelven használatos rövidebb idézeteket s ugynevezett szállóigéket is felöleli, nemcsak hü fordításukat adva, hanem rámutatva eredetükre is és ahol kell, bővebben is fejtegetve jelentésöket.

Az éles metszésű, **tiszta** betükkel szépen nyomtatott könyv **diszes kötésben 4 koronáért kapható** minden könyvkereskedésben vagy a kiadóhivatalban

Lampel Róbert (Wodianer F. és Fiai)

cs. és kir. udv. könyvkereskedésében

Budapesten, VI., Andrássy-ut 21. szám.

MAGYAR

orvosi műszertár

Budapest, VII., Kerepesi-ut 32., a Rókus-kórházzal szemben.

Universális sérvkötők! páratlanok a maguk nemében, biztos fekvés, nem okoz nyomást, gummitöltés, kis pelottával a legnagyobb sérv is elzárható. — Tessék prospektust kérni.

Mülábak! Mükezek! müfüzők, haskötők, egyenestartók, támgépek, gummi-harisnyák, jótállás mellett legpontosabban és legolcsóbban készülnek.

Gummi és halhólyag-különleges ségek, valódi francia gyártmány, 2—12 kor-ig tucatja, rövid **Capott ok** 4-tól 10 kor.-ig tucatja, női ó vszer, pess. oclus, orvosi rendeletre, 3—5 kor. darabja. **Diana-öv** hasvibaj-kötelék, 3—7 kor. drbja.

20 kor. megrendelésnél 20% engedmény.

Betegtoló-székek

és az összes betegápolási cikkek nagy választékban kaphatók.

Nagy képes árjegyzékek discreten, ingyen és bérmentve.

A vörös kereszttre ügyeljünk.

Téli

-kabát, városi és utazó-bunda — -gazdasági kabát (szőrme- vagy szőrvelbélessel) -lábzsák, Havelock, Ulster, férfi-, -flu- és gyermek-öltönyök, flu- és -gyermek-felsőkabát, korcsolyakabát.

Eredeti Dán iramszarvasbőr szőrmekabát igen mérsékelt árban kapható

NEUMANN M.

cs. és kir. udvari szállitónál

BUDAPEST, IV., Muzeum-körut 1.

Külön leánykaruha- és méret szerinti osztály.

Szombat este 10 óráig nyitva. Képes árjegyzék ingyen.

GUmmi francia évszerek, 20%-kal olcsóbban mint máshol. Képes árjegyzéket zártan ingyen küld:

RIVÁL

Budapest, VII/1., Ovoda-utca 11.

NÉLKÜLÖZHETETLEN HASZNOS KÖNYVEK,

melyek ugy az ATHENAEUM kiadóhivatalában, mint minden hazai könyvkereskedésben megszerezhetők.

Testgyakorlás.

Beszédes Frigyes. Úszás. Képekkel. Ára ..... 80 f

Orvosi szobagymnasztika. — *Schreber* dr. 59 ábrával. Ára ..... 2 K

Perlekedés.

Jogi tanácsadó. Irta *Fodor S.* Nélkülözhetetlen utmutató mindenféle okiratok megszerkesztésére és a hatóságokkal való érintkezésre. Ára ..... 8 K

Házassági perek és eljárás házassági perekben. Irta *Knorr Lajos.* Ára ..... 2 K

Kézikönyv oskütdtek számára. Irta: *Vámbéry Rusztem.* Ára ..... 2 K

Társasjátékok.

Szomaházy István. Kártya-Codex. *Jókai, Rákosi Jenő és Viktor, Mikszáth, Herczegh, Bródy* és *Ambrus* közreműködésével. Ára ..... 2 K 40 f

A sakkjáték tankönyve. — Kezdők és haladók számára. Irta *Márki István.* Ára ..... 4 K 80 f

Tom-Tit száz kisérlete és produkciója. 2 kötet. Több mint 300 képpel. Egy kötetnek ára ..... 5 K

Vadászat.

A vizsla idomitása. — Irta *Fónagy József.* Függeléke: Beteg ebek gyógyitása. Ára ..... 6 K

Az apróvad vadászata. Irta *Diesel-Mika.* 250 remek képpel. Diszmű. Ára ..... 20 K

Vadászműszótár. Magyar-német és Német-magyar. — Irta egy öreg vadász. Ára fűzve ..... 1 K 60 f

A világhirü porosz szénbriketnek ILSE

a neve, a melynél jobb, olcsóbb és egészségesebb tüzelőt Magyarországon még soha senki nem használt.

Az ILSE porosz szénbriket nem tartalmaz semmiféle összetartó anyagot, hanem csak fiszta szén.

Az ILSE nem fejlesat egészségtelen és büzös gázokat, nem porzik, nem kormoz, nem piszkit, tehát a legideálisabb és legegészségesebb fűtőanyag.

A ki ILSE szénbrikettel fűt, az minden más szénnel szemben harminc százalék megtakaritást ér el, tehát méltán lehet mondani, hogy ez a csodaszén a

legideálisabb és legolcsóbb tüzelő a világon.

1000 darab házhoz szállitva 16 korona.

Megrendelhető

az ILSE szénbriket vezérképviselőségénél

Budapesten, V., Harminead-utca 6.

Telefon 47—20.

Vidéki képviselők fix átvételre kerestetnek.

Ezen specialista legjobban ajánlható szerfelett gazdag tapasztalatai alapján, melyeket a kórház hugyszervi és bujakóros osztályán való működése alatt számos éven át szerzett.

Dr. FABINYI

specialista nemi bajokban emeritált kórházi orvos

gyökeresen és rövid idő alatt gyógyit a rendes foglalkozás megzavarása nélkül mindennemü

titkos betegséget

(hugycsőfolyást, sebeket, syphilist és önfertőzésből támadt idegbajokat).

Meglepő az eredmény FÉRFIUI GYENGESÉGNÉL (IMPOTENTIA) még öregebb egyéneknél is.

Biztos siker folytán honorárium utólag is fizethető.

Levelekre díjbiananl válasz; kivánatra gyógyszerek

Rendelés delelőtt 9—3-ig, este 6—8-ig.

Budapesten, Erzsébet-körut 12. sz.

Félemelet: bejárat a lépcsőnél. Külön váróterem

Szabadalmakat, védjegyeket

és mintavédelmet kieszközölnek:

Bernauer Zsigmond (Dr. Szilasi és Bernauer) VII., Kerepesi-ut 32.	**Kelemen M. István** (Kelemen és Társa) VII., Hotel Royal B.	**Schön Fülöp** (Schön F.) VII., Erzsébet-körut 19.
Bölcskey Pál V., Nádor-utca 34.	**Meller Ernő** VII., Erzsébetkörut 13.	**Dr. Szilasi Jakab** (Dr. Szilasi és Bernauer) VII., Kerepesi-ut 32.
Harsányi Jenő V., Nádor-utca 34.	**Neufeld Armin** VII., József-körut 8.	
Kalmár Jakab (Kalmár J) VII., Kerepesi-ut 44.		

magyar hites szabadalmi ügyvivők testületének tagjai.

Elismert kiváló jó minőségü

saját készitményü férfiruha.

LUKÁCS GYULA férfiszabó, BUDAPEST, IV., Kossuth Lajos-utca 18. (az Udvari-kávéház mellett).

Dus választék fiu- és gyermekruhákban. A szabott ár minden darabon látható.

Mértékszerinti megrendelésekre csakis kiváló jó minőségü — honi és angol szöveteket tartok raktáron. —

Mintákat kivánatra bérmentve küldök.

Vidéki mégrendelések pontosan és leikiismeretesen eszközöltetnek.

Minden szó egyszeri beiktatása nonpareille betűkből **4 fillér. Vastagabb betűkből 8 fillér.**

APRÓ HIRDETÉSEK

A hirdetésekre díjmentesen ad felvilágosítást a kiadóhivatal: **VIII., Kerepesi-út 25. szám.**

Szerkesztőségi telefon-szám: **56—12.** Kiadóhivatali telefon-szám: **54—39.**

Levélbeli tudakozódásra ingyen adunk felvilágosítást, csak a válaszra szükséges bélyeget kell mellékelni. Tudakozódásoknál a hirdetés számát a kiadóhivatallal mindig közölni kell.

Apró hirdetéseket Kerepesi-út 25. sz. alatt (Telefon 54—39.) **központi irodánkban és eredeti nyugta mellett még a következő fiókokban lehet fölvenni:**

Blockner J. hirdetési iroda IV. Sütő-utca 6. szám.

Breuer nővérek dohányözsdéje Teréz-körut 54. szám alatt.

Deutsch Miksáné Andrássy-ut 38.

Eckstein Bernát hirdetési iroda V. ker. Fürdő-utca 4. szám.

Engelmann Mór dohányözsde IV. ker., Kálvin-tér 2. szám.

Franke Pál könyvkereskedése IV., Gróf Cziráky-féle palota, Kossuth Lajos-utca, Kigyó-tér, (Koronahercg-utca sarkán.)

Fischer J. D. hirdetési iroda IV. Gerlóczy-utca 1.

Goldberger A. V. hirdetési iroda IV. ker., Váci-utca 17. szám.

Goldner Józefin Andrássy-ut 50.

Goldgruber Mór könyvkereskedő II. ker., Fő-utca 17. szám.

Groszmann Jágó fiszer- és vegyeskereskedése MISKOLCZ és környéke részére hirdetések felvételi iroda

Haasenstein és Vogler hirdetési iroda V. ker., Dorottya-utca 9. szám.

Jambrikovits dohányözsdéje Kerepesi-ut 50. (Takarékp.épül.)

Kernberg Rozália dohányözsdéje VIII. ker., Muzeum-körut 10.

Leopold Gyula hirdetési irodája VII., Erzsébet-körut 54. I. em.

Mosse Rudolf hirdetési iroda IV., Ferencek-tere 3.

Mezei Antal hirdetési iroda IV. ker., Eskü-ut 9. szám.

Nemetsek A. J. ujság-árusája IV. ker., Petőfi-tér 3. szám.

Ifj. Nagel Ottó könyvkereskedő Muzeum-körut 2. sz. (Nemzeti Szinház bérháza.)

Rohonczi Ilona dohányözsdéje VI., Andrássy-ut 48. szám.

Sikray Samu hirdetési iroda VI. ker., Váci-körut 33. szám.

Sólyom Jakab hirdetési iroda IV. kerület, Ferencek-bazára.

Sopronyi V. dohánynagyárus VIII. ker., Kerepesi-ut 1. szám.

Szántó Mór dohányözsdéje IV., Kecskeméti-utca 14. szám.

Sváb Eliz dohányözsdéje Nagymező-u. 12.

Schwarz József hirdetési iroda V. ker., Marokkói-utca 4. sz.

Schönwald Ferencné dohányözsdéje Ferenc-körut 32. szám.

Schödl Gyula dohányözsde és postagyűjtőhely V. Lipót-körut 8.

Tenczer Gyula hirdetési iroda V. ker., Szervita-tér 8. szám,

Toldi Lajos könyvkereskedése II. ker., Fő-utca 2. szám,

Weitzenfeld Jakab Király-utca 1.

Minden apróhirdetés, melyet itt este 6 órái föladnak, már másnap **megjelenik a Budapesti Naplóban.**

Árva leány

hugomat (izr.) férjhez óhajtom adni, esetleg özvegyemberhez is. Hagyom hivatalnoknő, 540 frt évi fizetése és egy szoba butora van. Csakis komoly, teljes czimmel ellátott levelekre válaszolok. Ajánlatok „Árva leány 26“ jelige alatt a kiadóhivatalba inlézendők.

Lelkem!

Én gondolok rád mindig. Nekem most is az vagy, aki voltál, aki örökké leszel. A sorsom, a lelkem! Valami balsejtelem bant, hogy Te elhidegülsz. Nincs okom, nincs jogom kötelezni bennedet, de olyat érzek, hogy válág előtt vagyunk, hogy kezdet, melybe szivesen tenném, bizva az életemet a más kezében felejtod. Talán elszédít egy nagy ur, talán megcsil valaki az egyéniségével. Pedig nem szerettelek, nem tiesztelt még ugy asszonyt senki, mint én Téged Micuka! 16485

Chrisopras

hirt nem hallok felőled. Hamarabb feljöttesz, semmi hittem volna. Hacsak néhány sort is, de irtál volna, ha akartál volna. Haragszom reád, komolyan mondom. 16487

Egy középkoru

nyugdijképes özvegy uriember, kinek két kiskoru nőnyugemeke van, házasság czéljából szeretne ismeretségei körét az középkoru urnővel esetleg özvegygyel. Levelket **„Komoly férfi“** cim alatt a kiadóhivatalba. 16446

Egy 18 éves

szerény, csendes leány férjhez óhajt menni egy 30—35 éves nyugdijképes hivatalnokhoz. Hozomány: a staffirung, 3 szoba butor és 5—8 ezer korona készpénz. Levél 1718. sz. alatt a kiadóhivatalba küldendő. 2383

KERESLET.

400 korona

és teljes ellátással Gazdasági irnok felvételik, csakis gazdasági tanintézetet végzettek ajánlkozhatnak. Cim a Bpesti Napló kiadóhivatalában. 8147

Gazdatiszt

keresetik nagyobb dohánytermelessel, marh hizlálással, sertés tartással czigbeköttött uradalomban. Teljesen szakértő szorgalmas, törekvő, önálló működésre képesitett erélyes egyének ajánlkozhatnak. Az állás január elején betöltendő. Cim a kiadóhivatalban. 8144

Kerestetik.

Egy II. elemi osztályt végzett tanuló kis leány mellé egy középkoru okleveles tanitónő, ki már hasonló minőségben működött és ugy a kézi munkában, mint runa- és fehérnemű varrásban jártas. Fényképpel ellátott leveleket P. M. jelige alatt a lap kiadójába kérek. 2393

Birtok

megvételre kerestetik készpénz fizetéssel egy 100 hold körüli egy 200—300 holdas és egy 400—500 holdas; azonkivül bérbevételre kerestetik egy 100—200 holdas azonnali és egy 400 holdas tavaszi átvételre. Ajánlatok kéretnek Niemetz Gyula birtokok adásvételi irodájában Budapest, Rökk Szilárd-utca 22. czimezni.

Uradalmi

műkertész **tanoncot keres,** 13—15 éves jobb családból való fiut, ki legalább is 4 polgári osztályt végzett, felvétel egyszerű szerint. Cim a kiadóhivatalban. 6060

Gazdatiszt

1904 február 1-re keresetik ajánlkozóknak a magyar és német nyelvet birnia kell. Cim a kiadóban. 8155

Kerestetik

gazda azonnali belépésre ajánlatok a fizetési igény megjelölésével és bizonyitványmásolatok beküldésével, melyek visszanem küldetnek. Cim a kiadóban. 8153

Intelligens

nő, a magyar nyelvet szóban és irásban tökéletesen birja, ugyszintén a gépirásban is teljesen jártas bármilynemű állást keres. Szives ajánlatok „R. M.“ jeligével a kiadóhivatalba kéretnek, ugyanott a cime is megtudható.

Önálló gazdatiszt

keresetik 1800 holdas gazdaságba ujévre esetleg későbbeni belépésre. Megkivánatik, hogy a könyvvezetésben jártas legyen. Fizetés megegyezés szerint. Cim a kiadóban. 8154

Intelligens

fiatal özvegyasszony (izr.) házvezetőnői, gazdasszonyi vagy ehhez hasonló állást azonnali belépésre keres. Szives megkeresőseket „F. K.“ jeligé alatt a kiadóhivatalba kér.

Kertimunkás

keresetik ujévi belépésre, ki a hegyi szőlő összes munkáiban alaposan ért, különösen értenie kell ugy a fás, mint a zöldben való oltáshoz, a konyhakert és gyümölcsösben, nős, kis családu legyen. Irásbeli ajánlatok bizonyitványmásolatokkal küldendők, hová? megtudható a Budapesti Napló kiadóhivatalában. 6061

Kazánkovács,

gépész keresetik, ki a malom-kezelésben, vizvezetékben czéplőgépben jártas, szivárgócselőshez ért, saját szerszámmal bir. Javadalmazás: 1080 korona, lakás, világitás, tüzelő, 2 kocajárás és naponta 1 liter tej. Az állás 1904 január elején töltendő be. Ajánlatok bizonyitványmásolatokkal küldendők, hová? megtudható a Bpesti Napló kiadóhivatalában. 8146

Művészeti

vállalathoz, amely már egy év óta fennáll, társat keresek pár ezer koronával. Ajánlatokat a kiadóba kérek „Művészeti vállalat“ cimen. 4874

Okleveles

jegyző, szorgalmas, megbizható, bármily irodai állást keres. Szives megkeresések „K. I.“ jeligével az Eger-Lővői jegyzőhoz küldendők u. p. Borsodiványa.

Kertész

állást kap január elsejére figyes szorgalmas, megbizható, fizetése évi 600 korona, lakás és fűtés. Értenie kell konyhakertészhez, parkszerű kert rendbentartásához, üveghász kezeléséhez, rózsaszaporitáshoz, zöngyög, ágy és virágokhoz. Cim a kiadóhivatalba. 6062

Nős kulcsár

keresetik, kis családu, ki már hosszabb ideig nagyobb ehenészetben alkalmazva volt, december 1-ére. Cim a kiadóhivatalban. 8150

Zálogczédulákat

bármiről, vidékről is, butorokat, ruhákat, régiségeket, **öreg hamis fogakat,** ugymint minden elvondhatót vesz Wischogrod Jakab, Nagyfuvaros-utca 7. Levelezőlapra azonnal jövök. 16167

Rövidáru,

esetleg kézimunka szakmában kitanult, ügyes, fiatal segéd keresetik vidéki nagy városba. Ajánlatok **„Segéd“** jeligével a kiadóhivatalba küldendők.

Irnoki állás

betöltendő, javadalmazás 300 korona k szjénz, teljes ellátás, oly izraelita nőtlen egyének pályázhatnak, kik irodai és külső gazdaságban kellő jártassággal birnak. Cim a kiadóhivatalban. 8145

Földmives iskolát

végzett fiatal ember gazdaságban felvételik. Pályázati kérvények, bizonyitvány másolatokkal, melyek vissza nem küldetnek. Cim: Zenczák: megtudh tó a Budapesti Napló kiadóhivatalában. 8148

Mérlegképes

gazdasági könyvelő egy nagyobb béruradalomba keresetik ki egyszeresmind a pénztárnoki és ellenőri teendőket is elvégezné. Óvadékul 2000 korona kivántatik. Bizonyitványmásolatokkal felszerelt ajánlatok. Cim a kiadóban. 8151

Ispán

izr. vallásu nős gyermektelen vagy kis családu a magyar német esetleg a szerb nyelvet birja és a gazdasági könyvelésben jártas nagyobb gazdaságba keresetik, cim a kiadóban, 8152

Egy mindenes

cselédleány vagy középkoru asszony azonnal felvétetik. VII. ker., Óvoda-utca 19. földszinti 3. 23678

Magtárost

keresnek egy gazdaságban, gazdasági iskolát végzett előnyben részesül. Cim a kiadóhivatalba. 6056

Gazdatiszt

keresetik ki a gazdaság minden ágában ugy gyakorlatilag, mint elméletileg kellő jártassággal bir, hosszabb ideig gazdaságban működött erről kellő bizonyitvány v. referencziákkal rendelkezik. Gazd. intézetet végzettek előnyben részesülnek. Fizetés fix és perczentizáció alapon. Cim a kiadóhivatalban. 6054

Kovácsmestert

keresek január elsejére, ki gazdasági műhelyben több ideig már foglalkozott, jó bizonyitványnyal rendelkezik. Cim megtudható a kiadóhivatalban. 8146

Kertészt

keresek január elsejére fizetés megegyezés szerint. Cim a kiadóhivatal. 6057

Fiatal ember

ki a magyar és német gyorsirászatot birja, jó irással rendelkezik uradalomban felvétetik cim a kiadóhivatalban. 6058

Gazdasági

teendőkben főleg telgazdaságban jártas fiatal ember szerény igényű felvétetik. Cim a kiadóhivatalban. 6059

Gazdasági segédtiszt

felvétetik ki akadémiát v. intézetet végzett s 2—3 évi gyakorlattal bir. Havi fizetés 50 korona és teljes ellátás. Cim a kiadóhivatalban. 6055

KINÁLAT.

Angolt, franciát

vagy **németet** alaposan tanitja egy lapszerkesztő magyar nyelvmester, ki tanitványait kitűnőcdn végezte. Sikeres módszer Kittinő ajánlatok. Lakás: **Gáspár Bernat, VI. Vörösmarty-u. 51/A., 21. ajtó.**

Kitűnő szabónő

ki szakmájában teljesen jártas ajánlkozik a legdivatosabb s legegyszerűbb ruhák készitésére helyben és vidéken 5 frtért feljebb. Szentkirályi-utca 22.

Szőrmegallér

igen jó állapotban, azonnal eladó. Szentkirályi-utca 21. 6971

Babajavitások

Első magyar jártasságyár, Budapest, Rottenbiller-utca 21.

Szülők!

Tanulmányaikban elmaradt tanulókat rövidesen felzárkőzteti, fizetési évi 600 korona, lakás és fűtés. Értenie kell konyhakertészhez, parkszerű kert rendbentartásához, üveghász kezeléséhez, rózsaszaporitáshoz, zöngyög, ágy és virágokhoz. Cim a kiadóhivatalba. 6062

Nős kulcsár

keresetik, kis családu, ki már hosszabb ideig nagyobb ehenészetben alkalmazva volt, december 1-ére. Cim a kiadóhivatalban. 8150

Zálogczédulákat

bármiről, vidékről is, butorokat, ruhákat, régiségeket, **öreg hamis fogakat,** ugymint minden elvondhatót vesz Wischogrod Jakab, Nagyfuvaros-utca 7. Levelezőlapra azonnal jövök. 16167

Rövidáru,

esetleg kézimunka szakmában kitanult, ügyes, fiatal segéd keresetik vidéki nagy városba. Ajánlatok **„Segéd“** jeligével a kiadóhivatalba küldendők.

Irnoki állás

betöltendő, javadalmazás 300 korona k szjénz, teljes ellátás, oly izraelita nőtlen egyének pályázhatnak, kik irodai és külső gazdaságban kellő jártassággal birnak. Cim a kiadóhivatalban. 8145

Földmives iskolát

végzett fiatal ember gazdaságban felvétetik. Pályázati kérvények, bizonyitvány másolatokkal, melyek vissza nem küldetnek. Cim: Zenczák: megtudh tó a Budapesti Napló kiadóhivatalában. 8148

Mérlegképes

gazdasági könyvelő egy nagyobb béruradalomba keresetik ki egyszeresmind a pénztárnoki és ellenőri teendőket is elvégezné. Óvadékul 2000 korona kivántatik. Bizonyitványmásolatokkal felszerelt ajánlatok. Cim a kiadóban. 8151

Ispán

izr. vallásu nős gyermektelen vagy kis családu a magyar német esetleg a szerb nyelvet birja és a gazdasági könyvelésben jártas nagyobb gazdaságba keresetik, cim a kiadóban, 8152

Egy mindenes

cselédleány vagy középkoru asszony azonnal felvétetik. VII. ker., Óvoda-utca 19. földszinti 3. 23678

Magtárost

keresnek egy gazdaságban, gazdasági iskolát végzett előnyben részesül. Cim a kiadóhivatalba. 6056

Gazdatiszt

keresetik ki a gazdaság minden ágában ugy gyakorlatilag, mint elméletileg kellő jártassággal bir, hosszabb ideig gazdaságban működött erről kellő bizonyitvány v. referencziákkal rendelkezik. Gazd. intézetet végzettek előnyben részesülnek. Fizetés fix és perczentizáció alapon. Cim a kiadóhivatalban. 6054

Kovácsmestert

keresek január elsejére, ki gazdasági műhelyben több ideig már foglalkozott, jó bizonyitványnyal rendelkezik. Cim megtudható a kiadóhivatalban. 8146

Kertészt

keresek január elsejére fizetés megegyezés szerint. Cim a kiadóhivatal. 6057

Fiatal ember

ki a magyar és német gyorsirászatot birja, jó irással rendelkezik uradalomban felvétetik cim a kiadóhivatalban. 6058

Gazdasági

teendőkben főleg telgazdaságban jártas fiatal ember szerény igényű felvétetik. Cim a kiadóhivatalban. 6059

Gazdasági segédtiszt

felvétetik ki akadémiát v. intézetet végzett s 2—3 évi gyakorlattal bir. Havi fizetés 50 korona és teljes ellátás. Cim a kiadóhivatalban. 6055

KINÁLAT.

Angolt, franciát

vagy **németet** alaposan tanitja egy lapszerkesztő magyar nyelvmester, ki tanitványait kitűnőcdn végezte. Sikeres módszer Kittinő ajánlatok. Lakás: **Gáspár Bernat, VI. Vörösmarty-u. 51/A., 21. ajtó.**

Kitűnő szabónő

ki szakmájában teljesen jártas ajánlkozik a legdivatosabb s legegyszerűbb ruhák készitésére helyben és vidéken 5 frtért feljebb. Szentkirályi-utca 22.

Szőrmegallér

igen jó állapotban, azonnal eladó. Szentkirályi-utca 21. 6971

Babajavitások

Első magyar jártasságyár, Budapest, Rottenbiller-utca 21.

Házat a X. kerületben, Csorkesz-utcában 259 □ öles területen, szilárd anyagokból épült és cseréppel fedve, áll 3 rendbeli lakásból, egy szoba és konyhásak, ugyancsak egy másik épületben szintén szilárdan épült s zsindellyel fedve, melyben 4 rendbeli lakás van, mindezek 1893. évben épültek s évi bérjövedelmök 1600 korona, sürgősen 18,000 koronáért eladó, melyen 8000 korona teher van; ezen épületek esetleg egy Budapest körüli hasonértékű telekkel cseréltetnek. Bővebbet Niemetz Gyula, ingatlanok adásvételi irodájában, Budapesten, Rökk Szilárd-utca 22.

Ház Péczelen

136 négyszögöles telekkel, mely 3 évre épült, zsindelytyel fedve, áll 2 szoba, konyha, kamra, baromfi- és sertésól, az udvar, ban szép kert és szaletli, nemesitett gyümölcsfákkal. Eladási ára 2500 korona. Bővebbet Niemetz Gyula ingatlanok adásvételi irodájában, Budapesten, Rökk Szilárd-utca 22.

Cukrászda

a fővárosban, budai oldalon, sütésre berendezve, mely egy jó forgalmu kávéházzal van kapcsolatban, a czukrászda örökáron eladó, mig a kávéház teljesen berendezve egy bérbeadó, melynek bérleti szerződését el jelenlegi bérlője adja át, a czukrászda ára a kávéház bérleti szerződés átengedésével együtt 4000 korona, mig az és-rce házbér 1600 korona, melyben a kávéházi berendezés használati dij bennfoglaltatik. Bővebbet Niemetz Gyula tőz etek adásvételi irodájában, Rökk Szilárd-utca 22.

Kávéház

nappali üzlet az V. kerület, egyik legelőkelőbb pontján, mely naponta miuden kiadást levonva 14—16 korona tiszta jövedelmet hoz, erről vevő tetszése szerinti meggyőződést szerezhet, eladási ára 3200 korona, ezen üzlet berendezése darabonként is ötször annyit ér de tulajdonos családi viszonyok miatt kénytelen eladni. Bővebbet Niemetz Gyulánál. Rökk Szilárd-utca 22.

Füszerkereskedés

főváros VIII. kerületének legforgalmasabb pontján, naponta 100 koronán felüli forgalommal, vezetés hiánya miatt jutányos áron eladó. Budinsky Ottó üzletek adásvételi irodájánál, Rákóczy-tér 13.

Cimbalom

pedálos olcsón eladó. Kerepesi út 14. föld. 3. 16490

Ügyes szabónő

rendkivül olcsón vallai minden munkát házon kivül. Kosztümök, bálinhák, a legutolsó divat szerint. Alakitásokat, valamint gyermekruhák készitésére is vállalkozik. Cim: özv. Lédererné, VIII. Keresepi-ut 73. II. f. 11. 4899

Eladó uriak Kispesten, a fővárostól 10 perczenyi távolságban, kényelmes közlekedés, biztonságos, az uriak álló 3 szoba, konyha, éléskamra, fürdő- és előszoba, nagy kert nemes gyümölcsfákkal és szőlőültetéssel, hivatalnokoknak nagyon alkalmas, kedvező fizetési feltételekkel azonnal eladó. Bővebbet Kájel János Kispest, Báthory-utca 12.

Utazók figyelmébe

ajánlva, egy fűkokkal beosztott, bőrrel bevont utazóláda olcsón eladó. Cim: Központi városháza, I. udvar, Beraktárosnál. 16464

Tisztelt háziasszonyok! Tegyenek próbát a „Lessive Hungária“ mosóporral, ha szép tiszta ruhát óhajtanak olcsón és kevés fáradsággal. Teljesen ártalmatlan. Mindenütt kapható. — Kérjenek csakis „Hungária“ mosóport és utasitsák vissza az utánzatokat. Gyár: Budapest, VI., Dalnok-utca 9. 4452

Batár kocsi

alsznált. Igen jókarban, olajtengelyes, háromüléses, elsőrendü gyártmány, olcsón eladó. Teréz-körut 38.

Tyuktenyésztés.

II. kiadás 200 lapon 99 képpel. Nélülözhetlen kézikönyv. Megrendelhető szerzőnél Hirbiay Emil, Allattenyésztési felügyelőnél Budapesten, földmivelésügyi miniszteriumban 3 koronáért. 2380

Szerencse vétel.

Vidéki városban, holtgenek nagy üzleti forgalom összes hivatalok és hires országos vásár van, egy ujonnan épült egyemeletes szálloda, vendéglő és korcsma mindenféle berendezés és mellékhelyiséggel együtt 20,000 forintértörökáron eladó, a vételhez esetleg csak 10,000 forint szükséges. Ügynökök kizárva, csakis komoly vevőknek ad bővebb felvilágositást „Z“ jelige alatt a kiadóhivatal. 4852

קשר kókuszdiószsir

kitűnő főzéshez, sütéshez, teljesen pótol vajat, tudszirt. Ötkilós postadobozzal 8 koronáért utánvétellel bármelyre bárhová küld: **Klein Regina, Tolcsva.** 2368

Utánzat

minden pemetelfiecnkorka Réthy név nélkül. 2358

Ház a X. kerületben, Csorkesz-utcában 259 □ öles területen, szilárd anyagokból épült és cseréppel fedve, áll 3 rendbeli lakásból, egy szoba és konyhásak, ugyancsak egy másik épületben szintén szilárdan épült s zsindellyel fedve, melyben 4 rendbeli lakás van, mindezek 1893. évben épültek s évi bérjövedelmök 1600 korona, sürgősen 18,000 koronáért eladó, melyen 8000 korona teher van; ezen épületek esetleg egy Budapest körüli hasonértékű telekkel cseréltetnek. Bővebbet Niemetz Gyula, ingatlanok adásvételi irodájában, Budapesten, Rökk Szilárd-utca 22.

Ház Péczelen

136 négyszögöles telekkel, mely 3 évre épült, zsindelytyel fedve, áll 2 szoba, konyha, kamra, baromfi- és sertésól, az udvar, ban szép kert és szaletli, nemesitett gyümölcsfákkal. Eladási ára 2500 korona. Bővebbet Niemetz Gyula ingatlanok adásvételi irodájában, Budapesten, Rökk Szilárd-utca 22.

Cukrászda

a fővárosban, budai oldalon, sütésre berendezve, mely egy jó forgalmu kávéházzal van kapcsolatban, a czukrászda örökáron eladó, mig a kávéház teljesen berendezve egy bérbeadó, melynek bérleti szerződését el jelenlegi bérlője adja át, a czukrászda ára a kávéház bérleti szerződés átengedésével együtt 4000 korona, mig az és-rce házbér 1600 korona, melyben a kávéházi berendezés használati dij bennfoglaltatik. Bővebbet Niemetz Gyula tőz etek adásvételi irodájában, Rökk Szilárd-utca 22.

Nőknek

állást biztositanak a

Budapesti Napló

apró hirdetései.

Férfiaknak

állást biztositanak a

Budapesti Napló

apró hirdetései.

Vendéglő

VIII. kerület egyik legrégibb és legjobb sarokützete, hol naponta 200 koronán felüli bevétel van, melyről vevő meggyőződhetik, csakis ügy miatt sürgősen eladó 7000 koronáért, évi házbér 4000 korona. Bővebbet Niemetz Gyula üzletek adásvételi irodájában. Bpest Rökk Szilárd-u. 22. sz.

Ház

Erzsébetfalván Baithyányi-utcában 180 □ öles területen 1896-ban téglából épült, cseréppel fedve 6 lakással, valamennyi 1 szoba konyhával, továbbá üvegezett veranda, fáskamrák, pincze, virágoskert, kut kitünő ivóvizzel stb. 15,000 koronáért eladó, melynek megvételéhez készpénzben 5000 korona elegendő. Bővebbet Budinsky Ottó ingatlanok adásvételi irodájánál Budapesten, Rákóczy-tér 13.

Óvd a feleséged!

Minden családra nézve legfontosabb könyveta gyermekálldásról több mint 1000 köszönőiratal, diskrete küld 90 fillér magyar levélbélyeg ellenében (nyitva 70 fillér) A. Kaupa asszony Berlin, S. W. 257. Lindenstrasse 50.

Méz,

elsőrendő csemegeméz, 5 kilós postacsomagban 4 kor. tiszta méz, csinos bádogdőbőben bérmentve 6 kor 50 f. utánvét mellett, nagyobb mennyiségben és helyben kimérve olcsóbban: **Országos Méhészeti Egyesület,** Budapest, VII., Damjanich-utca 34.

Dame française

diplomée ayant encore quelques heures libres, cherche leçons dans familles distinguées. VII., Hernád-utca 30. I. 13. 16192

Masseurnő

és hidegvizgyógykezelőnő rendkivüli ügyes, ajánlja magát privát házakhoz VII., Ovoda-utca 19. földsz. ajtó 3. Gross Fanny.

Egy csinos

leány óhajt üzletbe vagy cukrászdába jutni. Cim a kiadóban. 2396

Kitűnő bizonyitványokkal felsőgymn. tanuló, tel, jesen árva és vagyontalan fiucorrepetitornak ajánlkozik alsóbb osztályu vagy elemi iskolai 1—2 gyermek mellé, a legszerényebb igények mellett. Cim a kiadóhivatalban. 4894

Fodrázné,

rendkivül ügyes, ismeretség hiányában ezuton ajánlkozik. Özv. Waldné, VI., Vörösmarty-utca 48. II. 21.

Finom fehérvarrónő, ki szakmájában teljesen jártas, házakhoz ajánlkozik. Papp G., Izabella-tér 2. fsz. 2.

KIADÓ SZOBÁK

Csinosan butorozott különbejáratu szoba, urak vagy hölgyeknek december 1-re olcsón kiadó. Miksa-utca 17. földszint 2. 8972

Használt férfiruhákat legmagasabb árban vesz Weisz Lipót, IV., Kristóf-tér 2. Kivánatra a vevő a helyszinén megjelenik.

Legujabb levelező.

Legujabb levelező, önügyvéd és házi titkár. A közönséges élethen előfordulló mindenféle levelek, megirások, ajánlatok, szerződések stb. mintával. Ár fűzve 2 kor., kötve 2 kor. 40 fill. Az összeg előzetes beküldése esetén bérmentve küldetik meg. Megrendelhető: Lampel Róbert (Wodianer F. és Fiai) cs. és kir. udvari könyvkereskedésében, Budapest, Andrássy-ut 21. szám

---

Logak

2 fittel, a nélkül, hogy a szőkeret el kellene távolitani.

szájpadlás nélkül is.

Fog — igen tartós fogtömés.

Kor — igen tartós fogtömés.

Mesterfogak gyökerekre mesterfogak. — Fogorvos

Dr. Neufeld, Kossuth Lajos-u. 14. Vasár- és ünnepnapokon délutánt 4-ig.

Butorok

szolid kivitelben s jutányos árakon kaphatók

SÁRKÁNY J.

butorcégnél kárpitos és diszitő

Bpest, IV., Ferenciek-tere 3.

Szabadalmakat

kieszközöl és értékesit

dr. Wirkmann József

hites szabadalmi ügyvivő ezelőtt

PATAKY H. és W.

Erzsébet-körut 28.

Felvilágositás és prospektus ingyen

„TRIAS“!

az egyedüli megbizható szer titkos betegségek ellen, mert az 2—3 napi befecskendezéssel a folyást nitobai és fájdalom nélkül teljesen megszünteti. — Férflaknak 2.72 fill., nőknek 3.54 fill. bekülldése után bérmentve és titoktartás melletti küldi **Papp gyógyszertára Tiszaeszentimre,** Fő-utca 8. Fecskendők 1 koronáért számittatnak. Raktár: **Török J.** gyógyszertárában, Király-utca 12. és Andrássy-ut.

Butor

csak jó minőségü

Hálószoba, kredenc, szőnyeg divány, asztal, szék, irószalónkönyvszekrény, uri fotelek ottomán, szalonberendezés, tükrök, ugy egyenkinti is, nagyon olcsón, **eladás nagyban és kicsinyben.** Vidékre gondosan csomagolva, biztositva. **Csak VI, Teréz-körut 40. szám Steinberger Mané** butorparosnál.

Én Csillag Anna

155 cm. érlés hossza Lovász-hajamat, az állam feltalálói kenőcs **14 havi használata** után értem el. Ezen kenőcs az egyedüli szer a haj ápolására, a növés elősegitésére, urakná! erős és teljes szakáli növeszt és már rövid idei használat után is ugy a hajnak, mint szakálinak természetes fényt és telteséget kölcsönöz és megóvja ezeket a korai megőszüléstől egész a késő aggkorig.

Egy tégely ára 1, 2, 3 és 5 frt.

Postai szétküldés naponként az összegnek előre való beküldése után vagy utánvétel az egész világba a gyárból, hova ***minden*** rendelés intézendő.

Csillag Anna

Wien, I., Graben 14.

Bérbe-

adandó 265 hold (à 1200 négyszögöl) elsőrendü fekete szántóföld egy darabban, egészen uj gazdasági épületekkel és 33 hold mellette fekvő legelővel, Fehérmegyében, 1 órára Bupapesttől, dunagőzhajózási és vasuti állomás és az országut mentén fekszik, 6, esetleg 12 évre kedvező feltételek mellett. Bővebbet Weiner Antainál, Egyetem-tér 5.

Eredeti **NECKARSULMER motorkerékpárokat** magnetikus gyujtással, szigorúan az eredeti gyári árakon szállit a vám- és szállitási költségek megtakarításával a magyarországi vezérképviselőség:

Láng Jakab és Fia

kerékpár és motornagykereskedők

Budapesten, József-körut 41.

Képes árjegyzék ingyen

Részletfizetésre

arany, ezüst, ékszerek zsebórák és ingaórák olcsón kaphatók

Grünberger Armin Béla

IV. Váci-utca 30. I. em. 23

Butorvásárlók

szives figyelmébe ajánlkozik a régi jó hirnevü **asztalos és kárpitos butorcég**

Sárkány és Schütz

Budapest, VII., Erzsébet-körut 12. (a New-York kávéházzal szemben) mint a legelőnyösebb és legjutányosabb butorbevásárlási forrás.

Nyomatott, a „Pária“ irodalmi vállalat és nyomdai részvénytársaság kőrforgógépén, Budapest, IX., Üllői-ut 25.